

MATERIAŁY I STUDIA

Zeszyt nr 245

Rynek pracy w Polsce (wynagrodzenia, produktywność pracy i migracje w listopadzie 2009 r. – na tle badań panelowych w latach 2006–2009)

Wiesław Gumuła, Adrian Gucwa,
Witold Nalepa, Zbigniew Opióła

Artykuł przyjęty do publikacji decyzją Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 2 lutego 2010 r.

Projekt graficzny:
Oliwka s.c.

Skład i druk:
Drukarnia NBP

Wydął:
Narodowy Bank Polski
Departament Edukacji i Wydawnictw
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. 022 653 23 35, fax 022 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2010

Materiały i Studia są rozprowadzane bezpłatnie.

Dostępne są również na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl>

Spis treści

Streszczenie	11
1 Charakterystyka badań	17
2 Wynagrodzenia	18
2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców	18
2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych	28
3 Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny	31
4 Migracje zarobkowe a rynek pracy	41
4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców	41
4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych	44
5 Ruch kadrowy	49
5.1. Ruch kadrowy w opiniach pracodawców	49
5.2. Aktywność bezrobotnych na krajowym rynku pracy	53
Załącznik 1 Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy w listopadzie 2009 r.	56
Załącznik 2 Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych	61
Załącznik 3 Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców	64
Załącznik 4 Dodatkowe zestawienia tabelaryczne wyników siedmiu edycji badań (październik 2006 r., maj 2007 r., listopad 2007 r., maj 2008 r., listopad 2008 r., maj 2009 r., listopad 2009 r.)	69
Załącznik 5 Ankieta dla pracodawców	80
Załącznik 6 Ankieta dla bezrobotnych	92

Spis wykresów

Wykres 1 Przeciętny procentowy wzrost wynagrodzeń przewidywany przez pracodawców w ciągu najbliższych 6 miesięcy	11
Wykres 2 Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	13
Wykres 3 Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług w ciągu najbliższych 6 miesięcy	14
Wykres 4 Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę wysokiej klasy specjalistów (w ocenie pracodawców)	19
Wykres 5 Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników wykwalifikowanych (w ocenie pracodawców)	20
Wykres 6 Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników niewykwalifikowanych (w ocenie pracodawców)	20
Wykres 7 Oczekiwania płacowe bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów (w ocenie pracodawców)	21
Wykres 8 Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników wykwalifikowanych (w ocenie pracodawców)	22
Wykres 9 Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych (w ocenie pracodawców)	22
Wykres 10 Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	23
Wykres 11 Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)	24
Wykres 11a Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) – listopad 2009 r.	25
Wykres 12 Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach według siedziby przedsiębiorstw, sekcji, w których działają oraz wielkości przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	26
Wykres 13 Oczekiwania płacowe według wypowiedzi bezrobotnych	29
Wykres 14 Szacowane miesięczne koszty dojazdów do pracy według wypowiedzi bezrobotnych	30
Wykres 15 Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	31

Wykres 15a	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy – listopad 2009 r.	32
Wykres 16	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję, w której działa oraz wielkość (w %).	32
Wykres 17	Stopa przewidywanego wzrostu przychodów (w %)	34
Wykres 18	Proporcje wpływu innowacji technicznych oraz efektywniejszego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy	35
Wykres 19	Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw, w okresie najbliższych 6 miesięcy	36
Wykres 20	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług, stanowiących główny przedmiot działalności badanych przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	37
Wykres 20a	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach – listopad 2009 r.	37
Wykres 21	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	38
Wykres 22	Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw ogółem (% wszystkich wskazań)	41
Wykres 23	Procent wskazań na migracje zarobkowe za granicę jako przyczynę trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników	43
Wykres 24	Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach	44
Wykres 25	Kierunki migracji zarobkowej – listopad 2009 r.	45
Wykres 26	Przeciętne minimalne wynagrodzenie netto skłaniające bezrobotnego do zaniechania migracji zarobkowej	47
Wykres 27	Ruch kadrowy w ankietowanych przedsiębiorstwach w okresie 6 miesięcy poprzedzających badania	50
Wykres 28	Przewidywania pracodawców dotyczące stopnia trudności w znalezieniu pracowników (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)	52
Wykres 29	Odsetek osób zarejestrowanych w urzędach pracy, zatrudnionych „na czarno” (w opinii bezrobotnych)	54
Wykres 30	Gotowość bezrobotnych do podjęcia pracy, gdyby miała się rozpocząć w najbliższym tygodniu	55

Spis tabel

Tabela 1 Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które osoby świadczące już pracę są skłonne kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)	18
Tabela 2 Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które bezrobotni są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)	21
Tabela 3 Przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy) (w %)	24
Tabela 4 Przyczyny przewidywanego wzrostu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach według kolejnych edycji badań (w ocenie pracodawców) (w %)	27
Tabela 5 Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy (według kolejnych edycji badań)	34
Tabela 6 Przewidywania pracodawców na temat związku zmian w wynagrodzeniach ze zmianami w wydajności pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach (według kolejnych edycji)	36
Tabela 7 Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost cen w ciągu najbliższych 6 miesięcy (według kolejnych edycji badań)	39
Tabela 8 Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw według sekcji (% wszystkich wskazań)	42
Tabela 9 Status bezrobotnych na rynku pracy przed wyjazdem za granicę (w %)	46
Tabela 10 Przyczyny trudności ze znalezieniem pracowników w opinii pracodawców (w %)	51
Tabela 1A Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia koniec września 2009 r.) (w %)	57
Tabela 2A Liczebność próby badawczej bezrobotnych w powiatach stołecznych w województwach	58
Tabela 3A Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawiania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)	58

Tabela 4A Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu (w %)	58
Tabela 5A Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia (w %)	59
Tabela 6A Zalecona liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem	59
Tabela 7A Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych (w %)	60
Tabela 8A Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach (w %)	60
Tabela 1B Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów	61
Tabela 2B Struktura próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	61
Tabela 3B Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wieku w poszczególnych typach powiatów	62
Tabela 4B Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów	62
Tabela 5B Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia . . .	62
Tabela 6B Łączne dochody gospodarstw domowych	63
Tabela 1C Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw	64
Tabela 2C Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw	65
Tabela 3C Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw)	65
Tabela 4C Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004	66
Tabela 5C Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach) . . .	66
Tabela 6C Przedsiębiorstwa eksportujące towary lub usługi w 2008 r.	67
Tabela 7C Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2008 r.	67
Tabela 8C Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, według typów powiatów	67
Tabela 9C Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto za ostatnie 12 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania w listopadzie 2009 r.	68

Tabela 1D	Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)	69
Tabela 2D	Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)	69
Tabela 3D	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)	69
Tabela 4D	Przychody z podstawowej działalności gospodarczej ankietowanych przedsiębiorstw	70
Tabela 5D	Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia – na podstawie badań przeprowadzonych w li	70
Tabela 6D	Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy – na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)	71
Tabela 7D	Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy – na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)	71
Tabela 8D	Przedsiębiorstwa skłonne są zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie (w %)	72
Tabela 9D	Przewidywania pracodawców na temat wynagrodzenia, jakie pracownicy, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)	72
Tabela 10D	Wysokiej klasy specjaliści, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować ją u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego za wynagrodzenie (w %)	72
Tabela 11D	Robotnicy wykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować ją u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego za wynagrodzenie (w %)	73
Tabela 12D	Robotnicy niewykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować ją u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego za wynagrodzenie (w %)	73

Tabela 13D	Zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)	73
Tabela 14D	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %)	74
Tabela 15D	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %)	74
Tabela 16D	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %)	74
Tabela 17D	Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się, w ciągu najbliższych 6 miesięcy, przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w %)	74
Tabela 18D	Przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach będzie się łączył z:	75
Tabela 19D	Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %)	75
Tabela 20D	Przewidywania dotyczące kształtowania się marży na sprzedaż towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	75
Tabela 21D	Przewidywania dotyczące kształtowania się produktywności pracy w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	75
Tabela 22D	Przewidywania respondentów na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw w okresie najbliższych 6 miesięcy (w %)	76
Tabela 23D	Opinie respondentów na temat problemów ze znalezieniem odpowiednich pracowników w ciągu ostatnich 6 miesięcy (w %) . . .	76
Tabela 24D	Wolne miejsca pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %) . . .	76
Tabela 25D	Zamiary respondentów co do zatrudnienia (wzrost lub spadek zatrudnienia) w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	76
Tabela 26D	Prognozy respondentów dotyczące stopnia trudności znalezienia pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	77
Tabela 1d	Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?	77
Tabela 2d	Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?	77

Tabela 3d	Czy respondenci byliby gotowi zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania? (w %)	77
Tabela 4d	Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?	78
Tabela 5d	Powody podjęcia przez respondentów decyzji o wyjeździe za granicę w celach zarobkowych (w %)	78
Tabela 6d	Status respondentów na rynku pracy przed wyjazdem (w %)	78
Tabela 7d	Jeżeli respondenci wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, czy wykonywali pracę w swoim zawodzie? (w %)	78
Tabela 8d	Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą? (w %)	79
Tabela 9d	Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to co skłania ich do wyjazdu? (w %)	79
Tabela 10d	Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”) w Polsce skłoniłoby ich do pozostania?	79
Tabela 11d	Jaka, zdaniem respondentów, część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?	79
Tabela 12d	Czy respondenci byliby w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia? (w %)	79

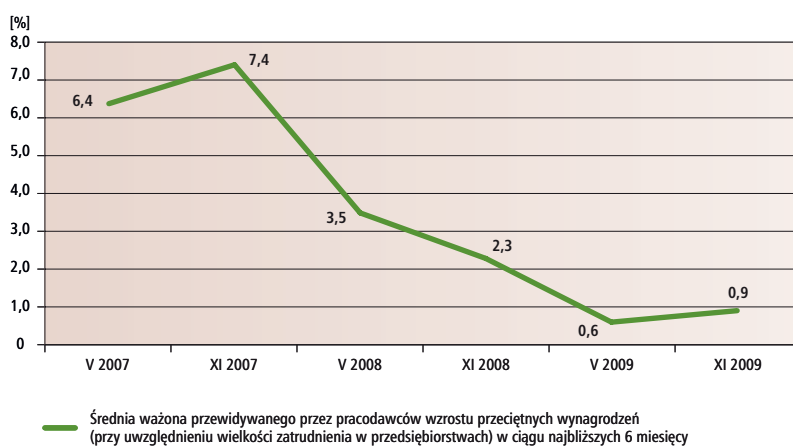
Streszczenie

Raport zawiera analizę wyników badań ankietowych, które zostały przeprowadzone w listopadzie 2009 r. na reprezentatywnych próbach 1600 pracodawców oraz 2000 bezrobotnych. Raport uwzględnia wyniki sześciu wcześniejszych edycji badań terenowych, przeprowadzonych w odstępach półrocznych w latach 2006–2009. Przedmiotem analizy są opinie oraz przewidywania obydwu kategorii respondentów na temat zmian w wynagrodzeniach oraz produktywności pracy, a także opinie na temat migracji zarobkowych i ruchu kadrowego.

Pracodawcy przewidują w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nieco większy wzrost przeciętnych wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach, niż pół roku temu. Wzrost ten będzie jednak nadal znacznie mniejszy w porównaniu do wcześniejszych edycji badań. W maju 2007 r. średnia ważona wzrostu przeciętnych wynagrodzeń (przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia w przedsiębiorstwach) wynosiła 6,4%, w listopadzie 2007 r. – 7,4%, w maju 2008 r. – 3,5%, w listopadzie 2008 r. – 2,3%, w maju 2009 r. – 0,6%, a obecnie – 0,9% (wykres 1).

Wykres 1

Przeciętny procentowy wzrost wynagrodzeń przewidywany przez pracodawców w ciągu najbliższych 6 miesięcy



W porównaniu do poprzedniej edycji badań, zdaniem pracodawców, nastąpił niewielki wzrost oczekiwań płacowych osób już zatrudnionych. Roszczenia płacowe ze strony pracowników są jednak nadal znacznie mniejsze niż w latach 2006–2008. Jednocześnie pracodawcy stwierdzają, że presja płacowa ze strony bezrobotnych nieznacznie spadła. Aspiracje płacowe wysuwane przez osoby bezrobotne, i to ze wszystkich grup społeczno-zawodowych, są, zdaniem pracodawców, mniejsze niż w poprzednich edycjach badań.

Podobne wnioski można wyciągnąć z ankiety przeprowadzonej wśród bezrobotnych. Oceniają oni gorzej sytuację na rynku pracy i możliwości uzyskania satysfakcjonującego wynagrodzenia, niż pół roku wcześniej. Znajduje to wyraz w zahamowaniu tempa wzrostu aspiracji płacowych, a nawet w niewielkim ich spadku. Przy dojazdach do miejsca pracy, które zajmują około pół godziny, przeciętne oczekiwania, wskazywane jako warunek podjęcia pracy, są następujące: 1227 zł (październik 2006), 1338 zł (maj 2007), 1486 zł

(listopad 2007), 1536 zł (maj 2008), 1588 zł (listopad 2008), 1629 zł (maj 2009) i 1628 zł (listopad 2009). Przy dojazdach zajmujących około jednej godziny jest to odpowiednio: 1558 zł, 1706 zł, 1880 zł, 1929 zł, 1986 zł, 2033 zł i 2031 zł. Przy zmianie miejsca zamieszkania jest to odpowiednio: 2260 zł, 2458 zł, 2667 zł, 2776 zł, 2920 zł, 2957 zł oraz 2806 zł. Powyższe kwoty dotyczą wynagrodzeń netto.

Podobnie jak we wcześniejszych badaniach, widoczna jest pozytywna zależność pomiędzy oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych a poziomem ich wykształcenia. Bezrobotni z wyższym wykształceniem liczą na zdecydowanie lepsze warunki płacowe niż osoby legitymujące się wykształceniem średnim lub zasadniczym zawodowym. W dalszym ciągu utrzymuje się również ujemna korelacja pomiędzy oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych a stopą bezrobocia w zamieszkiwanych przez nich powiatach. Bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia wykazują mniejsze aspiracje płacowe niż bezrobotni reprezentujący stołeczne powiaty grodzkie oraz powiaty o niskiej stopie bezrobocia. Daje się również zauważyć zależność pomiędzy mobilnością bezrobotnych a okresem przebywania bez pracy. Osoby z krótkim stażem na bezrobociu (do sześciu miesięcy) są bardziej skłonne zaakceptować codzienne dojazdy do pracy, a nawet zmienić miejsce zamieszkania w przypadku otrzymania interesującej oferty pracy, niż osoby o dużym stażu na bezrobociu.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wyniki dotychczasowych edycji badań rynku nie wykazały wyraźnej zależności pomiędzy wysokością planowanych przez pracodawców podwyżek wynagrodzeń a stopą bezrobocia w badanych powiatach. Można natomiast zaobserwować, na podstawie wyników uzyskanych w czterech ostatnich edycjach badań, większą skłonność do ulegania presji płacowej przez mikroprzedsiębiorstwa niż przez pozostałe przedsiębiorstwa. Nie utrzymuje się natomiast jakaś stała zależność pomiędzy sekcją gospodarki a skalą podwyżek przewidywaną przez pracodawców. W listopadzie 2009 r. największy procentowo wzrost wynagrodzeń zgłaszali pracodawcy reprezentujący handel i naprawy. W poprzednich edycjach badań wskazywano na inne sekcje (pozostałe usługi rynkowe, budownictwo).

Z wypowiedzi pracodawców wynika, że w ciągu najbliższych miesięcy będą skłonni ulegać roszczeniom płacowym w nieco większym stopniu, niż deklarowali to w maju 2009 r. Gotowość pracodawców do ustępstw w zakresie podwyżek wynagrodzeń będzie jednak znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008.

O wzroście przeciętnych wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych sześciu miesięcy przekonanych jest obecnie 18,0% przedsiębiorców. W październiku 2006 r. było to 57,3% (w tej edycji badań przewidywania dotyczyły dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 49,0%, w listopadzie 2007 r. – 48,4%, w maju 2008 r. – 35,6%, w listopadzie 2008 r. – 27,1%, a w maju 2009 r. – 11,1% pracodawców.

Większość pracodawców stoi na stanowisku, że poziom oferowanych przez nich wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie zmieni się. W październiku 2006 r. odsetek ten wynosił 30,6%, w maju i listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 52,8%, w listopadzie 2008 r. – 61,3%, w maju 2009 r. – 74,4%, a w bieżącej edycji badań – 71,3%.

Niewielu pracodawców uważa, że w najbliższych miesiącach nastąpi spadek przeciętnych wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach. W październiku 2006 r. było to 0,6% pracodawców, w maju 2007 r. – 0,3%, w listopadzie 2007 r. – 0,4%, w maju 2008 r. – 0,2%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, w maju 2009 r. – 3,6%, a obecnie – 2,4% pracodawców.

Nieco mniej pracodawców, niż we wcześniejszych edycjach badań, nie potrafi przewidzieć kierunku zmian wynagrodzeń w swoim przedsiębiorstwie (w październiku 2006 r. – 10,7%, w maju 2007 r. – 11,1%, w listopadzie 2007 r. – 11,8%, w maju 2008 r. – 11,2%, w listopadzie 2008 r. – 9,7%, w maju 2009 r. – 10,9%, w listopadzie 2009 r. – 8,3%).

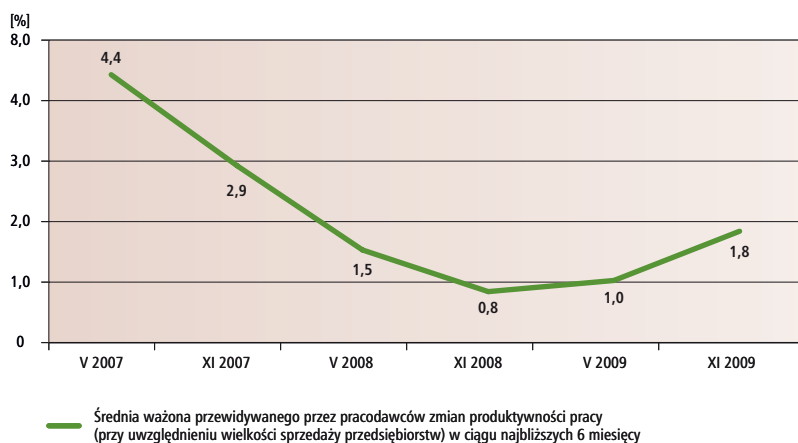
W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w listopadzie 2008 r. i maju 2009 r. nieznacznie wzrósł odsetek przedsiębiorstw, które przewidują wzrost produktyw-

ności pracy (21,4% w maju 2007 r., 20,9% w listopadzie 2007 r., 23,4% w maju 2008 r., 17,4% w listopadzie 2008 r., 16,6% w maju 2009 r., 16,8% w listopadzie 2009 r.). Wzrost, w porównaniu z poprzednimi edycjami badań, odsetek pracodawców, którzy uważają, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie (59,4% w maju 2007 r., 62,9% w listopadzie 2007 r., 60,5% w maju 2008 r., 63,4% w listopadzie 2008 r., 63,2% w maju 2009 r. oraz 64,9% w listopadzie 2009 r.). Spadek produktywności pracy przewidywało w listopadzie 2009 r. 4,1% pracodawców (w maju 2007 r. – 1,3%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 1,7%, w listopadzie 2008 r. – 3,9% oraz w maju 2009 r. – 5,2%). Ponad 14% przedsiębiorców (8,3%) nie miało zdania na ten temat (w maju 2007 r. – 17,6%, w listopadzie 2007 r. – 13,1%, w maju 2008 r. – 13,9%, w listopadzie 2008 r. – 14,8%, w maju 2009 r. – 14,8%).

Pracodawcy przewidują wzrost produktywności pracy w swoich przedsiębiorstwach – przeciętnie o 1,8%. We wcześniejszych edycjach badań średnia ważona przewidywanego wzrostu produktywności (przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży przedsiębiorstw) kształtowała się na poziomie: 4,4% (maj 2007 r.), 2,9% (listopad 2007 r.), 1,5% (maj 2008 r.), 0,8% (listopad 2008 r.) i 1,0 (maj 2009 r.) (wykres 2).

Wykres 2

Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy



Największy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 oraz ponad 250 pracowników, mające siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej i działające w pozostałych usługach rynkowych; najmniejszy – średnie przedsiębiorstwa, zatrudniające od 50 do 249 pracowników, mające siedzibę w powiatach stołecznych województw, działające w sekcji budownictwo.

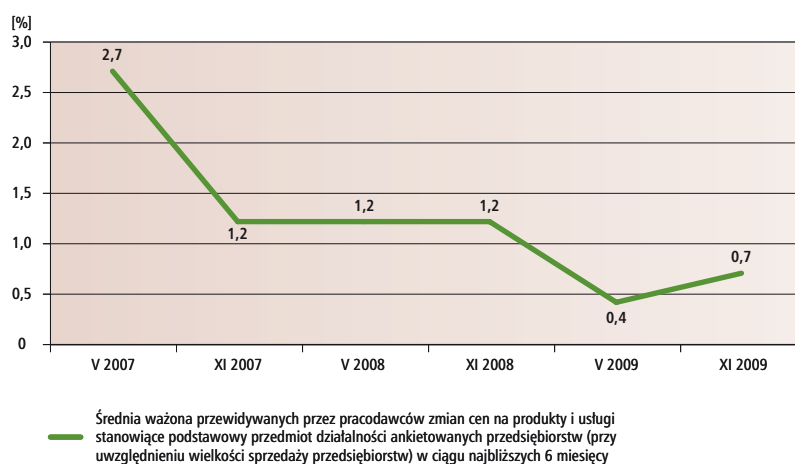
Zdaniem pracodawców, łączne przychody badanych przedsiębiorstw wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o 3,0%. W poprzednich edycjach badań przedsiębiorcy przewidywali wzrost przychodów odpowiednio o: 6,7% (w maju 2007 r.), 4,3% (w listopadzie 2007 r.), 10,6% (w maju 2008 r.), 3,4% (w listopadzie 2008 r.) oraz spadek przychodów o 2,2% (w maju 2009 r.). W obecnej edycji badań, w porównaniu do maja 2009 r., nieznacznie zwiększył się udział pracodawców, którzy uważają, że ceny ich produktów wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 39,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,8%, w maju 2008 r. – 31,4%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 15,3%, w listopadzie 2009 r. – 16,9%). Zmian cen swoich produktów nie przewiduje 54,1% respondentów (w maju 2007 r. – 42,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,9%, w maju 2008 r. – 45,7%, w listopadzie 2008 r. – 41,3%, w maju 2009 r. – 51,7%); nato-

miast 8,5% respondentów przypuszcza, że ceny spadną (w maju 2007 r. – 3,8%, w listopadzie 2007 r. – 3,5%, w maju 2008 r. – 3,9%, w listopadzie 2008 r. – 8,4%, w maju 2009 r. – 9,8%). Nieznacznie spadł odsetek respondentów, którzy nie potrafili udzielić odpowiedzi na temat kształtowania się cen ich produktów w okresie najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 14,1%, w listopadzie 2007 r. – 20,1%, w maju 2008 r. – 18,7%, w listopadzie 2008 r. – 21,6%, w maju 2009 r. – 22,9%, w listopadzie 2009 r. – 20,3%).

Średnia ważona wzrostu cen, obliczona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży, wynosi 0,7% (w maju 2007 r. było to 2,7%, w listopadzie 2007 r., w maju 2008 r. oraz w listopadzie 2008 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 1,2%, natomiast w maju 2009 r. – 0,4%) (wykres 3).

Wykres 3

Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług w ciągu najbliższych 6 miesięcy



Największy wzrost cen przewiduje się w przedsiębiorstwach, które mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej, funkcjonują w sekcji przemysł, są przedsiębiorstwami dużymi, zatrudniającymi 250 i więcej pracowników; najmniejszy – w przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, średnich – zatrudniających od 50 do 249 osób. W obecnej edycji badań, analogicznie jak w maju 2009 r., na uwagę zasługuje fakt, że pracodawcy reprezentujący pozostałe usługi rynkowe (tj. sekcje: hotele i restauracje; transport, gospodarka magazynowa i łączność; pośrednictwo finansowe; obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej; działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna) w ogóle nie przewidują wzrostu cen.

Wśród respondentów przeważają ci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym poziomie (48,9% – w maju 2007 r., 55,6% – w listopadzie 2007 r., 59,6% – w maju 2008 r., 55,7% – w listopadzie 2008 r., 50,9% – w maju 2009 r., 58,4% – w listopadzie 2009 r.). Wzrost marży przewiduje 7,1% pracodawców, natomiast jej spadek – 19,3% (w maju 2007 r. odpowiednio: 20,0% i 13,7%, w listopadzie 2007 r. odpowiednio: 16,4% i 12,3%, w maju 2008 r. odpowiednio: 14,6% i 12,8%, w listopadzie 2008 r. odpowiednio: 10,7% i 18,4%, w maju 2009 r. odpowiednio: 4,8% i 28,4%).

Obecna edycja badań jest kolejną, której wyniki pokazują coraz mniejszy wpływ migracji zarobkowych na procesy zachodzące na krajowym rynku pracy.

Spośród tych pracodawców, którzy planują podwyżki wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, ponad trzy czwarte (82,3%) jest przekonanych, że decyzje o podwyżkach nie będą w żadnej mierze spowodowane migracjami zarobkowymi pracowników. Należy podkreślić, że obecnie opinię tę formułują pracodawcy zdecydowanie częściej niż w poprzednich edycjach badań. W maju 2007 r. podobnego zdania było 22,1% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 36,7%, w maju 2008 r. – 41,9%, w listopadzie 2008 r. – 62,1%, a w maju 2009 r. – 68,0%.

Co ósmy pracodawca (11,8%) sądzi, że spodziewane odejścia pracowników z powodu wyjazdów zarobkowych za granicę jedynie w małym stopniu oddziaływać będą na politykę płacową w przedsiębiorstwie. W poprzednich badaniach opinię taką zgłaszał ponad dwukrotnie większy odsetek respondentów: 25,8% – w maju 2007 r., 23,6% – w listopadzie 2007 r., 27,7% – w maju 2008 r., 23,3% w listopadzie 2008 r. oraz 20,2% – w maju 2009 r. O średnim wpływie migracji zarobkowych przekonanych jest tylko 2,8% pracodawców (w maju 2007 r. – 23,1%, w listopadzie 2007 r. – 26,0%, w maju 2008 r. – 21,4%, w listopadzie 2008 r. – 10,9%, w maju 2009 r. – 8,4%). Natomiast zaledwie 0,7% respondentów, którzy przewidują podwyżki wynagrodzeń, twierdzi, że będą one spowodowane przede wszystkim zamiarem zatrzymania w kraju pracowników chcących wyjechać do pracy. Jest to odsetek znacznie mniejszy niż w maju 2007 r. (28,1%), listopadzie 2007 r. (12,7%) i maju 2008 r. (7,4%). W dwóch poprzednich edycjach badań było to 1,2% – w listopadzie 2008 r. oraz 0,6% – w maju 2009 r.

Prawie jedna czwarta bezrobotnych (23,0%) wyjeżdżała w poszukiwaniu pracy za granicę. W przypadku zdecydowanej większości poszukiwania te zakończyły się sukcesem (93,2%). Próby znalezienia pracy przez co szesnastego respondenta okazały się bezskuteczne (6,8%). Rozkład odpowiedzi we wcześniejszych edycjach badań kształtował się następująco: w maju 2007 r. – odpowiednio 90,4% oraz 9,6%, w listopadzie 2007 r. – 91,1% oraz 8,9%, w maju 2008 r. – 90,8% i 9,2%, w listopadzie 2008 r. – 91,9% oraz 8,1%, w maju 2009 r. – 93,8% oraz 6,2%.

Wyjazd w poszukiwaniu pracy rozważa obecnie co dziesiąty (10,0%) badany bezrobotny. W maju 2007 r. zamiar wyjazdu sygnalizowało 17,7% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 15,0%, w maju 2008 r. – 12,1%, w listopadzie 2008 r. – 10,2% a w maju 2009 r. – 12,6%.

Spośród tych bezrobotnych, którzy deklarują zamiar migracji zarobkowej, w kraju pozostałoby 82,1% pod warunkiem uzyskania od miejscowego pracodawcy przeciętnego wynagrodzenia w kwocie 2503 zł netto.

Oczekiwania płacowe respondentów w tym zakresie były wyższe niż w poprzedniej edycji badań (o 5,9%). Natomiast w stosunku do wcześniejszych edycji badań kształtowały się następująco: w stosunku do maja 2007 r. – wzrost o 1,7%, do listopada 2007 r. – spadek o 2,9%, do maja 2008 r. – spadek o 0,8%, do listopada 2008 r. – spadek o 4,9%.

Stopniowo zmniejsza się liczba pracodawców odczuwających problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Obecnie już tylko co czwarty respondent sygnalizuje ten problem (22,9%), podczas gdy w maju 2007 r. zgłaszało go ponad dwie trzecie pracodawców (69,8%), w listopadzie 2007 r. ponad połowa ankietowanych (53,9%), w maju 2008 r. niewiele mniej niż połowa (48,2%), w listopadzie 2008 r. było to 41,7% respondentów, a w maju 2009 r. – 25,6%.

W dalszym ciągu zmniejsza się odsetek ankietowanych przedsiębiorstw, które planują zwiększenie zatrudnienia. O takich planach poinformowała nieco ponad jedna piąta respondentów (21,0%). W poprzednich edycjach badań podobne zamierzenia sygnalizowało odpowiednio 49,2% (październik 2006 r. – dotyczy najbliższych dwunastu miesięcy), 47,5% (maj 2007 r.), 40,7% (listopad 2007 r. i maj 2008 r.), 27,8% (listopad 2008 r.) oraz 22,0% (maj 2009 r.) respondentów.

Większość pracodawców (72,3%) zamierza w okresie najbliższych sześciu miesięcy utrzymać zatrudnienie na tym samym poziomie. W poprzednich edycjach badań było to:

46,5% (październik 2006 r. – w tej edycji pytanie jednak dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), 48,7% (maj 2007 r.), 56,2% (listopad 2007 r.), 56,4% (maj 2008 r.), 65,3% (listopad 2008 r.), 70,8% (maj 2009 r.).

Co piętnasty pracodawca (6,7%) przewiduje zwolnienia w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. było to 4,2% respondentów (pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 3,3%, w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. – 2,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,5% oraz w maju 2009 r. – 7,1%.

Ponad dwie trzecie pracodawców (68,6%) nie przypuszcza, że w ciągu najbliższych sześciu miesięcy pracownicy będą z własnej inicjatywy odchodzić z przedsiębiorstwa. W poprzednich edycjach badań odsetek ten kształtował się następująco: 51,7% w październiku 2006 r., 48,6% w maju 2007 r., 51,4% w listopadzie 2007 r., 57,4% w maju 2008 r., 64,3% w listopadzie 2008 r. oraz 67,8% w maju 2009 r.

W dalszym ciągu duży odsetek pracodawców przewiduje wzrost stopy bezrobocia. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 3,6%, w listopadzie 2007 r. – 3,0%, w maju 2008 r. – 4,7%, w listopadzie 2008 r. – 39,2%, w maju 2009 r. – 55,2%, a w listopadzie 2009 r. – 44,7%.

Jedna trzecia respondentów (33,1%) sądzi obecnie, że bezrobocie w najbliższym czasie utrzyma się na dotychczasowym poziomie. W maju i listopadzie 2007 r. przekonanych o tym było (odpowiednio) 24,5% i 31,9% respondentów, w maju i listopadzie 2008 r. – po 34,6% ankietowanych, natomiast w maju 2009 r. – 25,3%.

Na niewiele wyższym poziomie niż w maju 2009 r. ukształtował się odsetek pracodawców, którzy uważają, że stopa bezrobocia spadnie (8,4%). W maju 2007 r. podobnego zdania było 56,1% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 49,6%, w maju 2008 r. – 48,3%, w listopadzie 2008 r. – 12,5%, w maju 2009 r. – 7,9%.

Zbliżony do poprzednich edycji badań odsetek bezrobotnych dostrzega problem nielegalnej pracy zarobkowej części osób zarejestrowanych w urzędach pracy. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 45,8%, w listopadzie 2007 r. – 44,6%, w maju 2008 r. – 47,3%, w listopadzie 2008 r. – 47,2%, w maju 2009 r. – 47,6%, a w listopadzie 2009 r. – 46,7% respondentów.

W okresie sześciu miesięcy poprzedzających badania urząd pracy przedstawił ofertę zatrudnienia co trzeciemu ankietowanemu (32,3%). W poprzednich edycjach badań było to odpowiednio: 26,3% (maj 2007 r.), 30,0% (listopad 2007 r.), 38,3% (maj 2008 r.), 36,8% (listopad 2008 r.) i 33,3% (maj 2009 r.) respondentów. Co szósty bezrobotny (16,3%) w ogóle nie zainteresował się złożoną mu przez urząd pracy propozycją zatrudnienia. W październiku 2006 r. nie przyjęło ofert pracy 16,8% bezrobotnych, w maju 2007 r. – 20,8%, w listopadzie 2007 r. – 16,5%, w maju 2008 r. – 19,6%, w listopadzie 2008 r. – 16,2%, a w maju 2009 r. – 14,9% bezrobotnych.

Najczęściej wymienianą przez bezrobotnych przyczyną odrzucenia oferty pracy było zbyt niskie proponowane wynagrodzenie. W bieżącej edycji było to 33,8% wskazań, wobec 32,9% w maju 2007 r., 30,2% w listopadzie 2007 r., 40,8% w maju 2008 r., 28,0% w listopadzie 2008 r. i 32,2% w maju 2009 r.

W listopadzie 2009 r. mniej respondentów, niż we wcześniejszych edycjach badań, było przekonanych, że znajdzie pracę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. W maju 2007 r. opinią taką wyrażało 34,5% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 34,6%, w maju 2008 r. – 36,1%, w listopadzie 2008 r. – 37,1%, w maju 2009 r. – 34,8%, w listopadzie 2009 r. – 29,6%. Wzrósł natomiast poziom gotowości bezrobotnych do podjęcia pracy, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia. Obecnie pracę taką podejmie 87,5% ankietowanych. Dla porównania – w poprzednich edycjach badań odsetek ten wynosił 82,6% (maj 2007 r.), 82,2% (listopad 2007 r.), 81,0% (maj 2008 r.), 81,1% (listopad 2008 r.) oraz 86,4% (maj 2009 r.).

1

Charakterystyka badań

1

Celem badań było zebranie opinii i przewidywań pracodawców oraz bezrobotnych dotyczących: 1) oczekiwań płacowych pracobiorców, 2) gotowości pracodawców do ulegania naciskom płacowym, 3) zmian w produktywności pracy, 4) wpływu migracji zarobkowej na wybrane aspekty krajowego rynku pracy, 5) ruchu kadrowego i aktywności zawodowej bezrobotnych.

Była to siódma edycja badań ankietowych krajowego rynku pracy, prowadzonych przez Narodowy Bank Polski. Wcześniejsze edycje zostały przeprowadzone w następujących terminach: październik 2006, maj 2007, listopad 2007, maj 2008, listopad 2008, maj 2009. Badania ankietowe krajowego rynku pracy poprzedzono badaniami świętokrzyskiego rynku pracy w lutym i marcu 2006 r. przy pomocy techniki wywiadu zestandaryzowanego.

Powtarzające się pytania ankietowe w kolejnych edycjach badań krajowego rynku pracy pozwalają na dokonywanie analiz porównawczych zebranych informacji przy uwzględnieniu perspektywy czasowej – zwłaszcza, że wszystkie edycje przeprowadzono na próbach badawczych wyłonionych według tych samych zasad. Z uwagi jednak na niewielkie modyfikacje ankiet, polegające na rezygnacji z kilku pytań i dodaniu w ich miejsce nowych, do niniejszego opracowania załączono ponownie pełne teksty kwestionariuszy ankiet.

Badania terenowe w listopadzie 2009 r. zostały przeprowadzone we wszystkich województwach. W zależności od województwa badaniami zostały objęte trzy lub pięć powiatów. Był to jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie (według stanu na koniec września 2009 r.), jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie oraz stołeczny powiat grodzki. Stołeczne powiaty grodzkie charakteryzują się niską stopą bezrobocia.

Badaniami objęto: próbę bezrobotnych liczącą 2000 respondentów oraz próbę pracodawców liczącą 1600 przedsiębiorstw. Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu jest następująca: do sześciu miesięcy – 52,6%; od sześciu do dwunastu miesięcy – 20,3%; powyżej dwunastu miesięcy – 27,1 %. Struktura pracodawców według wielkości przedsiębiorstw jest następująca: mikro – 41,6%, małe – 31,8%, średnie – 18,7% i duże – 7,9%. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 138 515 pracowników.

Dobór prób badawczych miał charakter celowo-warstwowy. Próby są wysoce reprezentatywne z punktu widzenia istotnych dla badań zmiennych niezależnych. Załączniki nr 1, 2 i 3 zawierają opis organizacji badań terenowych, zasady doboru prób badawczych oraz charakterystykę prób badawczych.

W wyniku analizy zebranych materiałów powstał raport syntetyczny, który dotyczy polskiego rynku pracy oraz 16 raportów na temat wojewódzkich rynków pracy.

2

Wynagrodzenia

2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

Zdaniem pracodawców, oczekiwania płacowe osób, które są już zatrudnione, zależą od ich przynależności do określonej grupy społeczno-zawodowej. Najwyższe aspiracje płacowe wykazują wysokiej klasy specjaliści, następnie – robotnicy wykwalifikowani i kolejno – robotnicy niewykwalifikowani.

Ponad dwie piąte pracodawców (41,0%) wskazuje, że wysokiej klasy specjaliści, którzy świadczą już pracę, są skłonni ją kontynuować pod warunkiem uzyskania wynagrodzenia trochę wyższego lub zdecydowanie wyższego niż sześć miesięcy temu. Podobnego zdania jest w odniesieniu do robotników wykwalifikowanych mniej niż jedna trzecia (29,9%), a w przypadku robotników niewykwalifikowanych – mniej niż jedna piąta (17,8%) pracodawców.

Opinię, że oczekiwania płacowe pracowników są zbliżone do tych sprzed sześciu miesięcy, prezentuje – w przypadku wysokiej klasy specjalistów – prawie co trzeci pracodawca (32,6%). W odniesieniu do robotników wykwalifikowanych twierdzi tak ponad dwie piąte (42,6%), a w przypadku robotników niewykwalifikowanych – nieco mniej niż dwie piąte (39,4%) pracodawców.

Zdecydowanie mniej przedsiębiorców sądzi, że pracownicy zaakceptują wynagrodzenie trochę niższe lub zdecydowanie niższe niż sześć miesięcy temu. W przypadku wysokiej klasy specjalistów uważa tak co szesnasty pracodawca (6,3%), w odniesieniu do robotników niewykwalifikowanych – prawie co jedenasty (8,7%), a w przypadku robotników niewykwalifikowanych – mniej niż jedna piąta pracodawców (17,9%).

Znaczny odsetek pracodawców nie potrafi jednoznacznie rozpoznać aspiracji płacowych wspomnianych wyżej grup społeczno-zawodowych pracowników. W odniesieniu do wysokiej klasy specjalistów jest to 18,9% respondentów, w przypadku robotników wykwalifikowanych – 17,9%, a w odniesieniu do robotników niewykwalifikowanych – 23,4% respondentów (tabela 1).

Tabela 1

Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które osoby świadczące już pracę są skłonne kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego (w %) (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)

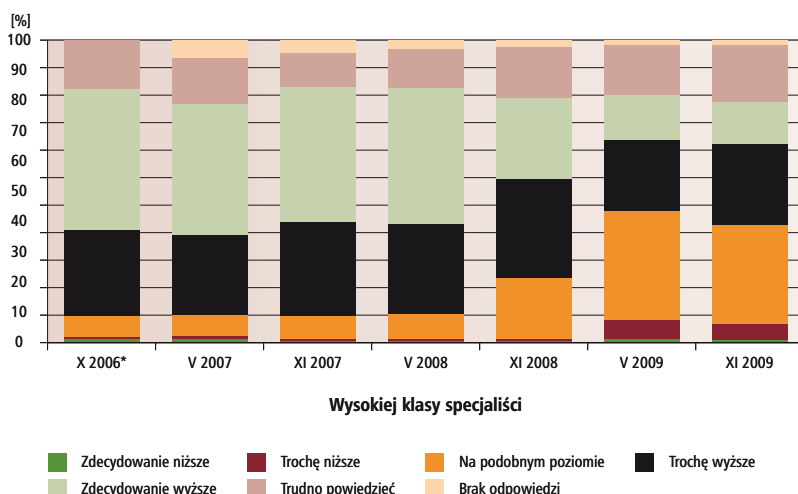
Kategorie odpowiedzi	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,8	0,8	3,8
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	5,5	7,9	14,1
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	32,6	42,6	39,4
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	27,1	23,9	15,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	13,9	6,0	2,8
Trudno powiedzieć	18,9	17,9	23,4
Brak odpowiedzi	1,2	0,9	1,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Porównanie opinii pracodawców uzyskanych w bieżącej edycji badań z wynikami sprzed pół roku pozwala zauważyć niewielki wzrost oczekiwań płacowych osób już zatrudnionych we wszystkich grupach społeczno-zawodowych. Presja płacowa ze strony pracowników jest jednak nadal znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008.

Udział pracodawców, którzy prezentują pogląd, że aspiracje płacowe wysokiej klasy specjalistów są wyższe niż sześć miesięcy temu, wynosił: w październiku 2006 r. 75,5%, w maju 2007 r. – 69,8%, w listopadzie 2007 r. – 76,0%, w maju 2008 r. – 74,5%, w listopadzie 2008 r. – 59,6%, w maju 2009 r. – 38,5%, a w listopadzie 2009 r. – 41,0%. W przypadku robotników wykwalifikowanych podobną opinię wyrażało w październiku 2006 r. 75,2% pracodawców, w maju 2007 r. – 68,5%, w listopadzie 2007 r. – 74,0%, w maju 2008 r. – 71,7%, w listopadzie 2008 r. – 53,8%, w maju 2009 r. – zaledwie 27,5%, natomiast w listopadzie 2009 r. – 29,9% pracodawców. O wyższych roszczeniach płacowych robotników niewykwalifikowanych przekonanych było w październiku 2006 r. 45,4% pracodawców, w maju 2007 r. – 50,5%, w listopadzie 2007 r. – 53,8%, w maju 2008 r. – 51,6%, w listopadzie 2008 r. – 37,4%, w maju 2009 r. – 15,6%, a w listopadzie 2009 r. – 17,8% pracodawców (wykresy 4,5 i 6).

Wykres 4

Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę wysokiej klasy specjalistów (w ocenie pracodawców)



* W październiku 2006 r. pracodawcy byli proszeni o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

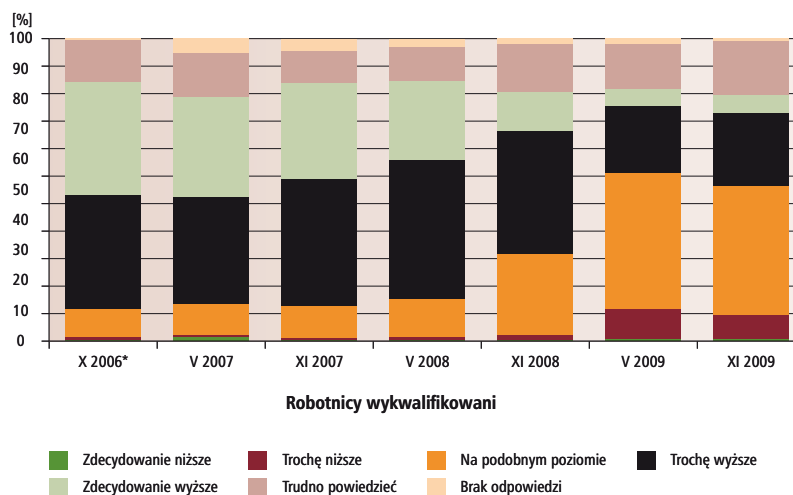
Według pracodawców oczekiwania płacowe bezrobotnych, podobnie jak mających pracę, zależą od kategorii społeczno-zawodowej, którą dane osoby reprezentują.

Jedna piąta pracodawców (20,2%) utrzymuje, że bezrobotni, którzy są wysokiej klasy specjalistami, spodziewają się wynagrodzenia wyższego niż sześć miesięcy temu. Podobne wymagania płacowe, według co siódmego pracodawcy (14,2%), stawiają bezrobotni robotnicy wykwalifikowani, a zdaniem co jedenastego pracodawcy (9,0%) – bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani.

Ponad jedna trzecia pracodawców twierdzi, że aspiracje płacowe osób bezrobotnych są zbliżone do tych sprzed sześciu miesięcy. Wskazuje tak: w przypadku bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów – 36,5% pracodawców, w przypadku bezrobotnych robotników wykwalifikowanych – 39,6% pracodawców, a w odniesieniu do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 33,5% pracodawców.

Wykres 5

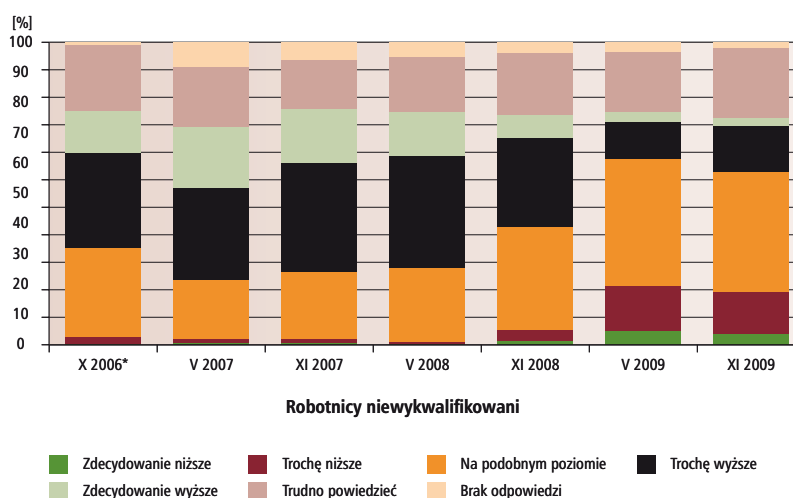
Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników wykwalifikowanych (w ocenie pracodawców)



* W październiku 2006 r. pracodawcy byli proszeni o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

Wykres 6

Oczekiwania płacowe ze strony świadczących już pracę robotników niewykwalifikowanych (w ocenie pracodawców)



* W październiku 2006 r. pracodawcy byli proszeni o ocenę oczekiwań płacowych osób świadczących już pracę w relacji do poprzedniego roku, natomiast w następnych edycjach badań – w odniesieniu do stanu sprzed sześciu miesięcy.

Niemало pracodawców stoi na stanowisku, że bezrobotni podejmą pracę za wynagrodzenie niższe, niż sześć miesięcy temu. W przypadku bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów pogląd taki prezentuje 15,5% pracodawców, w odniesieniu do bezrobotnych robotników wykwalifikowanych – ponad jedna piąta pracodawców (21,3%), a w przypadku bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – ponad jedna czwarta pracodawców (28,5%).

Znaczny odsetek pracodawców nie ma jednak zdania na temat oczekiwań płacowych bezrobotnych. W odniesieniu do pozostających bez pracy wysokiej klasy specjalistów odsetek ten wynosi 27,1%, do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 24,5%, a do bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych – 28,2% (tabela 2).

Tabela 2

Opinie pracodawców na temat wynagrodzenia, za które bezrobotni są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)

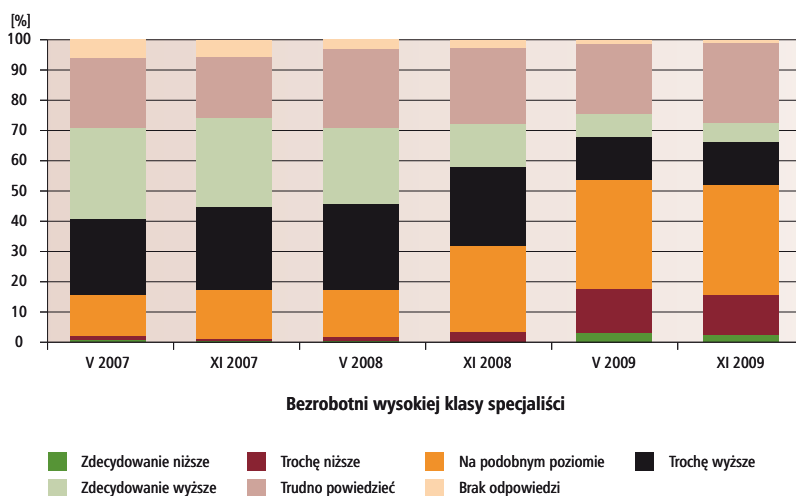
Kategorie odpowiedzi	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	2,8	3,5	8,1
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	12,7	17,8	20,4
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	36,5	39,6	33,5
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	14,2	11,1	6,9
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	6,0	3,1	2,1
Trudno powiedzieć	27,1	24,5	28,2
Brak odpowiedzi	0,7	0,4	0,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Zestawienie wypowiedzi udzielonych przez pracodawców w trakcie bieżącej edycji badań z opiniami prezentowanymi w maju 2009 r. pokazuje, że presja płacowa ze strony bezrobotnych nieznacznie spadła. Aspiracje płacowe wysuwane przez osoby bezrobotne, i to ze wszystkich grup społeczno-zawodowych, są, zdaniem pracodawców, niższe niż we wcześniejszych edycjach badań.

O wzroście oczekiwań płacowych bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów informowało w maju 2007 r. 55,2% pracodawców, w listopadzie 2007 r. – 56,8%, w maju 2008 r. – 54,2%, w listopadzie 2008 r. – 39,9%, w maju 2009 r. – 21,7%, a w listopadzie 2009 r. – 20,2% pracodawców. Podobnego zdania odnośnie do bezrobotnych robotników wykwalifikowanych było w maju 2007 r. 52,4% przedsiębiorców, w listopadzie 2007 r. – 54,2%, w maju 2008 r. – 50,5%, w listopadzie 2008 r. – 34,6%, w maju 2009 r. – 17,3%, natomiast w listopadzie 2009 r. – 14,2% przedsiębiorców. Z kolei na wzrost aspiracji płacowych zgłaszanych przez bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych wskazywało w maju 2007 r. 40,0% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 40,3%, w maju 2008 r. – 38,1%, w listopadzie 2008 r. – 25,0%, w maju 2009 r. – 10,7%, a w listopadzie 2009 r. – już tylko 9,0% respondentów (wykresy 7,8 i 9).

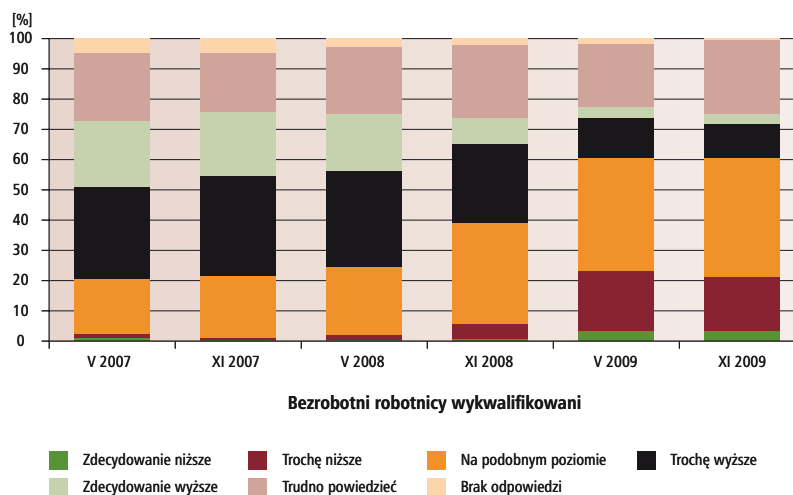
Wykres 7

Oczekiwania płacowe bezrobotnych wysokiej klasy specjalistów (w ocenie pracodawców)



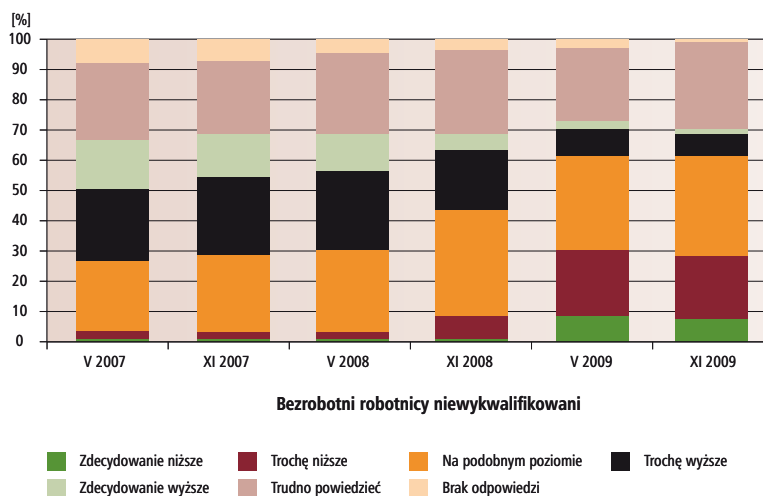
Wykres 8

Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników wykwalifikowanych
(w ocenie pracodawców)



Wykres 9

Oczekiwania płacowe bezrobotnych robotników niewykwalifikowanych
(w ocenie pracodawców)



Z wypowiedzi pracodawców wynika, że w ciągu najbliższych miesięcy będą skłonni ulegać roszczeniom płacowym w nieco większym stopniu, niż deklarowali to w maju 2009 r. Gotowość pracodawców do ustępstw w zakresie podwyżek wynagrodzeń będzie jednak znacznie mniejsza niż w latach 2006–2008.

W październiku 2006 r. ponad połowa pracodawców (57,3%) przewidywała wzrost przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez siebie przedsiębiorstwach (przewidywania pracodawców w tej edycji badań dotyczyły jednak najbliższych dwunastu miesięcy, natomiast w kolejnych edycjach badań pytano pracodawców o prognozy na najbliższe sześć miesięcy). W maju i listopadzie 2007 r. prawie co drugi pracodawca (odpowiednio 49,0% i 48,4%) zapowiadał podwyżki wynagrodzeń w zarządzanym przez siebie przedsiębiorstwie. Z kolei w maju 2008 r. podobne deklaracje złożyła ponad jedna trzecia pra-

codawców (35,6%), w listopadzie 2008 r. – ponad jedna czwarta (27,1%), w maju 2009 r. – jedynie co dziesiąty pracodawca (11,1%), a w bieżącej edycji badań – ponad jedna szóstka pracodawców (18,0%).

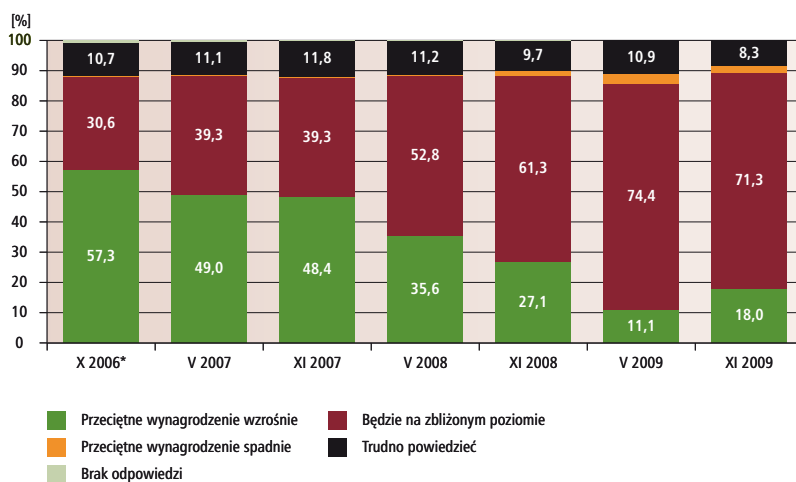
W listopadzie 2009 r. zdecydowanie większy, niż w poprzednich edycjach badań, odsetek pracodawców stoi na stanowisku, że poziom oferowanych przez nich wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie zmieni się. W październiku 2006 r. odsetek ten wynosił 30,6%, w maju i listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 52,8%, w listopadzie 2008 r. – 61,3%, w maju 2009 r. – 74,4%, a w bieżącej edycji badań – 71,3%.

Niewielu pracodawców uważa, że w najbliższych miesiącach nastąpi spadek przeciętnych wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach. W październiku 2006 r. było to 0,6% pracodawców, w maju 2007 r. – 0,3%, w listopadzie 2007 r. – 0,4%, w maju 2008 r. – 0,2%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, w maju 2009 r. – 3,6%, a obecnie – 2,4% pracodawców.

Nieco mniej pracodawców niż we wcześniejszych edycjach badań nie potrafi przewidzieć kierunku zmian wynagrodzeń w swoim przedsiębiorstwie (w październiku 2006 r. – 10,7%, w maju 2007 r. – 11,1%, w listopadzie 2007 r. – 11,8%, w maju 2008 r. – 11,2%, w listopadzie 2008 r. – 9,7%, w maju 2009 r. – 10,9%, w listopadzie 2009 r. – 8,3%) (wykres 10).

Wykres 10

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)



* W ciągu najbliższych dwunastu miesięcy.

Pracodawców, którzy przewidują w ciągu najbliższych sześciu miesięcy wzrost przeciętnych wynagrodzeń (18,0% respondentów), poproszono o oszacowanie skali planowanych podwyżek w zarządzanych przez nich przedsiębiorstwach.

Prawie połowa tych respondentów (47,3%) przypuszcza, że wzrost wynagrodzeń nie będzie większy niż 5%. Ponad jedna trzecia przedsiębiorców (38,4%) uważa, że wzrost ten wyniesie od 5% do 10%. Co siódmy pracodawca (14,2%) przewiduje, że wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach wzrosną o więcej niż 10%.

O podwyżkach wynagrodzeń przekraczających 10% najczęściej informowali pracodawcy reprezentujący budownictwo (30,4% respondentów z tej sekcji). Najmniej wypowiedzi dotyczących wspomnianej skali podwyżek uzyskano natomiast od przedstawicieli sekcji handel i naprawy (8,2% respondentów z tej sekcji) (tabela 3).

Tabela 3

Przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach (w ciągu najbliższych 6 miesięcy) (w %)

Przewidywany wzrost wynagrodzeń (o ile procent?)	Sektory według PKD				
	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Do 5 %	51,5	34,8	50,0	46,5	47,3
Od 5% do 10%	36,4	34,8	41,8	37,0	38,4
Powyżej 10%	12,1	30,4	8,2	16,5	14,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

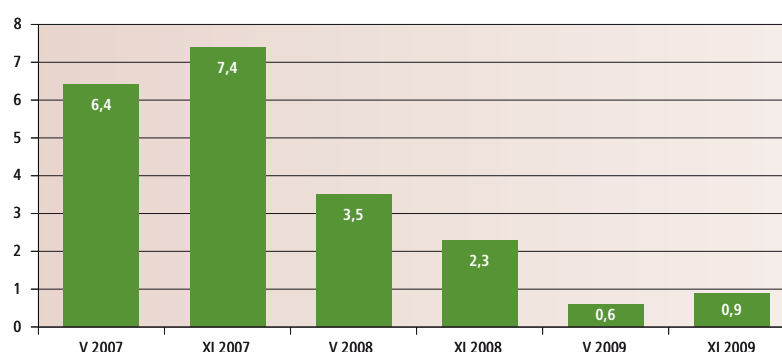
Dane zawarte w tabeli nie uwzględniają braków odpowiedzi. Na 288 respondentów, których dotyczyło pytanie, nie odpowiedziało 7.

Pracodawcy, którzy przewidują wzrost wynagrodzeń (to jest 18,0% respondentów), uważają, że będzie to wzrost średnio o 8,7%. W maju 2007 r. podobnego zdania było 49,0% respondentów, którzy prognozowali wzrost wynagrodzeń – przeciętnie o 12,3%. W listopadzie 2007 r. było to odpowiednio: 48,4% respondentów, wzrost wynagrodzeń – przeciętnie o 12,7%; w maju 2008 r. – 35,6% respondentów, wzrost wynagrodzeń – przeciętnie o 10,8%; w listopadzie 2008 r. – 27,1% respondentów, wzrost wynagrodzeń – przeciętnie o 9,3%; w maju 2009 r. – 11,1% respondentów, wzrost wynagrodzeń – przeciętnie o 8,2%.

Po uwzględnieniu tych pracodawców, którzy deklarują, że wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach pozostaną na zbliżonym poziomie (71,3%) lub nastąpi ich spadek (2,4%) – uśredniony przewidywany wzrost przeciętnych wynagrodzeń, zważony liczbą zatrudnionych w badanych przedsiębiorstwach, **wynosi 0,9%**. W poprzednich edycjach badań przewidywania były następujące: 6,4% w maju 2007 r., 7,4% w listopadzie 2007 r., 3,5% w maju 2008 r., 2,3% w listopadzie 2008 r. i 0,6% w maju 2009 r. (wykres 11).

Wykres 11

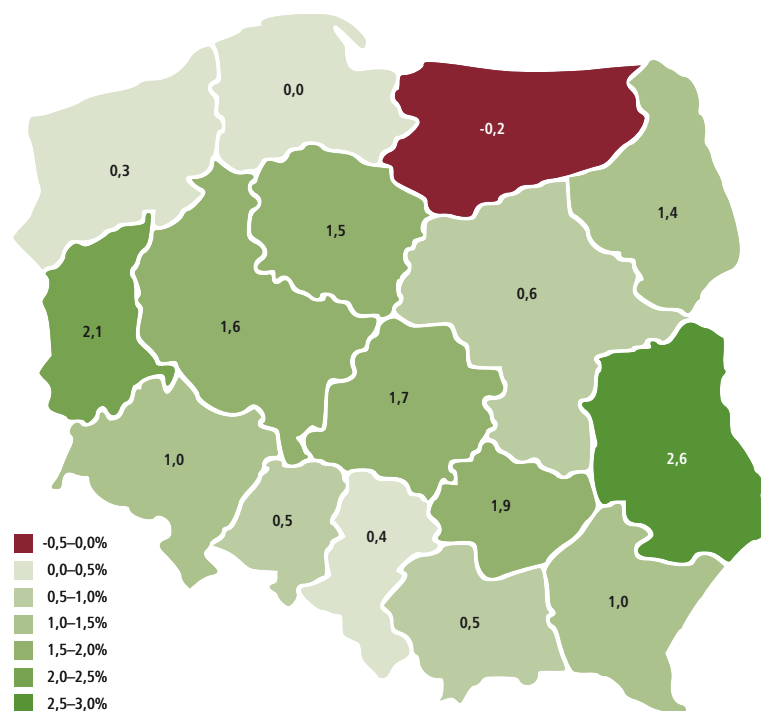
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) (w %)



Analiza w układzie regionalnym wskazuje, że największy wzrost wynagrodzeń jest przewidywany w województwie lubelskim (o 2,6%) oraz lubuskim (o 2,1%). W województwie warmińsko-mazurskim pracodawcy przewidują spadek wynagrodzeń o 0,2%. W województwie pomorskim respondenci nie przewidują zmiany poziomu wynagrodzeń (wykres 11a).

Wykres 11a

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia) – listopad 2009 r.



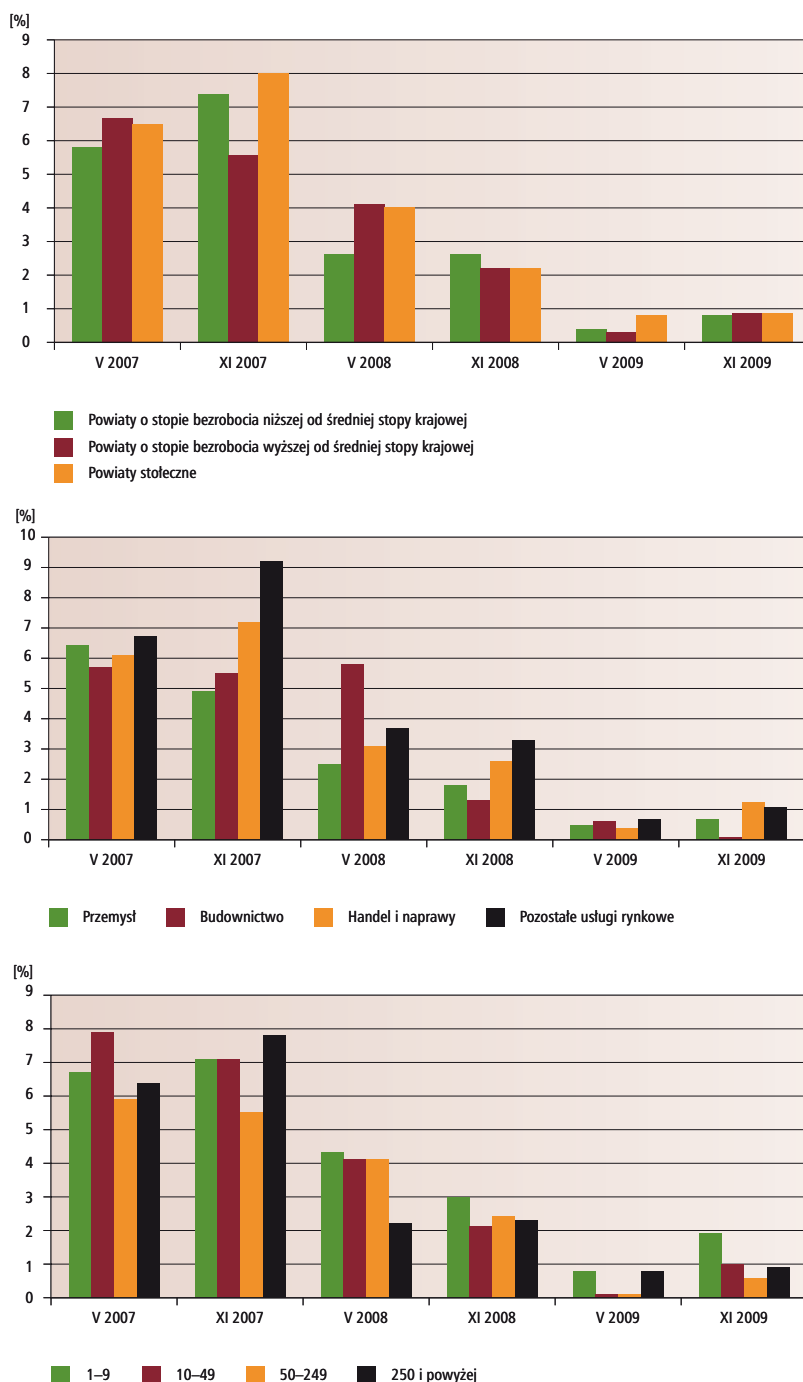
Zdaniem pracodawców, przeciętne wynagrodzenia wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy w takim samym stopniu w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w stołecznych powiatach grodzkich i w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej. Nieco mniejsze podwyżki przewidywane są przez pracodawców z powiatów o niskiej stopie bezrobocia. W maju 2007 r. i w maju 2008 r. największe podwyżki planowane były przez respondentów z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej, w listopadzie 2007 r. i maju 2009 r. – przez przedsiębiorców ze stołecznych powiatów grodzkich, natomiast w listopadzie 2008 r. – przez pracodawców z powiatów o niskiej stopie bezrobocia. Ze względu na sekcję gospodarki, największy wzrost przeciętnych wynagrodzeń zakładają pracodawcy działający w handlu i naprawach. W maju i listopadzie 2007 r., podobnie jak w listopadzie 2008 r. i maju 2009 r., byli to pracodawcy reprezentujący pozostałe usługi rynkowe, natomiast w maju 2008 r. – przedstawiciele budownictwa. Biorąc z kolei pod uwagę wielkość przedsiębiorstwa, największe podwyżki w ciągu najbliższych sześciu miesięcy prognozują, tak jak w maju i listopadzie 2008 r. oraz w maju 2009 r., mikroprzedsiębiorcy zatrudniający do 9 osób. W maju 2007 r. największy wzrost wynagrodzeń planowali respondenci zatrudniający od 10 do 49 pracowników, a w listopadzie 2007 r. zarządzający dużymi przedsiębiorstwami, zatrudniającymi 250 i więcej pracowników.

Najmniejszy przeciętny wzrost wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, zdaniem pracodawców, nastąpi w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej. Takie same prognozy zgłaszali pracodawcy w maju 2007 r. i w maju 2008 r. Z kolei w listopadzie 2007 r., listopadzie 2008 r. i maju 2009 r. najmniejsze podwyżki wynagrodzeń zakładali pracodawcy z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia. Spośród pracodawców sklasyfikowanych według sekcji gospodarki najmniejszy wzrost przeciętnych wynagrodzeń (podobnie jak w maju 2007 r. i listopadzie 2008 r.) planują pracodawcy reprezentujący budownictwo. W listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. najmniejsze podwyżki deklarowali przedsiębiorcy działający w przemyśle, a w maju 2009 r. – przedstawiciele handlu i napraw. Uwzględniając z kolei wielkość przedsiębiorstw,

wynagrodzenia najmniej wzrosną w przedsiębiorstwach zatrudniających od 50 do 249 osób (podobnie jak w maju i listopadzie 2007 r. oraz w maju 2009 r.). W maju 2008 r. najmniejszy wzrost wynagrodzeń zakładali pracodawcy kierujący dużymi przedsiębiorstwami (zatrudniającymi 250 i więcej osób), natomiast w listopadzie 2008 r. – mali przedsiębiorcy, którzy zatrudniają od 10 do 49 pracowników (wykres 12).

Wykres 12

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach według siedziby przedsiębiorstw, sekcji, w których działają oraz wielkości przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)



Bieżąca edycja badań, podobnie jak poprzednie, nie wykazała wyraźnej zależności pomiędzy wysokością planowanych przez pracodawców podwyżek wynagrodzeń a stopą bezrobocia w badanych powiatach. Można natomiast zaobserwować, na podstawie wyników uzyskanych w czterech ostatnich edycjach badań, większą skłonność do ulegania presji płacowej w mikroprzedsiębiorstwach, niż w pozostałych. Nie jest z kolei widoczna stała zależność pomiędzy sekcją gospodarki a skalą podwyżek przewidywanych przez pracodawców. W listopadzie 2009 r. największy procentowo wzrost wynagrodzeń zgłaszali pracodawcy reprezentujący handel i naprawy. W poprzednich edycjach wskazywano na inne sekcje (pozostałe usługi rynkowe, budownictwo).

Tabela 4

Przyczyny przewidywanego wzrostu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach według kolejnych edycji badań (w ocenie pracodawców) (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Żądania pracowników	8,9	13,4	12,7	16,9	13,9	10,4	8,8
Coroczna waloryzacja (wynikająca np. z układu zbiorowego)	13,6	8,5	12,4	11,0	18,0	16,0	24,4
Chęć zatrzymania najlepszych pracowników	32,3	30,2	30,8	29,4	27,2	27,1	23,8
Dobre wyniki przedsiębiorstwa	31,0	21,1	20,3	18,0	17,5	23,7	21,8
Podwyżki w innych przedsiębiorstwach w regionie	11,3	14,1	11,2	12,0	8,6	5,0	5,9
Wzrost wydajności pracy pracowników	b.d.	10,1	10,3	10,5	10,5	14,4	11,4
Inne przyczyny	1,7	2,1	2,2	1,6	2,5	1,7	3,7
Brak odpowiedzi	1,1	0,4	0,3	0,6	1,8	1,7	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Najważniejszym powodem wzrostu wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych miesięcy jest coroczna waloryzacja. Czynniki ten w listopadzie 2009 r. po raz pierwszy został uznany przez respondentów za najistotniejszy. W październiku 2006 r. wskazało go 13,6% przedsiębiorców, w maju 2007 r. – 8,5%, w listopadzie 2007 r. – 12,4%, w maju 2008 r. – 11,0%, w listopadzie 2008 r. – 18,0%, w maju 2009 r. – 16,0%, a obecnie – prawie jedna czwarta (24,4%) przedsiębiorców.

Drugą, najczęściej wymienianą przez pracodawców w listopadzie 2009 r. przyczyną skłaniającą ich do podwyżki wynagrodzeń jest chęć zatrzymania najlepszych pracowników. Warto podkreślić, że przesłanka ta była najważniejsza dla pracodawców we wszystkich wcześniejszych edycjach badań. W październiku 2006 r. wymieniło ją 32,3% respondentów, w maju 2007 r. – 30,2%, w listopadzie 2007 r. – 30,8%, w maju 2008 r. – 29,4%, w listopadzie 2008 r. – 27,2%, w maju 2009 r. – 27,1%, a obecnie – 23,8% respondentów. Z edycji na edycję badań następuje więc nieznaczny spadek odsetka wskazań na tę przyczynę wzrostu wynagrodzeń.

Jako kolejną przesłankę wzrostu płac pracodawcy wymieniają dobre wyniki finansowe ich przedsiębiorstw (21,8% wskazań). Dla porównania – na ten czynnik planowanego wzrostu wynagrodzeń wskazywał prawie co trzeci pracodawca (31,0% wskazań) w październiku 2006 r., nieco ponad jedna piąta pracodawców w maju 2007 r. (21,1% wskazań) i listopadzie 2007 r. (20,3% wskazań), ponad jedna szósta w maju 2008 r. (18,0% wskazań) i listopadzie 2008 r. (17,5% wskazań) i niemal jedna czwarta pracodawców (23,7% wskazań) w maju 2009 r.

Wśród powodów wzrostu wynagrodzeń pracodawcy często wymieniają również żądania pracowników. W listopadzie 2009 r. na tę przyczynę wskazał jednak najmniejszy odsetek respondentów spośród wszystkich dotychczasowych edycji badań. W październiku 2006 r. odsetek ten wynosił 8,9%, w maju 2007 r. – 13,4%, w listopadzie 2007 r.

– 12,7%, w maju 2008 r. – 16,9%, w listopadzie 2008 r. – 13,9%, w maju 2009 r. – 10,4%, a obecnie – 8,8%.

Tymczasem większa niż w latach 2007–2008 liczba pracodawców, ale mniejsza niż pół roku temu, upatruje przyczyn podwyżek płac we wzroście wydajności pracy. Obecnie jest to co dziewiąty respondent (11,4%), podczas gdy w 2007 i 2008 r. był to co dziesiąty pracodawca (10,1% wskazań w maju 2007 r., 10,3% – w listopadzie 2007 r., 10,5% w maju i listopadzie 2008 r.), a w maju 2009 r. – co siódmy przedsiębiorca (14,4% wskazań).

Podobnie jak w maju 2009 r., respondenci w mniejszym stopniu, niż to miało miejsce w latach 2006–2008, skłonni są natomiast do zwiększania wynagrodzeń z powodu podwyżek płac w innych przedsiębiorstwach w regionie (11,3% wskazań w październiku 2006 r., 14,1% – w maju 2007 r., 11,2% – w listopadzie 2007 r., 12,0% – w maju 2008 r., 8,6% – w listopadzie 2008 r., 5,0% – w maju 2009 r. oraz 5,9% wskazań w listopadzie 2009 r.) (tabela 4).

2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych

We wszystkich dotychczas przeprowadzonych edycjach badań rynku pracy pytano bezrobotnych o oczekiwane przez nich minimalne wynagrodzenie netto w przypadku podjęcia pracy, która wiązałaby się z koniecznością: a) dojazdów trwających do pół godziny w jedną stronę, b) dojazdów nieprzekraczających godziny w jedną stronę, c) zmiany miejsca zamieszkania. Zestawienie wyników uzyskanych w poszczególnych edycjach badań przeprowadzonych w latach 2006–2009 pokazuje, że w listopadzie 2009 r. po raz pierwszy zahamowaniu uległa tendencja wzrostowa aspiracji płacowych osób pozostających bez pracy.

Bezrobotni zdecydują się na podjęcie pracy przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę pod warunkiem zaproponowania im przez pracodawcę przeciętnego wynagrodzenia w kwocie nie mniejszej niż 1628 zł netto. Oczekiwania płacowe bezrobotnych pozostają więc praktycznie na niezmiennym poziomie w stosunku do aspiracji sprzed pół roku, są natomiast większe o 32,7% w porównaniu z październikiem 2006 r., o 21,7% w porównaniu z majem 2007 r., o 9,5% w porównaniu z listopadem 2007 r., o 6,0% w porównaniu z majem 2008 r. i o 2,5% w porównaniu z listopadem 2008 r.

Bezrobotni deklarują przyjęcie oferty pracy wiążącej się z dojazdami około jednej godziny w jedną stronę w przypadku uzyskania od pracodawcy co najmniej 2031 zł netto. Aspiracje płacowe bezrobotnych zmieniły się więc w znikomym stopniu wobec tych z maja 2009 r. (spadek o 0,1%), są jednak większe w odniesieniu do października 2006 r. – o 30,3%, do maja 2007 r. – o 19,0%, do listopada 2007 r. – o 8,0%, do maja 2008 r. – o 5,3% i do listopada 2008 r. – o 2,3%.

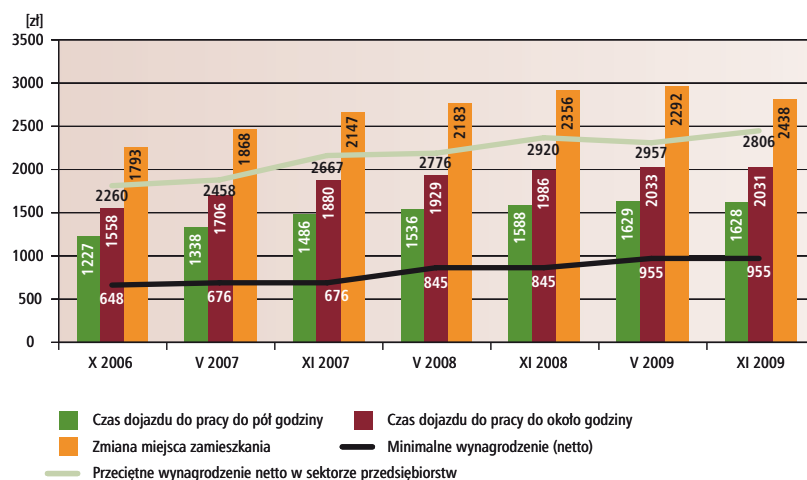
Bezrobotni zmienią miejsce zamieszkania w celu podjęcia proponowanej tam pracy, jeśli otrzymają wynagrodzenie netto nie mniejszej niż 2806 zł. Kwota ta jest wprawdzie wyższa w stosunku do oczekiwań bezrobotnych w październiku 2006 r. (o 24,2%), w maju 2007 r. (o 14,2%), w listopadzie 2007 r. (o 5,2%) oraz w maju 2008 r. (o 1,1%), zmniejszyła się jednak w porównaniu do listopada 2008 r. (o 3,9%) i maja 2009 r. (o 5,1%) (wykres 13).

Oczekiwania płacowe bezrobotnych są znacznie wyższe od kwoty ustawowego wynagrodzenia minimalnego (wykres 13). W bieżącej edycji badań jedynie 2,2% respondentów gotowych jest przyjąć ofertę pracy, która wiązałaby się z półgodzinnymi dojazdami w jedną stronę, za wynagrodzenie równe ustawowej płacy minimalnej. Dla porównania w październiku 2006 r. było to 3,5%, w maju 2007 r. – 1,9%, w listopadzie 2007 r. – 0,7%, w maju 2008 r. – 4,4%, w listopadzie 2008 r. – 2,6%, a w maju 2009 r. – 2,4% bezrobotnych. W przypadku dojazdów do pracy nie dłuższych niż godzina w jedną stronę odsetek ten jest jeszcze mniejszy i wynosi zaledwie 0,5% (w październiku 2006 r. – 0,8%,

w maju 2007 r. – 0,7%, w listopadzie 2007 r. – 0,1%, w maju 2008 r. – 1,0%, w listopadzie 2008 r. – 0,9%, w maju 2009 r. – 0,5%). Na zmianę miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy za wynagrodzenie w wysokości ustawowej płacy minimalnej zdecyduje się zaledwie 0,2% respondentów (w październiku 2006 r. – 0,3%, w maju 2007 r. – 0,1%, w listopadzie 2007 r. – 0,1%, w maju 2008 r. – 0,1%, w listopadzie 2008 r. – 0,2%, w maju 2009 r. – żaden z ankietowanych bezrobotnych).

Wykres 13

Oczekiwania płacowe według wypowiedzi bezrobotnych



Zdecydowanie większa grupa bezrobotnych wykaże się mobilnością, jeżeli zaoferowana im zostanie płaca na poziomie przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. W takim przypadku pracę wiążącą się z dojazdami do pół godziny w jedną stronę zaaprobuje, podobnie jak w każdej z poprzednich edycji badań, ponad 80% ankietowanych (w październiku 2006 r. – 85,1%, w maju 2007 r. – 80,3%, w listopadzie 2007 r. – 84,2%, w maju 2008 r. – 83,4%, w listopadzie 2008 r. – 82,5%, w maju 2009 r. – 85,1%, w listopadzie 2009 r. – 83,2%). Godzinne dojazdy do pracy w zamian za wynagrodzenie równe przeciętnej płacy w sektorze przedsiębiorstw zaakceptuje ponad połowa bezrobotnych (w październiku 2006 r. – 61,4%, w maju 2007 r. – 54,7%, w listopadzie 2007 r. – 57,8%, w maju 2008 r. – 53,6%, w listopadzie 2008 r. – 51,3%, w maju 2009 r. – 54,0% i obecnie – 51,4%). Decyzję o zmianie miejsca zamieszkania podejmie, po uzyskaniu propozycji pracy za kwotę w wysokości przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, więcej niż jedna dziesiąta respondentów (w październiku 2006 r. – 15,61%, w maju 2007 r. – 10,6%, w listopadzie 2007 r. – 16,3%, w maju 2008 r. – 12,4%, w listopadzie 2008 r. – 10,5%, w maju 2009 r. – 11,2%, w listopadzie 2009 r. – 12,8%).

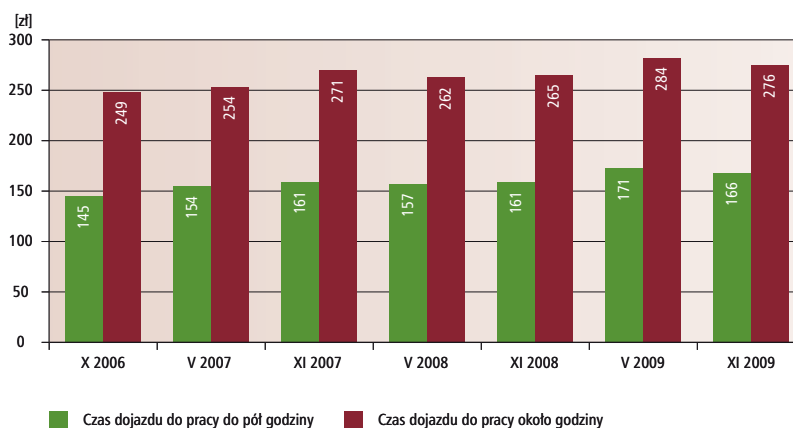
Bezrobotni szacują przeciętny miesięczny koszt dojazdów do pracy trwających do pół godziny w jedną stronę na poziomie 166 zł. Jest to nieco mniej niż pół roku wcześniej (o 2,9%), kwota ta jest jednak wyższa niż wskazywana w latach 2006–2008 o odpowiednio: 14,5% (październik 2006 r.), 7,8% (maj 2007 r.), 3,1% (listopad 2007 r.), 5,7% (maj 2008 r.) i 3,1% (listopad 2008 r.).

Przeciętny miesięczny koszt dojazdów do pracy zajmujących nie więcej niż godzinę w jedną stronę wynosi według bezrobotnych 276 zł. Podobnie jak w przypadku dojazdów półgodzinnych, podawana przez bezrobotnych kwota jest niższa niż w maju 2009 r. – o 2,8%, ale zarazem wyższa o 10,8% w porównaniu do października 2006 r., o 8,7% w odniesieniu do maja 2007 r., o 1,8% w stosunku do listopada 2007 r., o 5,5% w relacji do maja 2008 r. i o 4,2% w porównaniu do listopada 2008 r. (wykres 14).

Obecna edycja badań pokazuje po raz kolejny, że oczekiwania płacowe bezrobotnych rosną wraz ze wzrostem czasu niezbędnego na dojazd z miejsca zamieszkania do miejsca pracy. Konieczność zmiany miejsca zamieszkania w przypadku przyjęcia oferty pracy podwyższa znacznie te aspiracje. W listopadzie 2009 r. były one o 72,4% wyższe w porównaniu do oczekiwań zgłaszanych w przypadku półgodzinnych dojazdów do pracy i o 38,2% w przypadku dojazdów nieprzekraczających godziny w jedną stronę.

Wykres 14

Szacowane miesięczne koszty dojazdów do pracy według wypowiedzi bezrobotnych



Analiza wyników ostatniej edycji badań wskazuje również, że bezrobotni gorzej oceniają sytuację na rynku pracy i możliwości uzyskania satysfakcjonującego wynagrodzenia, niż pół roku wcześniej. Odzwierciedla to zahamowanie tempa wzrostu aspiracji płacowych, a nawet niewielki ich spadek. Warto w tym miejscu przypomnieć, że według pracodawców wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy przeciętnie o 0,9%. Oczekiwania płacowe bezrobotnych pozostają natomiast na poziomie sprzed pół roku (w przypadku dojazdów do pracy do pół godziny) lub zmniejszyły się w porównaniu do stanu z maja 2009 r. (o 0,1% w przypadku dojazdów nieprzekraczających godziny i o 5,1% w sytuacji podjęcia pracy, której towarzyszyć będzie zmiana miejsca zamieszkania).

Niniejsza edycja badań po raz kolejny potwierdza pozytywną zależność pomiędzy oczekiwaniami płacowymi bezrobotnych a poziomem ich wykształcenia. Bezrobotni posiadający wyższe wykształcenie aspirują do wyższych wynagrodzeń niż osoby legitymujące się wykształceniem średnim lub zasadniczym zawodowym. W dalszym ciągu utrzymuje się ujemna korelacja pomiędzy aspiracjami płacowymi bezrobotnych a stopą bezrobocia w zamieszkiwanych przez nich powiatach. Bezrobotni z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia wykazują mniejsze aspiracje płacowe niż bezrobotni reprezentujący stołeczne powiaty grodzkie oraz powiaty o niskiej stopie bezrobocia. Daje się również zauważyć zależność pomiędzy mobilnością bezrobotnych a okresem przebywania bez pracy. Osoby z krótkim stażem bezrobocia (do sześciu miesięcy) są bardziej skłonne zaakceptować codzienne dojazdy do pracy, a nawet zmienić miejsce zamieszkania w przypadku otrzymania interesującej oferty pracy, niż osoby przebywające na bezrobociu dłuższy czas.

3

Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny

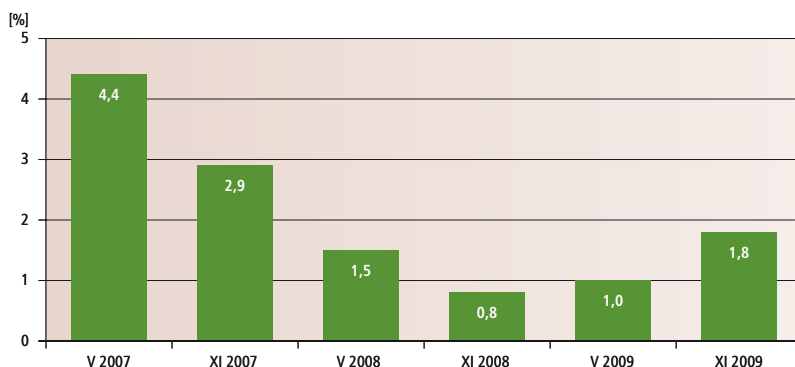
W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w listopadzie 2008 r. i maju 2009 r. nieznacznie wzrósł odsetek przedsiębiorstw, które przewidują wzrost produktywności pracy (21,4% w maju 2007 r., 20,9% w listopadzie 2007 r., 23,4% w maju 2008 r., 17,4% w listopadzie 2008 r., 16,6% w maju 2009 r., 16,8% w listopadzie 2009 r.). Wzrósł także, w porównaniu z poprzednimi edycjami badań, odsetek pracodawców, którzy uważają, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie (59,4% w maju 2007 r., 62,9% w listopadzie 2007 r., 60,5% w maju 2008 r., 63,4% w listopadzie 2008 r., 63,2% w maju 2009 r. oraz 64,9% w listopadzie 2009 r.). Spadek produktywności pracy przewidywało w listopadzie 2009 r. 4,1% pracodawców (w maju 2007 r. – 1,3%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 1,7%, w listopadzie 2008 r. – 3,9% oraz w maju 2009 r. – 5,2%). 14% przedsiębiorców nie miało zdania na ten temat (w maju 2007 r. – 17,6%, w listopadzie 2007 r. – 13,1%, w maju 2008 r. – 13,9%, w listopadzie 2008 r. – 14,8%, w maju 2009 r. – 14,8%).

Pracodawcy, którzy przewidują wzrost produktywności pracy, szacują, że będzie to wzrost o 8,7% (w maju 2007 r. było to 17,2%, listopadzie 2007 r. – 13,9%, w maju 2008 r. – 10,1%, w listopadzie 2008 r. – 11,6%, a w maju 2009 r. – 9,5%).

Jeżeli uwzględnić w analizie również tych pracodawców, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach produktywność pracy utrzyma się na dotychczasowym poziomie lub spadnie – to uśredniony przewidywany wzrost produktywności pracy wynosi 1,8%. W poprzednich edycjach badań przewidywania były następujące: maj 2007 r. – 4,4%, listopad 2007 r. – 2,9%, maj 2008 r. – 1,5%, listopad 2008 r. – 0,8% oraz maj 2009 r. – 1,0% (wykres 15).

Wykres 15

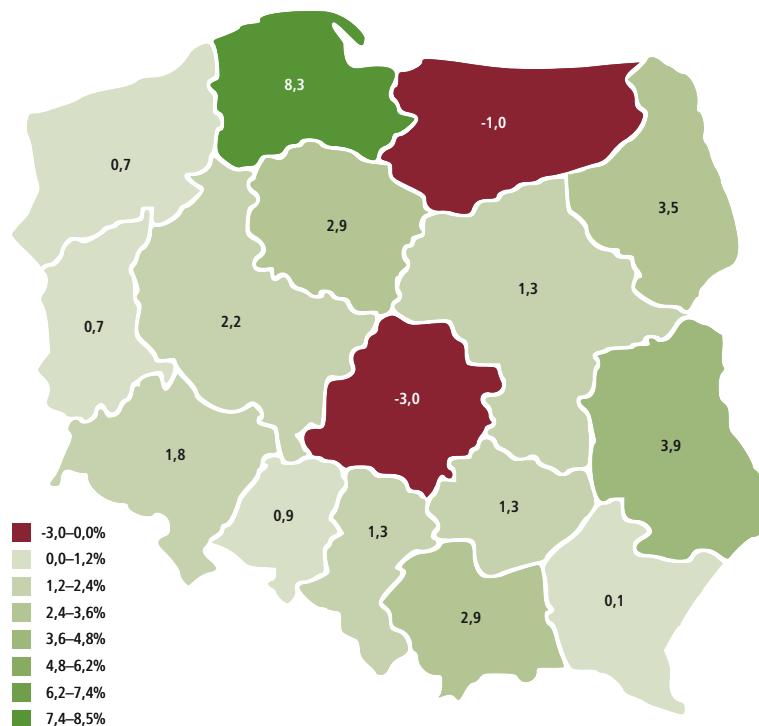
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)



W większości województw pracodawcy przewidywali wzrost produktywności pracy (największy w województwach: pomorskim – o 8,3% i lubelskim – o 3,9%). W dwóch województwach respondenci spodziewali się spadku produktywności pracy (województwo warmińsko-mazurskie – o 1,0% i województwo łódzkie – o 3,0%) (wykres 15a).

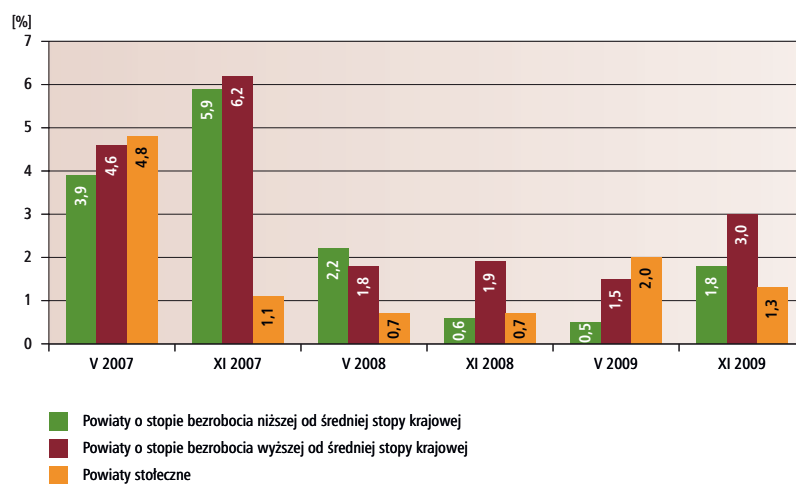
Wykres 15a

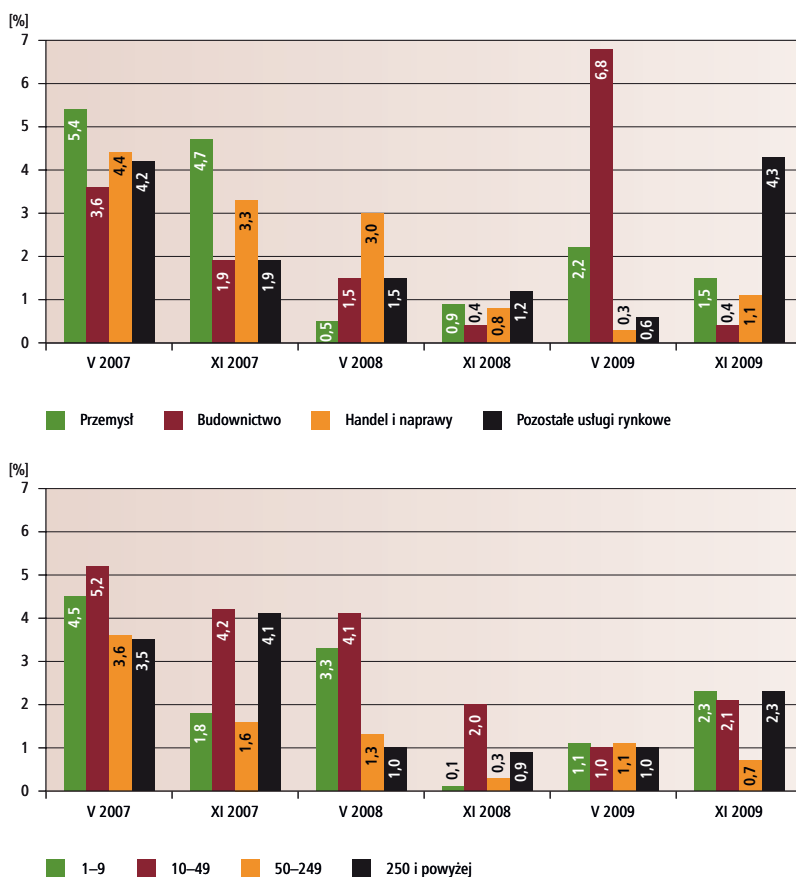
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy – listopad 2009 r.



Wykres 16

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję, w której działa oraz wielkość (w %)





W listopadzie 2009 r. największy wzrost produktywności pracy przewidują przedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 oraz ponad 250 pracowników. Podobnie jak w listopadzie 2008 r., największy wzrost produktywności pracy prognozują przedsiębiorstwa mające siedzibę w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej oraz działające w pozostałych usługach rynkowych (wykres 16 i tabela 5).

Najmniejszy wzrost produktywności pracy przewidują, podobnie jak w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r., przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę w powiatach stołecznych województw (w maju 2007 r., w listopadzie 2008 r. i w maju 2009 r. były to przedsiębiorstwa w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej). Najmniejszego wzrostu produktywności pracy spodziewają się przedsiębiorstwa działające w sekcji budownictwo (analogicznie jak w maju i listopadzie 2007 r. oraz w listopadzie 2008 r.). Zdaniem pracodawców, najmniejszy wzrost produktywności pracy wystąpi w średnich przedsiębiorstwach zatrudniających 50–249 pracowników (maj 2007 r. i maj 2008 r. – duże przedsiębiorstwa, zatrudniające ponad 250 pracowników, listopad 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa, zatrudniające 50–249 pracowników, listopad 2008 r. – mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające 1–9 pracowników, maj 2009 r. – małe przedsiębiorstwa, zatrudniające 10–49 pracowników oraz duże przedsiębiorstwa, zatrudniające ponad 250 pracowników) (wykres 16 i tabela 5).

Pracodawcy znacznie lepiej niż w maju 2009 r. oceniają możliwości wzrostu sprzedaży produktów i usług oferowanych przez ich przedsiębiorstwa. Ich zdaniem **łączne przychody wzrosną** w ciągu najbliższych sześciu miesięcy o **3,0%**.

W poprzednich edycjach badań przedsiębiorcy przewidywali wzrost przychodów odpowiednio o: 6,7% (w maju 2007 r.), 4,3% (w listopadzie 2007 r.), 10,6% (w maju 2008 r.), 3,4% (w listopadzie 2008 r.) oraz spadek przychodów o 2,2% (w maju 2009 r.) (wykres 17).

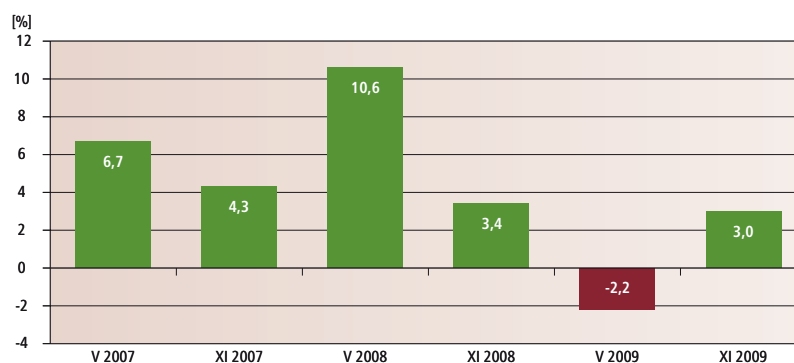
Tabela 5

Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost produktywności pracy w ciągu najbliższych 6 miesięcy (według kolejnych edycji badań)

		Charakterystyka pracodawcy ze względu na:		
		siedzibę	sekcję, w której działa	wielkość
Największy przewidywany wzrost produktywności pracy w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	stołeczne powiaty województw	przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2009	stołeczne powiaty województw	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników), średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników), duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
Najmniejszy przewidywany wzrost produktywności pracy w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2007	stołeczne powiaty województw	budownictwo, pozostałe usługi rynkowe	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2008	stołeczne powiaty województw	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników), duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2009	stołeczne powiaty województw	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)

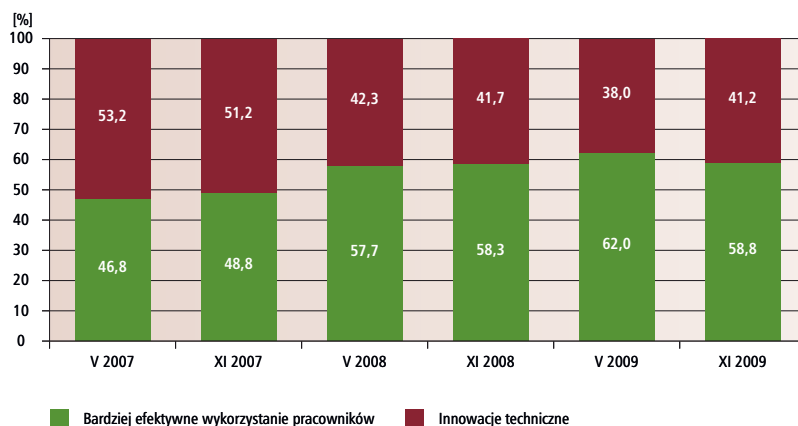
Wykres 17

Stopa przewidywanego wzrostu przychodów (w %)



Według pracodawców na wzrost produktywności pracy większy wpływ będzie miało efektywniejsze wykorzystanie pracowników (58,8%) niż innowacje techniczne (41,2%). Podobnie sytuacja przedstawiała się w maju 2008 r. (efektywniejsze wykorzystanie pracowników – 57,7%, innowacje techniczne – 42,3%), w listopadzie 2008 r. (efektywniejsze wykorzystanie pracowników – 58,3%, innowacje techniczne – 41,7%) i w maju 2009 r. (efektywniejsze wykorzystanie pracowników – 62,0%, innowacje techniczne – 38,0%).

Natomiast w maju i listopadzie 2007 r. pracodawcy wskazywali większy wpływ innowacji technicznych (odpowiednio: 53,2% i 51,2%) niż efektywniejszego wykorzystania pracowników (odpowiednio: 46,8% i 48,8%), na wzrost produktywności pracy (wykres 18).

Wykres 18
Proporcje wpływu innowacji technicznych oraz efektywniejszego wykorzystania pracowników na wzrost produktywności pracy


Respondentom zadano również wprost kilka pytań sprawdzających ich przypuszczenia na temat związku wynagrodzeń z wydajnością pracy. W listopadzie 2009 r. nieco więcej niż połowa pracodawców (52,8%) oceniła, że mimo podwyżek wydajność pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie (maj 2007 r. – 53,3%, listopad 2007 r. – 56,1%, maj 2008 r. – 54,0%, listopad 2008 r. – 54,7%, maj 2009 r. – 46,6%); 38,6% jest zdania, że podwyżkom towarzyszyć będzie podobny wzrost wydajności pracy (w maju 2007 r. – 41,7%, w listopadzie 2007 r. – 38,1%, w maju 2008 r. – 36,5%, w listopadzie 2008 r. – 38,8%, w maju 2009 r. – 43,8%); 7,0% ankietowanych pracodawców przypuszcza, że wzrost wydajności będzie większy od wzrostu wynagrodzeń (maj 2007 r. – 2,2%, listopad 2007 r. – 4,8%, maj 2008 r. – 7,5%, listopad 2008 r. – 4,8%, maj 2009 r. – 7,3%) (tabela 6).

W dalszym ciągu nieliczni pracodawcy przewidują spadek wynagrodzeń (maj 2007 r. – 7, listopad 2007 r. – 7, maj 2008 r. – 4, listopad 2008 r. – 4, maj 2009 r. – 2, listopad 2009 r. – 3).

W obecnej edycji badań, w porównaniu do maja 2009 r., nieznacznie zwiększył się udział pracodawców, którzy uważają, że ceny ich produktów wzrosną w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 39,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,8%, w maju 2008 r. – 31,4%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 15,3%, w listopadzie 2009 r. – 16,9%). Zmian cen swoich produktów nie przewiduje 54,1% respondentów (w maju 2007 r. – 42,3%, w listopadzie 2007 r. – 37,9%, w maju 2008 r. – 45,7%, w listopadzie 2008 r. – 41,3%, w maju 2009 r. – 51,7%); natomiast 8,5% respondentów przypuszcza, że ceny spadną (w maju 2007 r. – 3,8%, w listopadzie 2007 r. – 3,5%, w maju 2008 r. – 3,9%, w listopadzie 2008 r. – 8,4%, w maju 2009 r. – 9,8%). Nieznacznie zmniejszył się odsetek respondentów, którzy nie potrafili udzielić odpowiedzi na pytanie o kształtowanie się cen ich produktów w okresie najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. – 14,1%, w listopadzie 2007 r. – 20,1%, w maju 2008 r. – 18,7%, w listopadzie 2008 r. – 21,6%, w maju 2009 r. – 22,9%, w listopadzie 2009 r. – 20,3%) (wykres 19).

Pracodawcy, którzy przewidują wzrost cen (16,9%), szacują, że w przypadku ich przedsiębiorstw ceny na produkty stanowiące podstawowy przedmiot działalności wzrosną o 7,2% (w maju 2007 r. był to wzrost o 11,5%, w listopadzie 2007 r. – 10,9%, w maju 2008 r. – 9,0%, w listopadzie 2008 r. – 9,1%, w maju 2009 r. – 6,7%). Według 137 pracodawców (8,5% ogółu ankietowanych) ceny na produkty stanowiące podstawowy przedmiot działalności spadną przeciętnie o 10,2%. W poprzednich edycjach badań pracodaw-

cy, którzy przewidywali spadek cen, oceniali, że wyniesie on odpowiednio: 8,8%, 10,4%, 8,0%, 12,7%, 8,1%.

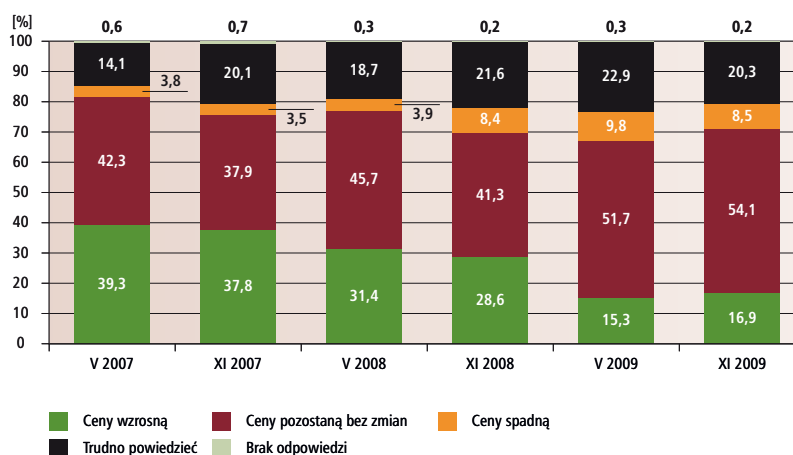
Tabela 6

Przewidywania pracodawców na temat związku zmian w wynagrodzeniach ze zmianami w wydajności pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach (według kolejnych edycji)

Zmiany w wynagrodzeniach będą się łączyć z:	Ilość wskazań						Procent wskazań					
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Spadkiem wydajności pracy pracowników	7	7	4	4	2	3	0,7	0,9	0,7	0,9	1,1	1,0
Utrzymaniem wydajności pracy pracowników na dotychczasowym poziomie	522	434	308	237	83	152	53,3	56,1	54,0	54,7	46,6	52,8
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	409	295	208	168	78	111	41,7	38,1	36,5	38,8	43,8	38,6
Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń	22	37	43	21	13	20	2,2	4,8	7,5	4,8	7,3	6,9
Brak odpowiedzi	20	1	7	3	2	2	2,0	0,1	1,2	0,7	1,1	0,7
Ogółem	980	774	570	433	178	288	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Wykres 19

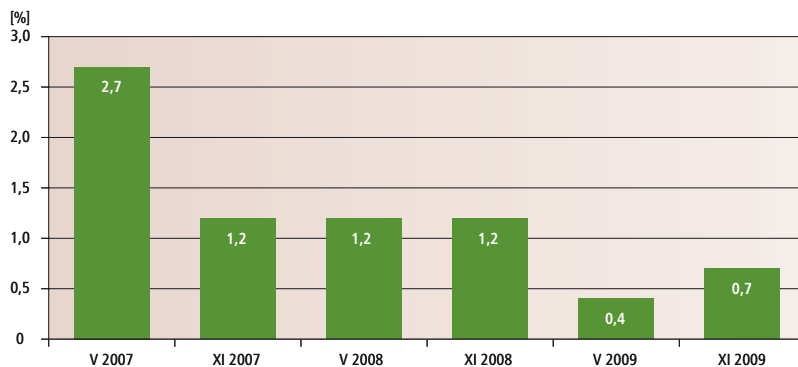
Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw, w okresie najbliższych 6 miesięcy



Jeżeli uwzględnić w analizie również tych pracodawców, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach ceny utrzymają się na dotychczasowym poziomie lub spadną, to średnia ważona wzrostu cen, obliczona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży, **wynosi 0,7%** (w maju 2007 r. było to 2,7%, natomiast w listopadzie 2007 r., w maju 2008 r. oraz w listopadzie 2008 r. – 1,2%, a w maju 2009 r. – 0,4%) (wykres 20).

Wykres 20

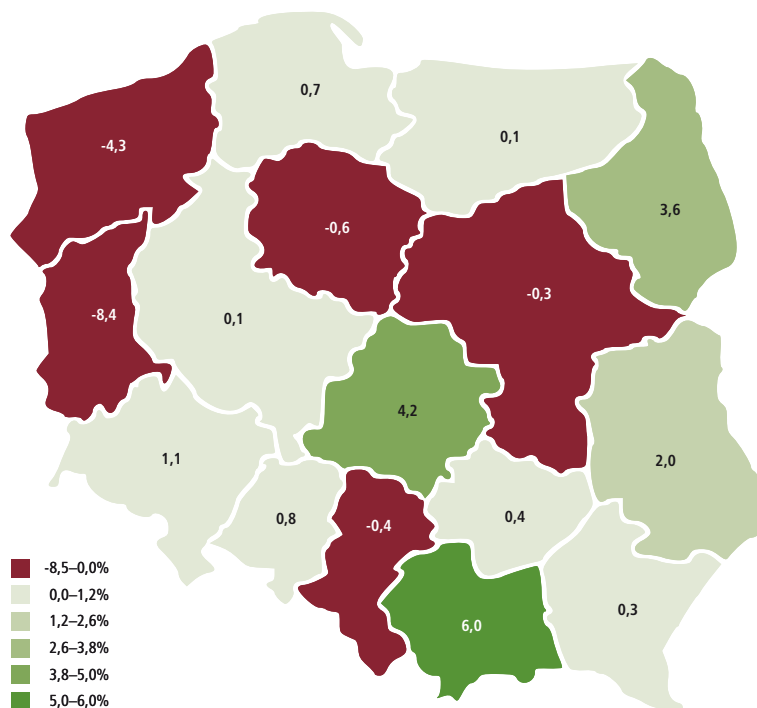
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług, stanowiących główny przedmiot działalności badanych przedsiębiorstw (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)



Średnia ważona wzrostu cen, obliczona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży, jest zróżnicowana w poszczególnych województwach. Największy spadek cen przewidują respondenci w województwie lubuskim (-8,4%), największy wzrost jest przewidywany w województwie małopolskim (6,0%) (wykres 20a).

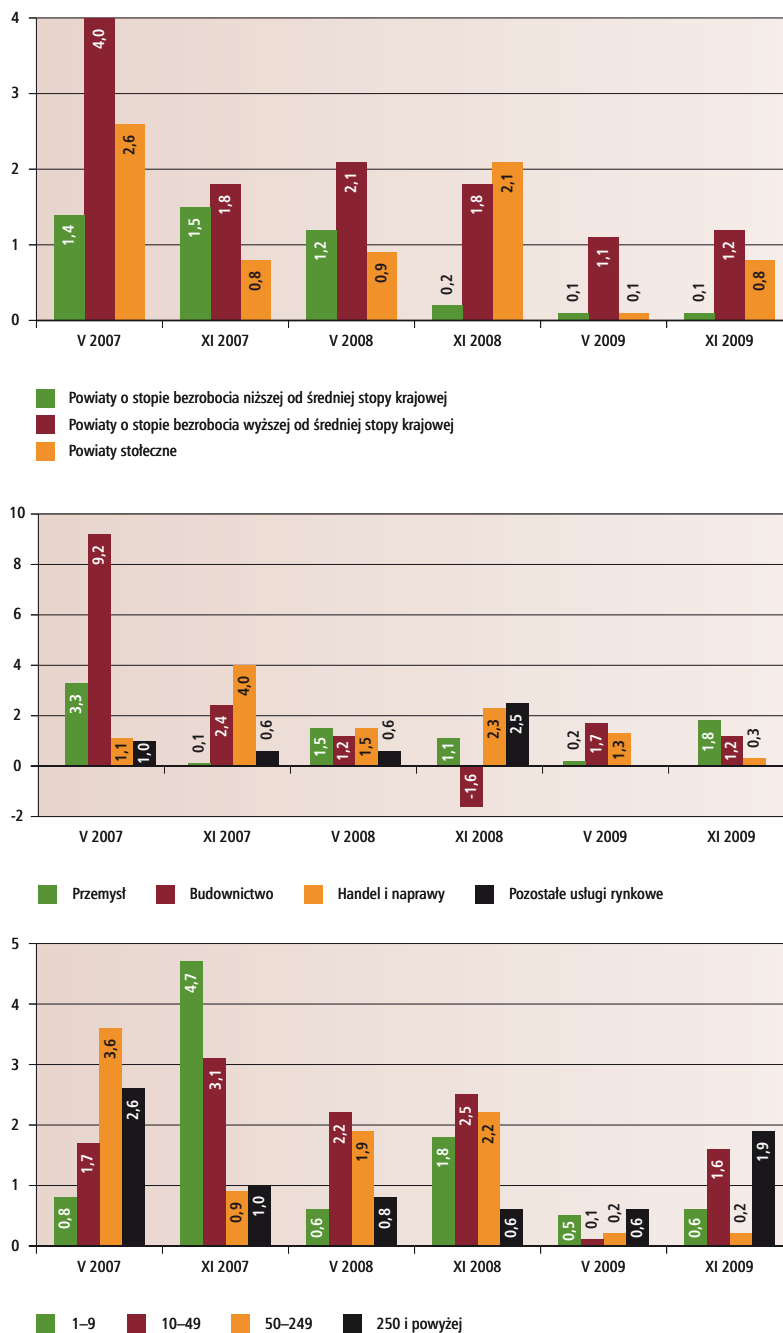
Wykres 20a

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach – listopad 2009 r.



Wykres 21

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa, sekcję oraz wielkość (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)



Największy wzrost cen przewiduje się w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (podobnie jak w maju 2007 r., listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. oraz w maju 2009 r.; w listopadzie 2008 r. były to stołeczne powiaty województwa); b) funkcjonują w sekcji przemysł (maj 2007 r. – budownictwo; listopad 2007 r. – handel i naprawy, maj 2008 r. – handel i naprawy oraz przemysł, listopad 2008 r. – pozostałe usługi rynkowe, maj 2009 r. – budownictwo); c) podobnie jak

w maju 2009 r., są dużymi przedsiębiorstwami, zatrudniającymi 250 i więcej pracowników (maj 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa, zatrudniające 50–249 pracowników, listopad 2007 r. – mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające 1–9 pracowników, maj 2008 r. i listopad 2008 r. – małe przedsiębiorstwa, zatrudniające 10–49 pracowników) (wykres 21 i tabela 7).

Najmniejszy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (podobnie jak w maju 2007 r. i listopadzie 2008 r., w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. były to stołeczne powiaty województw, natomiast w maju 2009 r. – zarówno powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, jak i stołeczne powiaty województw); b) są średnimi przedsiębiorstwami zatrudniającymi 50–249 pracowników (w maju 2007 r. i maju 2008 r. – mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 1–9 pracowników, w listopadzie 2007 r. – średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50–249 pracowników, w listopadzie 2008 r. – duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250 i więcej pracowników, w maju 2009 r. – małe przedsiębiorstwa zatrudniające 10–49 pracowników).

W obecnej edycji badań, analogicznie jak w maju 2009 r., na uwagę zasługuje to, że pracodawcy nie przewidują wzrostu cen w pozostałych usługach rynkowych. W maju 2007 r. i maju 2008 r. najmniej wzrost cen przewidywali również pracodawcy z sekcji pozostałe usługi rynkowe, w listopadzie 2007 r. – z sekcji przemysł. Natomiast w listopadzie 2008 r. pracodawcy działający w sekcji budownictwo przewidywali spadek cen o 1,6% (wykres 21 i tabela 7).

Tabela 7

Charakterystyka pracodawców, którzy przewidywali największy i najmniejszy wzrost cen w ciągu najbliższych 6 miesięcy (według kolejnych edycji badań)

		Charakterystyka pracodawcy ze względu na:		
		siedzibę	sekcję, w której działa	wielkość
Największy przewidywany wzrost cen w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	XI 2007	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	V 2008	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	handel i naprawy oraz przemysł	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2008	stołeczne powiaty województw	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	przemysł	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
Najmniejszy przewidywany wzrost cen w badaniu rynku pracy przeprowadzonym w:	V 2007	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2007	stołeczne powiaty województw	przemysł	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)
	V 2008	stołeczne powiaty województw	pozostałe usługi rynkowe	mikroprzedsiębiorstwo (1–9 pracowników)
	XI 2008	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	budownictwo	duże przedsiębiorstwo (250 i więcej pracowników)
	V 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy oraz stołeczne powiaty województw	pozostałe usługi rynkowe	małe przedsiębiorstwo (10–49 pracowników)
	XI 2009	powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	pozostałe usługi rynkowe	średnie przedsiębiorstwo (50–249 pracowników)

Według pracodawców głównymi przyczynami wzrostu cen na ich produkty i usługi – podobnie jak w maju i listopadzie 2007 r. i 2008 r. oraz w maju 2009 r. – będą przede wszystkim wzrost cen surowców i energii oraz kosztów pracy.

Wśród respondentów przeważają ci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym poziomie (48,9% – w maju 2007 r., 55,6% – w listopadzie 2007 r., 59,6% – w maju 2008 r., 55,7% – w listopadzie 2008 r., 50,9% – w maju 2009 r., 58,4% – w listopadzie 2009 r.). Wzrost marży przewiduje 7,1% pracodawców, natomiast jej spadek – 19,3% (w maju 2007 r. odpowiednio: 20,0% i 13,7%, w listopadzie 2007 r. odpowiednio: 16,4% i 12,3%, w maju 2008 r. odpowiednio: 14,6% i 12,8%, w listopadzie 2008 r. odpowiednio: 10,7% i 18,4%, w maju 2009 r. odpowiednio: 4,8% i 28,4%).

Podsumowując, przedsiębiorcy przewidują: a) większy niż w poprzednich trzech edycjach badań wzrost produktywności pracy, b) nieznacznie większy wzrost cen niż w poprzedniej edycji badań, c) wzrost wielkości przychodów. Jednocześnie ponad połowa pracodawców przewiduje utrzymanie się marż na poziomie zbliżonym do dotychczasowego.

Okolo 91% badanych przedsiębiorstw w ciągu ostatnich sześciu miesięcy nie skorzystało z propozycji pakietu anty kryzysowego lub innej pomocy ze strony państwa. Z rozwiązań tego pakietu skorzystało około 5% pracodawców, natomiast z innej formy pomocy ze strony państwa około 4%.

Pracodawcy, którzy skorzystali z tego pakietu (5%), najczęściej wybierali możliwość zawierania umów na czas określony (około 53%) oraz wydłużenia dotychczasowego okresu rozliczeniowego czasu pracy pracowników (około 21%).

W ciągu najbliższych 6 miesięcy z tego pakietu zamierza skorzystać około 9% badanych respondentów. Około 7% przedsiębiorców zamierza skorzystać z pomocy państwa niezwiązanej z tym pakietem.

Pracodawcy, którzy zamierzają skorzystać z pakietu anty kryzysowego (9%), najczęściej będą wybierać możliwość zawierania umów na czas określony (około 48%) oraz wydłużenia dotychczasowego okresu rozliczeniowego czasu pracy pracowników (około 19%).

Jako główne powody nieskorzystania z pakietu anty kryzysowego oraz braku takiego zamiaru przedsiębiorcy wymieniają:

- wystarczająco dobrą sytuację przedsiębiorstwa – około 53% wskazań,
- brak znajomości nowych przepisów lub niepewność ich interpretacji – około 15% wskazań,
- zbyt restrykcyjne warunki korzystania z pakietu – około 14% wskazań,
- zbyt wysokie koszty ubiegania się o pomoc lub wprowadzenia w życie rozwiązań pakietu – około 12% wskazań.

4

Migracje zarobkowe a rynek pracy

4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców

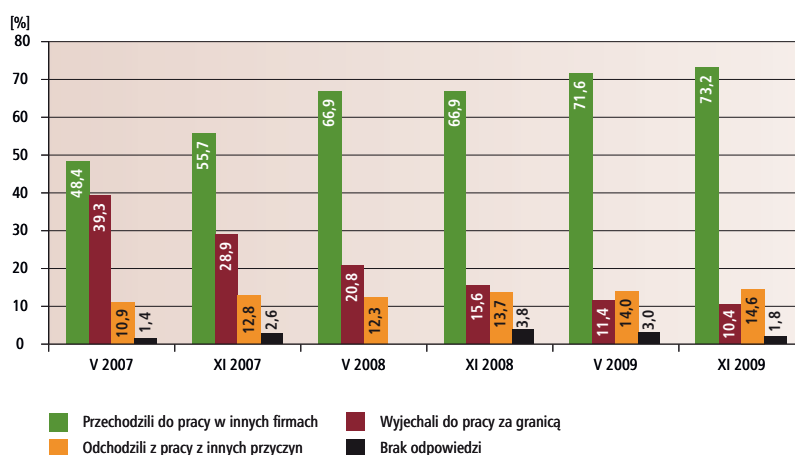
W okresie ostatniego półrocza co trzeci pracodawca (33,6%) odnotował przypadki rezygnacji pracowników ze świadczenia pracy. Większy odsetek odpowiedzi uzyskano w trakcie wcześniejszych edycji badań: w maju 2007 r. – 42,7%, w listopadzie 2007 r. – 45,6%, w maju 2008 r. – 44,4%, w listopadzie 2008 r. – 42,9% oraz w maju 2009 r. – 33,9%. W dalszym ciągu oferty pracy konkurencyjnych przedsiębiorstw działających na rynku krajowym były najczęściej wymienianym przez respondentów czynnikiem powodującym odejścia pracowników. W listopadzie 2009 r. twierdziło tak 73,2% przedsiębiorców spośród tych, którzy rejestrowali przypadki odejść pracowników z własnej inicjatywy. We wcześniejszych badaniach wskaźnik ten kształtował się następująco: w maju 2007 r. – 48,4%, w listopadzie 2007 r. – 55,7%, w maju i listopadzie 2008 r. – 66,9%, a w maju 2009 r. – 71,6%.

Obecnie jeden na dziesięciu pracodawców (10,4%) jest przekonany, że powodem rezygnacji z pracy były migracje zarobkowe. W maju 2007 r. podobnie uważało 39,3%, w listopadzie 2007 r. – 28,9%, w maju 2008 r. – 20,8%, w listopadzie 2008 r. – 15,6%, a w maju 2009 r. – 11,4% ankietowanych. Widać zatem, że wyjazdy zarobkowe pracowników za granicę jako czynnik powodujący ich odejście z pracy systematycznie tracą na znaczeniu (wykres 22).

Migracje zarobkowe w dalszym ciągu najczęściej jako przyczynę rezygnacji z pracy postrzegali pracodawcy reprezentujący budownictwo (tabela 8).

Wykres 22

Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw ogółem (% wszystkich wskazań)



Jako 100% liczone są wskazania tych pracodawców, którzy stwierdzili, że pracownicy odchodzili z pracy z własnej inicjatywy.

Spośród tych pracodawców, którzy w ostatnich 6 miesiącach zatrudniali nowych pracowników, co dziewięty (10,9%) zatrudniał osoby powracające z zagranicy.

Tabela 8

Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy z ankietowanych przedsiębiorstw według sekcji (% wszystkich wskazań)

Seksje wg PKD Kategorie odpowiedzi	Przemysł						Budownictwo					
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Przechodzili do pracy w innych firmach	48,7	57,3	72,2	70,7	67,0	74,5	29,8	41,9	59,0	57,3	64,1	65,4
Wyjeżdżali do pracy za granicę	42,9	32,7	20,9	14,7	15,4	8,5	59,6	41,9	28,0	23,3	15,4	16,7
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	7,4	6,9	6,9	12,1	13,2	16,0	9,7	14,0	13,0	15,5	16,7	15,4
Brak odpowiedzi	1,0	3,1	—	2,5	4,4	1,0	0,9	2,2	—	3,9	3,8	2,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Seksje wg PKD Kategorie odpowiedzi	Handel i naprawy						Pozostałe usługi rynkowe					
	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Przechodzili do pracy w innych firmach	52,4	59,8	65,6	67,9	71,0	76,4	52,0	55,9	69,0	68,2	77,2	73,0
Wyjeżdżali do pracy za granicę	35,0	22,6	20,6	13,6	11,4	6,8	32,4	27,7	18,1	14,7	8,1	11,7
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	11,6	15,5	13,8	13,1	15,9	14,3	13,3	13,5	12,9	14,3	11,7	13,8
Brak odpowiedzi	1,0	2,1	—	5,4	1,7	2,5	2,3	2,9	—	2,8	3,0	1,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Dwie trzecie tych pracodawców (67,8%) nie zatrudniało w ostatnim czasie osób powracających z zagranicy. Pozostali (21,3%) nie posiadali na ten temat informacji lub nie udzielili odpowiedzi. Pracownicy powracający do kraju stanowili 1,7% nowoprzyjętych do pracy.

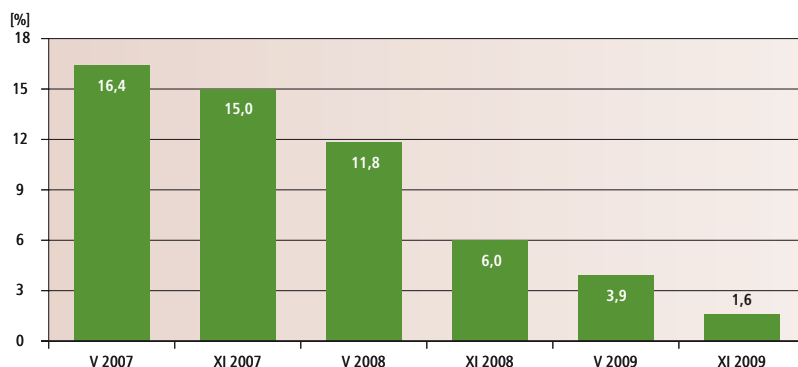
Obecnie już tylko co czwarty pracodawca (22,9%) odczuwa problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. W maju 2007 r. było to 69,8%, w listopadzie 2007 r. – 53,9%, w maju 2008 r. – 48,2%, w listopadzie 2008 r. – 41,7%, a w maju 2009 r. – 25,6% respondentów.

Spośród trudności związanych z pozyskaniem nowych pracowników, pracodawcy najczęściej wskazują na brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (42,2% wskazań w maju 2007 r., 41,3% w listopadzie 2007 r., 40,1% w maju 2008 r., 42,2% w listopadzie 2008 r., 46,4% w maju 2009 r. oraz 45,1% w listopadzie 2009 r.), a także ich zbyt wygórowane oczekiwania płacowe (odpowiednio: 19,5%, 20,1%, 20,7%, 22,7%, 19,5% oraz 20,3% wskazań). Respondenci zwracali również uwagę na brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości (9,3% wskazań w maju 2007 r., 9,4% w listopadzie 2007 r., 10,2% w maju 2008 r., 11,4% w listopadzie 2008 r., 12,4% w maju 2009 r. oraz 15,0% w listopadzie 2009 r.) i małą dyspozycyjność kandydatów (odpowiednio: 4,0%, 4,8%, 6,1%, 6,8%, 6,7%, 7,6% wskazań).

Jeszcze 2 lata temu jako jedną z istotnych przyczyn trudności w pozyskiwaniu odpowiednich pracowników, pracodawcy wymieniali wyjazdy zarobkowe pracowników. W październiku 2009 r. czynnik ten nie odgrywał już tak znaczącej roli, i był problemem jedynie dla 1,6% respondentów. Dla porównania w maju 2007 r. było to 16,4%, w listopadzie 2007 r. – 15,0%, w maju 2008 r. – 11,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,0% oraz w maju 2009 r. – 3,9% respondentów (wykres 23).

Wykres 23

Procent wskazań na migracje zarobkowe za granicę jako przyczynę trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników



Co trzynasty pracodawca w listopadzie 2009 r. (7,5%) liczył się z możliwością odejścia części pracowników z własnej inicjatywy, mimo iż przedsiębiorstwu zależy na ich pozostaniu. Podobnego zdania w maju 2007 r. było 15,7%, w listopadzie 2007 r. – 18,9%, w maju 2008 r. – 15,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,5%, a w maju 2009 r. – 8,2% respondentów. Istotnemu obniżeniu w stosunku do poprzednich edycji badań uległ odsetek pracodawców, którzy uważają, że przyczyną rezygnacji z pracy części pracowników będą w dużym stopniu wyjazdy zarobkowe za granicę. Sądzi tak obecnie już tylko co dwudziesty (5,0%) ankietowany, podczas gdy w maju 2007 r. podobne stanowisko prezentowała ponad połowa (54,3%), w listopadzie 2007 r. – prawie jedna trzecia (29,8%), w maju 2008 r. – ponad jedna piąta (21,3%), w listopadzie 2008 r. – co dziewięć pracodawców (11,3%), a w maju 2009 r. – prawie co piąty (18,3%) respondent. Średnie oddziaływanie migracji zarobkowych na odejścia z pracy przewiduje 4,2% respondentów (w maju 2007 r. – 23,6%, w listopadzie 2007 r. – 28,5%, w maju 2008 r. – 26,9%, w listopadzie 2008 r. – 15,5%, w maju 2009 r. – 13,7%). O małym oddziaływaniu tego czynnika przekonanych było obecnie 28,3% ankietowanych przedsiębiorców, w maju 2007 r. – co ósmy ankietowany (12,1%), natomiast w listopadzie 2007 r. i w maju 2008 r. około jedna czwarta respondentów (odpowiednio 24,2% i 26,5%), w listopadzie 2008 r. – co trzeci pracodawca (35,1%), w maju 2009 r. – jeden na pięciu ankietowanych (19,8%). Nadal umacnia się przekonanie pracodawców, że migracje zarobkowe nie mają znaczącego wpływu na decyzje pracowników o rezygnacji z pracy w ich przedsiębiorstwach. Takie zdanie podtrzymuje ponad połowa respondentów (60,8%), podczas gdy w maju 2007 r. było to tylko 9,6% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 17,2%, w maju 2008 r. – 23,7%, w listopadzie 2008 r. – 37,5%, a w maju 2009 r. – 48,1% respondentów.

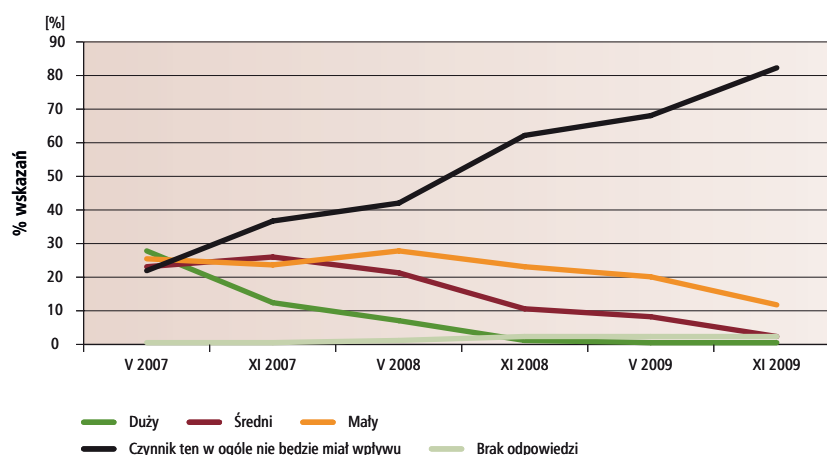
Obecnej nie należy się zatem spodziewać, aby odejścia z pracy pracowników, związane z wyjazdami zarobkowymi za granicę, mogły mieć duży wpływ na wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach.

Wśród pracodawców zamierzających zwiększyć wynagrodzenia w swoich przedsiębiorstwach w ciągu najbliższego półrocza (18,0% ogólnej liczby respondentów), ponad trzy czwarte (82,3%) uważa, że ewentualne podwyżki wynagrodzeń nie będą spowodowane migracjami zarobkowymi pracowników. W maju 2007 r. podobnie uważało 22,1% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 36,7%, w maju 2008 r. – 41,9%, w listopadzie 2008 r. – 62,1%, a w maju 2009 r. – 68,0%. Co ósmy pracodawca (11,8%) sądzi, że spodziewane odejścia pracowników z powodu wyjazdów zarobkowych za granicę będą jedynie nieznacznie oddziaływać na politykę płacową w przedsiębiorstwie. W poprzednich badaniach opinię taką zgłaszał dwukrotnie wyższy odsetek respondentów: 25,8% – w maju 2007 r., 23,6% – w listopadzie 2007 r., 27,7% – w maju 2008 r.,

23,3% – w listopadzie 2008 r. i 20,2% – w maju 2009 r. O średnim wpływie migracji zarobkowych przekonanych jest tylko 2,8% pracodawców (w maju 2007 r. – 23,1%, w listopadzie 2007 r. – 26,0%, w maju 2008 r. – 21,4%, w listopadzie 2008 r. – 10,9%, w maju 2009 r. – 8,4%). Natomiast zaledwie 0,7% respondentów, prognozujących podwyżki wynagrodzeń, uważa, że migracje zarobkowe stanowią istotny czynnik wpływający na zatrzymanie pracowników chcących wyjechać. Jest to odsetek znacznie mniejszy niż w maju 2007 r. (28,1%), listopadzie 2007 r. (12,7%) i maju 2008 r. (7,4%). W dwóch poprzednich edycjach badań było to 1,2% w listopadzie 2008 r. oraz 0,6% w maju 2009 r. (wykres 24).

Wykres 24

Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach



Po raz kolejny wyniki badań potwierdzają, że najbardziej wrażliwą na wyjazdy zarobkowe pracowników za granicę sekcją gospodarki jest budownictwo. Pracodawcy reprezentujący budownictwo najczęściej w trakcie badań wspominali o negatywnych skutkach migracji zarobkowych dla zarządzanych przez nich przedsiębiorstw.

4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych

Bez względu na wysokość zaproponowanego wynagrodzenia, co dwunasty respondent (8,4%) nie przyjąłby oferty pracy, jeśli wymagałaby ona półgodzinnych dojazdów w jedną stronę. W maju 2007 r. respondenci tacy stanowili 5,4%, w listopadzie 2007 r. – 5,8%, w maju 2008 r. – 7,8%, w listopadzie 2008 r. – 9,0%, a w maju 2009 r. – 5,9%. Blisko jeden na trzech bezrobotnych (29,0%) podjąłby pracę, wymagającą dojazdów trwających około jednej godziny w jedną stronę. Dla porównania w maju 2007 r. było to 17,3%, w listopadzie 2007 r. – 20,9%, w maju 2008 r. – 26,1% respondentów, w listopadzie 2008 r. – 29,9%, a w maju 2009 r. – 24,4%. Jeżeli przyjęcie nowej oferty pracy wymagałoby zmiany miejsca zamieszkania, 65,4% ankietowanych nie zdecyduje się na taki krok. W maju 2007 r. podobnego zdania było 57,6% bezrobotnych, w listopadzie 2007 r. – 60,0% ankietowanych, w maju 2008 r. – 68,8% respondentów, w listopadzie 2008 r. – 70,7%, a w maju 2009 r. – 64,9%.

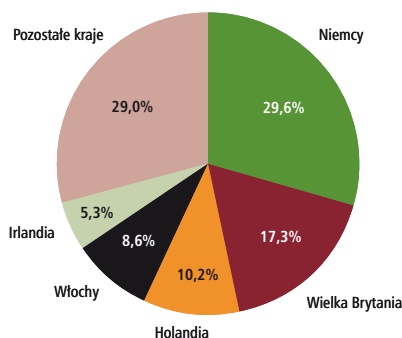
Prawie co czwarty bezrobotny (23,0%) wyjeżdżał za granicę w celach zarobkowych. W przypadku zdecydowanej większości tych osób (93,2%) poszukiwania pracy za granicą zakończyły się sukcesem. We wcześniejszych edycjach badań odsetek ten wynosił: w maju 2007 r. – odpowiednio 90,4%, w listopadzie 2007 r. – 91,1%, w maju 2008 r. – 90,8%, w listopadzie 2008 r. – 91,9%, w maju 2009 r. – 93,8%. W przypadku 6,8% respondentów

wyjeżdżających próby znalezienia pracy okazały się bezskuteczne (w maju 2007 r. – 9,6%, w listopadzie 2007 r. – 8,9%, w maju 2008 r. – 9,2%, w listopadzie 2008 r. – 8,1%, w maju 2009 r. – 6,2%).

Najczęściej osoby bezrobotne wyjeżdżały do Niemiec (29,6% wskazań). W dalszej kolejności respondenci wymieniali Wielką Brytanię (17,3% wskazań), Holandię (10,2%), Włochy (8,6%) oraz Irlandię (5,3%). Pozostałe wskazania kierunków wyjazdów cechuje duży stopień rozproszenia. Ogółem ankietowani wymienili dwadzieścia pięć krajów, w których świadczyli pracę (wykres 25).

Wykres 25

Kierunki migracji zarobkowej – listopad 2009 r.



Ostatni raz bezrobotni przebywali za granicą ponad rok temu (68,2% wskazań). Co szósty bezrobotny migrował zarobkowo w ciągu ostatniego roku (16,6%), natomiast co siódmy – w ciągu ostatnich sześciu miesięcy (14,8%).

Najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni pracujący za granicą nie dłużej niż trzy miesiące – 47,3% (w listopadzie 2007 r. było to 46,0%, w maju 2008 r. – 41,4%, w listopadzie 2008 r. – 42,1%, a w maju 2009 r. – 39,0% respondentów). Około jedna piąta (20,7%) respondentów przebywała za granicą nie dłużej niż sześć miesięcy (w listopadzie 2007 r. było to 21,8%, w maju 2008 r. – 22,3%, w listopadzie 2008 r. – 23,0%, a w maju 2009 r. – 23,7%). Co siódmy bezrobotny pracował za granicą w okresie od sześciu do dwunastu miesięcy (14,6%), a co szósty – dłużej niż jeden rok (17,4%). W poprzednich edycjach badań było to 10,9% i 10,4% (listopad 2007 r.), 14,9% i 13,3% (maj 2008 r.), 15,5% i 16,0% (listopad 2008 r.) oraz 16,0% i 21,3% (maj 2009 r.).

Podobnie jak w poprzednich edycjach badań, respondenci jako najważniejszy powód pracy za granicą wskazywali możliwość uzyskania znacznie wyższych zarobków (w maju 2007 r. – 38,8% wskazań, w listopadzie 2007 r. – 38,0% wskazań, w maju 2008 r. – 41,3% wskazań, w listopadzie 2008 r. – 40,7% wskazań, w maju 2009 r. – 42,1% wskazań, w listopadzie 2009 r. – 42,1% wskazań), trudności ze znalezieniem pracy w kraju (odpowiednio: 13,2%, 15,7%, 16,4%, 17,1%, 20,1%, 19,1%), naukę języka (odpowiednio: 14,9%, 12,9%, 13,0%, 13,8%, 12,4%, 12,6%) oraz znacznie lepsze warunki pracy (odpowiednio: 11,2%, 12,7%, 11,9%, 12,1%, 11,2%, 11,3%). Wśród ważnych powodów migracji zarobkowych ankietowani wyliczali także chęć poznania innych krajów (odpowiednio: 7,5%, 7,9%, 8,4%, 8,1%, 7,5% i 7,0% wskazań), a także większe możliwości rozwoju (odpowiednio: 4,4%, 3,6%, 4,2%, 4,0%, 3,1% i 3,9% wskazań).

We wszystkich dotychczasowych edycjach badań ponad połowa bezrobotnych, którzy wyjeżdżali zarobkowo za granicę, miała stałą pracę lub utrzymywała się z prac dorywczych przed wyjazdem (50,5% w maju 2007 r., 56,2% w listopadzie 2007 r., 55,6% w maju 2008 r., 55,1% w listopadzie 2008 r., 54,0% w maju 2009 r., 53,8% w listopadzie 2009 r.). Na brak jakiegokolwiek pracy przed wyjazdem za granicę wskazywało 45,5% respondentów

(w maju 2007 r. – 48,2%, w listopadzie 2007 r. – 41,6%, w maju 2008 r. – 41,9%, w listopadzie 2008 r. – 43,7%, w maju 2009 r. – 42,7%) (tabela 9).

Tabela 9

Status bezrobotnych na rynku pracy przed wyjazdem za granicę (w %)

Kategorie odpowiedzi	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Miałem stałą pracę	26,5	26,2	24,1	25,5	26,9	24,8
Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych	24,0	30,0	31,5	29,6	27,1	29,0
Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych)	36,3	31,2	32,0	33,3	34,6	34,4
Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem	11,9	10,4	9,9	10,4	8,1	11,1
Brak odpowiedzi	1,5	2,2	2,5	1,2	3,2	0,7
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Jako 100% liczone są odpowiedzi tych bezrobotnych, którzy wyjeżdżali zarobkowo za granicę.

Trzy czwarte bezrobotnych, którzy znaleźli pracę za granicą, nie pracowała w wyuczonym zawodzie (76,6%). W poprzednich edycjach badań odsetek ten kształtował się na zbliżonym poziomie: w maju 2007 r. było to 73,8% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 77,5%, w maju 2008 r. – 78,2%, w listopadzie 2008 r. – 73,9%, w maju 2009 r. – 79,0%. Pracę w swoim zawodzie wykonywał w czasie pobytu za granicą prawie co czwarty ankietowany – 22,7% (w maju 2007 r. – 19,4%, w listopadzie 2007 r. – 17,6%, w maju 2008 r. – 20,1%, w listopadzie 2008 r. – 24,8%, a w maju 2009 r. – 19,4%).

Osoby ankietowane najczęściej wracały do Polski dlatego, że nie planowały dłuższego pobytu za granicą (21,7% wskazań w maju 2007 r., 24,0% – w listopadzie 2007 r., 33,5% – w maju 2008 r., 33,8% – w listopadzie 2008 r., 32,0% w maju 2009 r. oraz 30,3% w listopadzie 2009 r.). Innym, dosyć częstym powodem powrotu do kraju był także sezonowy charakter pracy (21,7% wskazań w maju 2007 r., 20,2% – w listopadzie 2007 r., 23,7% – w maju 2008 r., 23,6% – w listopadzie 2008 r., 22,2% – w maju 2009 r. oraz 26,8% – w listopadzie 2009 r.), zaoszczędzenie zaplanowanej sumy pieniędzy (odpowiednio: 15,4%, 13,4%, 13,6%, 13,3%, 12,8% i 12,8% wskazań). Respondenci wskazywali również na utratę pracy i trudności ze znalezieniem innej (4,3% wskazań w maju 2007 r., po 5,1% w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r., 4,4% wskazań w listopadzie 2008 r., 7,5% w maju 2009 r. oraz 8,6% w listopadzie 2009 r.), a także na względy zdrowotne (odpowiednio: 4,4%, 2,6%, 6,1%, 6,7%, 6,1%, 5,0% wskazań).

Zdecydowana większość bezrobotnych (90,0%) nie bierze pod uwagę możliwości wyjazdu do pracy za granicę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy (w maju 2007 r. było to 81,9%, w listopadzie 2007 r. – 84,8%, w maju 2008 r. – 87,9%, w listopadzie 2008 r. – 89,7%, a w maju 2009 r. – 87,3% respondentów). Wyjazd w poszukiwaniu pracy rozważa obecnie jedynie co dziesiąty (10,0%) badany bezrobotny. W maju 2007 r. było to 17,7% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 15,0%, w maju 2008 r. – 12,1%, w listopadzie 2008 r. – 10,2%, a w maju 2009 r. – 12,6%.

Jako kraj docelowy wyjazdu respondenci wskazywali najczęściej Niemcy (33,9%) oraz Wielką Brytanię (17,2%), w dalszej kolejności Holandię (13,4%), Irlandię (5,9%) oraz Hiszpanię (5,4%). Odpowiedzi wskazujące inne kraje były rozproszone.

Wymieniane przez bezrobotnych powody wyjazdów zarobkowych za granicę w każdym z dotychczasowych edycji badań są podobne. Ankietowani zamierzają migrować głównie z powodu znacznie wyższych zarobków za granicą (39,0% wskazań w maju 2007 r., 36,0% w listopadzie 2007 r., 39,5% w maju 2008 r., 36,4% w listopadzie 2008 r., 38,2%

w maju 2009 r. i 39,5% w listopadzie 2009 r.), a także z powodu trudności ze znalezieniem pracy w kraju (odpowiednio: 18,4%, 18,2%, 19,4%, 19,8%, 27,7% i 29,0% wskazań) oraz lepszych warunków pracy (10,7% wskazań w maju 2007 r., 12,3% w listopadzie 2007 r., 12,1% w maju 2008 r., 13,6% w listopadzie 2008 r., 8,1% w maju 2009 r. i 9,8% w listopadzie 2009 r.). Istotną przesłanką skłaniającą do wyjazdu jest też możliwość nauki języka obcego (9,9% wskazań w maju 2007 r., 11,6% w listopadzie 2007 r., 10,4% w maju 2008 r., 11,3% w listopadzie 2008 r., 10,3% w maju 2009 r. i 8,2% w listopadzie 2009 r.).

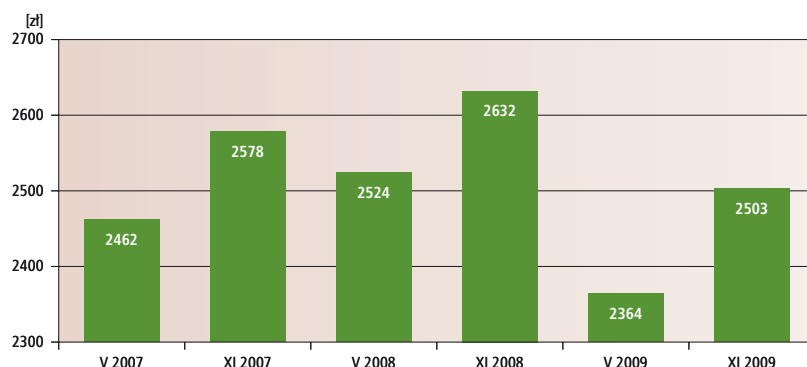
W listopadzie 2009 r. ponad jedna szóstka (17,9%) bezrobotnych zamierzających wyjechać za granicę w celu znalezienia pracy planuje wyjazd na stałe. W badaniach w maju 2007 r. był to co piąty ankietowany (20,0%), w listopadzie 2007 r. – co szósty (16,3%), w maju 2008 r. – co siódmy (14,0%), w listopadzie 2008 r. – również co szósty (17,2%), a w maju 2009 r. – co siódmy (13,8%). Warto podkreślić, że bezrobotni, którzy zamierzają opuścić kraj na stałe, stanowili zaledwie 2,3% ogółu respondentów biorących udział w ostatnich badaniach. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 4,3%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 1,7%, w listopadzie 2008 r. – 1,8%, a w maju 2009 r. – 2,2% ogółu respondentów.

Podobnie jak w poprzednich edycjach badań, zdecydowana większość bezrobotnych spośród tych, którzy rozważają wyjazd za granicę (80,6%), gotowych jest wyjechać w celach zarobkowych tylko na czas określony (w maju 2007 r. podobne plany miało 78,8% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 81,7%, w maju 2008 r. – 85,1%, w listopadzie 2008 r. – 84,8%, a w maju 2009 r. – 84,2%). Około 90,6% respondentów przewiduje, że będzie to pobyt nie dłuższy niż jeden rok, w tym 63,1% planuje wyjechać na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Dłużej niż jeden rok zamierza pracować za granicą prawie co jedenasty bezrobotny (9,4%).

Spśród tych bezrobotnych deklarujących zamiar migracji zarobkowej, pozostałoby w kraju 82,1%, pod warunkiem uzyskania od miejscowego pracodawcy przeciętnego wynagrodzenia nie mniejszego niż 2503 zł netto. Oczekiwania płacowe respondentów w tym zakresie były wyższe (o 5,9%) niż w poprzedniej edycji badań. Natomiast w porównaniu do wcześniejszych edycji badań kształtowały się one następująco: w stosunku do maja 2007 r. – wzrosły o 1,7%, do listopada 2007 r. spadły o 2,9%, do maja 2008 r. – o 0,8%, a do listopada 2008 r. – o 4,9% (wykres 26).

Wykres 26

Przeciętne minimalne wynagrodzenie netto skłaniające bezrobotnego do zaniechania migracji zarobkowej



Co siódmy bezrobotny zamierzający migrować w celach zarobkowych (13,4%) poinformował, że żadne wynagrodzenie, zaoferowane przez krajowych pracodawców, nie spowoduje zmiany jego decyzji. Podobne deklaracje składało w maju 2007 r. 10,4% respon-

dentów, w listopadzie 2007 r. – 12,3%, w maju 2008 r. – 12,8%, w listopadzie 2008 r. – 12,7%, a w maju 2009 r. – 5,9%.

Warto wspomnieć, że w przypadku 3,5% gospodarstw domowych respondentów osoba, przebywająca obecnie za granicą, w największym stopniu utrzymuje dane gospodarstwo (w listopadzie 2007 r. było to 5,2%, w maju 2008 r. – 6,0%, w listopadzie 2008 r. – 5,1%, a w maju 2009 r. – 5,5%). Najczęściej wymienianym przez respondentów podczas ostatniej edycji badań, krajem pobytu takiej osoby były Niemcy (28,4%), Wielka Brytania i Holandia (po 17,9%) oraz Irlandia (9,0%).

5

Ruch kadrowy

5.1. Ruch kadrowy w opiniach pracodawców

Z połowy przedsiębiorstw (49,3%) w okresie sześciu miesięcy poprzedzających badania odchodzili pracownicy. W poprzednich edycjach badań odsetek firm, z których odeszli pracownicy, wynosił odpowiednio: 68,8% (październik 2006 r. – w tej edycji badań pytanie dotyczyło jednak ostatnich dwunastu miesięcy), 52,0% (maj 2007 r.), 55,9% (listopad 2007 r.), 52,9% (maj 2008 r.), 57,2% (listopad 2008 r.) i 51,8% (maj 2009 r.). Analogicznie jak w poprzedniej edycji badań, w największym stopniu problem ten dotyczył przedsiębiorstw przemysłowych (64,6%), w najmniejszym zaś dotknął przedsiębiorstwa reprezentujące usługi rynkowe (43,7%). Częściej odchodzili pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach usytuowanych w powiatach stołecznych województw (54,6%) i w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (55,1%), natomiast rzadziej – z firm zlokalizowanych w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (42,7%).

Pracownicy najczęściej odchodzili z własnej inicjatywy – 33,6% ankietowanych przedsiębiorstw w listopadzie 2009 r. (42,7% w maju 2007 r., 45,6% w listopadzie 2007 r., 44,4% w maju 2008 r., 42,9% w listopadzie 2008 r. oraz 33,9% w maju 2009 r.). W około jednej trzeciej badanych przedsiębiorstw (29,8%) dokonano zwolnień pracowników. W poprzednich edycjach badań odsetek firm, które zwalniały z inicjatywy pracodawców, kształtował się następująco: 31,3% (październik 2006 r.), 23,4% (maj i listopad 2007 r.), 30,1% (maj 2008 r.), 22,8% (listopad 2008 r.), 28,1% (maj 2009 r.). Około jedna piąta pracodawców (22,4%) stwierdziła również, że pracownicy odeszli, gdyż skończyły się im umowy na czas określony. W październiku 2006 r. było to 27,0%, w maju 2007 r. – 18,0%, w listopadzie 2007 r. – 19,9%, w maju 2008 r. – 26,9%, w listopadzie 2008 r. – 22,4%, a w maju 2009 r. – 22,1% przedsiębiorstw. Emerytury lub renty były powodem odejścia pracowników z około jednej dziewiątej firm (11,2%). Przyczynę tę wskazywano również w październiku 2006 r. (17,9% pracodawców), w maju 2007 r. (12,1%), w listopadzie 2007 r. (12,3%), w maju 2008 r. (22,6%), w listopadzie 2008 r. (15,7%), a także w maju 2009 r. (13,3%).

Zdaniem respondentów pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę rezygnowali z pracy z własnej inicjatywy głównie z powodu podjęcia zatrudnienia w innym przedsiębiorstwie krajowym. Przyczynę tę wymieniała w każdej z dotychczasowych edycji badań największa grupa pracodawców, przy czym odsetek wskazań z edycji na edycję wzrastał. W maju 2007 r. było to 48,4% wskazań, w listopadzie 2007 r. – 55,7%, w maju i listopadzie 2008 r. – 66,9%, w maju 2009 r. – 71,6%, a w listopadzie 2009 r. – 73,2%.

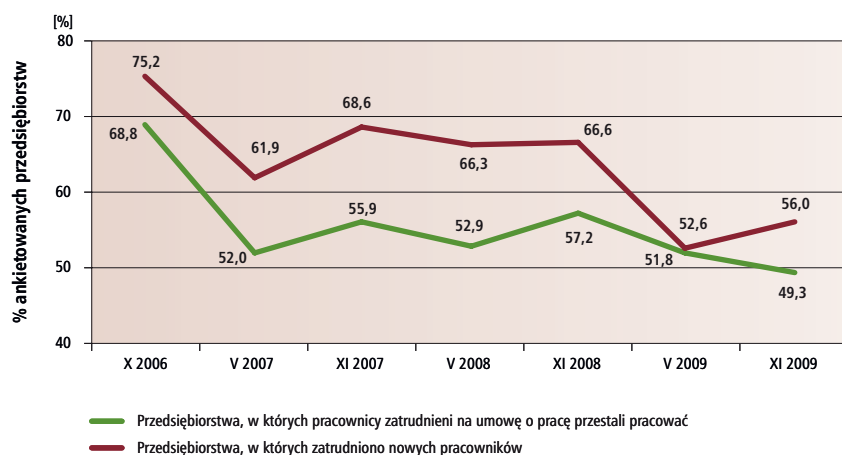
Systematycznie zmniejsza się odsetek pracodawców, którzy uważają, że powodem odejścia z pracy zatrudnionych pracowników były ich wyjazdy zarobkowe za granicę. W maju 2007 r. taką opinię wyraziło 39,3% pracodawców, w listopadzie 2007 r. – 28,9%, w maju 2008 r. – 20,8%, w listopadzie 2008 r. – 15,6%, w maju 2009 r. – 11,4%, a w listopadzie 2009 r. – 10,4%. Na inne przyczyny odejścia pracowników z własnej inicjatywy w listopadzie 2009 r. wskazywało 14,6% pracodawców (w maju 2007 r. – 10,9%, w listopadzie 2007 r. – 12,8%, w maju 2008 r. – 12,3%, w listopadzie 2008 r. – 13,7% i w maju 2009 r. – 14,0%).

Ponad połowa pracodawców (56,0%) w okresie ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających badania zatrudniła nowych pracowników. W październiku 2006 r. było to 75,2% respondentów (w październiku 2006 r. pytanie dotyczyło dziewięciu miesięcy poprzedzających badania), w maju 2007 r. – 61,9%, w listopadzie 2007 r. – 68,6%, w maju 2008 r.

– 66,3%, w listopadzie 2008 r. – 66,6%, a w maju 2009 r. – 52,6%. Najwięcej firm zatrudniających nowych pracowników, według ostatnich badań, było zlokalizowanych w powiatach stołecznych (61,0%); najmniej w powiatach, w których odnotowano stopę bezrobocia wyższą od średniej krajowej (51,7%). Biorąc z kolei pod uwagę sekcję gospodarki, największy odsetek przedsiębiorstw, które zatrudniły nowych pracowników, stanowiły przedsiębiorstwa przemysłowe (66,7%) i budowlane (65,5%), najmniejszy zaś firmy reprezentujące handel i naprawy (51,3%).

Wykres 27

Ruch kadrowy w ankietowanych przedsiębiorstwach w okresie 6* miesięcy poprzedzających badania



* W X 2006 r. pytanie o odejścia pracowników dotyczyło 12 miesięcy poprzedzających badania, a pytanie o nowo zatrudnionych – 9 miesięcy poprzedzających badania.

W dalszym ciągu zmniejsza się liczba pracodawców, którzy informują, że w okresie ostatnich sześciu miesięcy mieli trudności ze znalezieniem nowych pracowników. Obecnie już tylko około jedna piąta respondentów sygnalizuje ten problem (22,9%), podczas gdy w maju 2007 r. zgłaszało go ponad dwie trzecie pracodawców (69,8%), w listopadzie 2007 r. ponad połowa ankietowanych (53,9%), w maju 2008 r. niewiele mniej niż połowa (48,2%), w listopadzie 2008 r. było to 41,7% respondentów, a w maju 2009 r. – 25,6%. Najwięcej sygnałów o problemach związanych z pozyskaniem nowych pracowników płynie obecnie od pracodawców działających w budownictwie i przemyśle (odpowiednio: 29,6% i 26,0%), najmniej z firm reprezentujących usługi rynkowe oraz z przedsiębiorstw handlowych (odpowiednio: 19,7% i 23,1%). Ciągłe większe trudności ze znalezieniem odpowiednich pracowników mają respondenci z grodzkich powiatów stołecznych oraz z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (odpowiednio: 24,8% i 23,2%) niż z powiatów o wysokiej stopie bezrobocia (21,3%).

Głównymi powodami zgłaszanych w tym zakresie problemów są: brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami (42,2% wskazań w maju 2007 r., 41,3% w listopadzie 2007 r., 40,1% w maju 2008 r., 42,2% w listopadzie 2008 r., 46,4% w maju 2009 r. i 45,1% wskazań w listopadzie 2009 r.) oraz zbyt wygórowane oczekiwania płacowe kandydatów (odpowiednio: 19,5%, 20,1%, 20,7%, 22,7%, 19,5% i 20,3% wskazań). Brakuje też kandydatów z właściwymi cechami osobowości (odpowiednio: 9,3%, 9,4%, 10,2%, 11,4%, 12,4%, 15,0% wskazań). Nieliczni respondenci wskazują na zbyt małą dyspozycyjność kandydatów (odpowiednio: 4,0%, 4,8%, 6,1%, 6,8%, 6,7%, 7,6%). W dalszym ciągu spada znaczenie migracji zarobkowych jako czynnika utrudniającego znalezienie nowych pracowników. W maju 2007 r. na tę przesłankę wskazywało 16,4%, w listopadzie 2007 r. – 15,0%, w maju 2008 r. – 11,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,0%, w maju 2009 r. – 3,9%, a w listopadzie 2009 r. tylko 1,6% ankietowanych (tabela 10).

Tabela 10

Przyczyny trudności ze znalezieniem pracowników w opinii pracodawców (w %)

Kategorie odpowiedzi	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami	42,2	41,3	40,1	42,2	46,4	45,1
Oczekiwanie płacowe kandydatów były nie do przyjęcia	19,5	20,1	20,7	22,7	19,5	20,3
Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci	2,9	4,1	3,8	4,7	4,3	4,9
Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy	3,4	3,5	4,6	4,4	4,9	4,2
Emigracja zarobkowa pracowników	16,4	15,0	11,8	6,0	3,9	1,6
Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości	9,3	9,4	10,2	11,4	12,4	15,0
Mała dyspozycyjność kandydatów	4,0	4,8	6,1	6,8	6,7	7,6
Inne trudności	2,1	1,6	2,7	1,7	1,8	1,1
Brak odpowiedzi	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

W porównaniu z poprzednimi edycjami badań nastąpił spadek liczby przedsiębiorstw oferujących wolne miejsca pracy. W listopadzie 2009 r. wakaty zgłaszało 18,4% pracodawców. Dla porównania w październiku 2006 r. było to 38,0% pracodawców, w maju 2007 r. – 43,5%, w listopadzie 2007 r. – 39,3%, w maju 2008 r. – 39,7%, w listopadzie 2008 r. – 28,6%, w maju 2009 r. – 20,9%. O wakatach najczęściej informowali pracodawcy reprezentujący przemysł oraz budownictwo (odpowiednio: 26,6% oraz 26,1%). Najrzadziej zgłaszali je przedsiębiorcy reprezentujący usługi rynkowe (15,4%). Najwięcej przedsiębiorstw posiadających wolne stanowiska pracy odnotowano w stołecznych powiatach grodzkich (22,3%), najmniej w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (14,9%).

O planach zwiększenia zatrudnienia poinformowała nieco ponad jedna piąta respondentów (21,0%). Jest to mniej, niż w poprzednich edycjach badań, kiedy to podobne zamierzenia sygnalizowało odpowiednio 49,2% (październik 2006 r. – dotyczy najbliższych dwunastu miesięcy), 47,5% (maj 2007 r.), 40,7% (listopad 2007 r. i maj 2008 r.), 27,8% (listopad 2008 r.) oraz 22,0% (maj 2009 r.) respondentów. Wśród przedsiębiorstw zakładających w okresie od listopada 2009 r. do maja 2010 r. wzrost zatrudnienia, najwięcej stanowiły firmy budowlane (25,1%) oraz firmy powyżej 250 pracowników (23,6%), najmniej – firmy reprezentujące handel i naprawy (19,2%), a także firmy zatrudniające 50–249 pracowników (17,7%).

Większość pracodawców (72,3%) zamierza w okresie najbliższych sześciu miesięcy utrzymać zatrudnienie na tym samym poziomie. W poprzednich edycjach badań było to: 46,5% (październik 2006 r. – w tej edycji pytanie dotyczyło jednak najbliższych dwunastu miesięcy), 48,7% (maj 2007 r.), 56,2% (listopad 2007 r.), 56,4% (maj 2008 r.), 65,3% (listopad 2008 r.), 70,8% (maj 2008 r.). W okresie od listopada 2009 r. do maja 2009 r. dotychczasowy poziom zatrudnienia zamierzają zachować głównie firmy działające w handlu i usługach rynkowych (odpowiednio: 75,2% i 73,8%) oraz firmy zatrudniające do 9 osób (73,6%), w mniejszym stopniu firmy budowlane i przemysłowe (odpowiednio: 68,2% i 63,1%) oraz firmy zatrudniające 50–249 pracowników (72,6%).

Co piętnasty pracodawca (6,7%) przewiduje zwolnienia w swoim przedsiębiorstwie. W październiku 2006 r. było to 4,2% respondentów (pytanie dotyczyło najbliższych dwunastu miesięcy), w maju 2007 r. – 3,3%, w listopadzie 2007 r. i maju 2008 r. – 2,8%, w listopadzie 2008 r. – 6,5% oraz w maju 2009 r. – 7,1%. Zamiary redukcji zatrudnienia w okresie od listopada 2009 r. do maja 2010 r. zgłaszali przede wszystkim respondenci z branży budowniczej (11,8%) oraz przedstawiciele firm zatrudniających od 50 do 249 pracowników (9,7%). Najmniej sygnałów o planach zmniejszenia zatrudnienia płynęło natomiast ze strony pracodawców działających w usługach rynkowych (5,4%) oraz respondentów zatrudniających do 9 osób (3,2%).

Wśród pracodawców, którzy zamierzają w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć zatrudnienie, dominuje przekonanie, że stopień trudności związanych ze znalezieniem odpowiednich pracowników nie zmieni się, w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku (42,8%). W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 20,0%, w listopadzie 2007 r. – 32,8%, w maju 2008 r. – 40,4%, w listopadzie 2008 r. – 42,9%, w maju 2009 r. – 33,3%. W obecnej edycji badań są to przede wszystkim pracodawcy z sekcji przemysł (44,3%) oraz reprezentanci stołecznych powiatów grodzkich (44,6%). Najmniejszy udział stanowią natomiast przedstawiciele branży budowniczej (39,4%) oraz pracodawcy z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (39,0%).

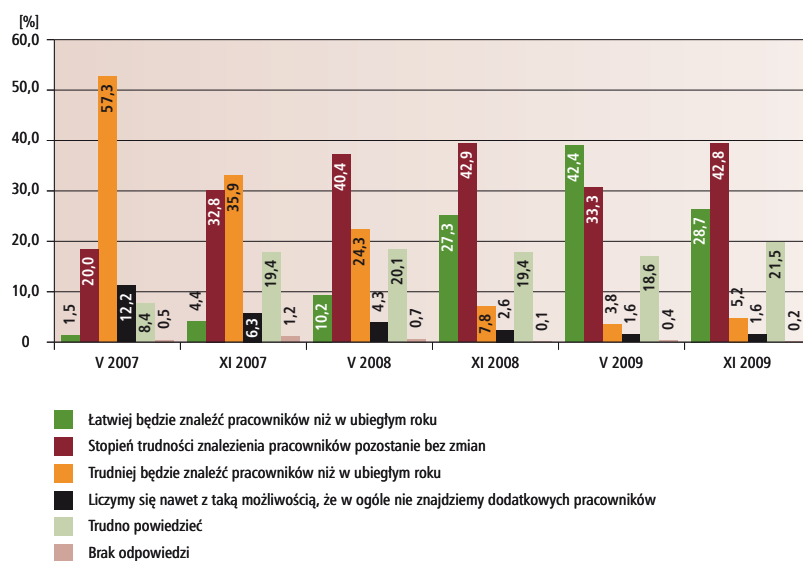
Odsetek pracodawców, którzy sądzą, że będzie łatwiej znaleźć odpowiednich pracowników, niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, kształtował się następująco: w maju 2007 r. wyraziło taką opinię zaledwie 1,5% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 4,4%, w maju 2008 r. – 10,2%, w listopadzie 2008 r. – 27,3%, w maju 2009 r. – 42,4%, a w listopadzie 2009 r. – 28,7%. Zdanie takie mają zwłaszcza przedsiębiorstwa budowlane (34,0%) oraz przedstawiciele firm usytuowanych w grodzkich powiatach stołecznych (32,9%). W najmniejszym stopniu podobnego zdania są pracodawcy reprezentujący usługi rynkowe (26,5%) oraz respondenci z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (26,9%).

Spośród ankietowanych, którzy zamierzają w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zwiększyć zatrudnienie, 5,2% pracodawców przewiduje, że trudniej będzie zaspokoić potrzeby kadrowe, niż rok temu. W maju 2007 r. podobnego zdania było 57,3%, w listopadzie 2007 r. – 35,9%, w maju 2008 r. – 24,3%, w listopadzie 2008 r. – 7,8%, a w maju 2009 r. – 3,8% pracodawców. Najwięcej obaw formułują przedstawiciele sekcji budownictwo (6,9%) oraz firm zlokalizowanych na terenie powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej (6,3%), najmniej – pracodawcy reprezentujący usługi rynkowe (4,8%) oraz przedstawiciele przedsiębiorstw ze stołecznych powiatów grodzkich (4,0%).

Więcej niż co piąty ankietowany pracodawca (21,5%) nie potrafił określić swoich poglądów dotyczących stopnia trudności pozyskiwania nowych pracowników (wykres 28).

Wykres 28

Przewidywania pracodawców dotyczące stopnia trudności w znalezieniu pracowników (w ciągu najbliższych 6 miesięcy)



Co dwunasty pracodawca (7,5%) sądzi, że pracownicy będą odchodzić z jego przedsiębiorstwa z własnej inicjatywy, mimo że firmie zależy na ich pozostaniu. W październiku 2006 r. było to 17,8% respondentów, w maju 2007 r. – 15,7%, w listopadzie 2007 r. – 18,9%, w maju 2008 r. – 15,6%, w listopadzie 2008 r. – 10,5%, a w maju 2009 r. – 8,2%. Z edycji na edycję badań następuje więc spadek liczby pracodawców artykułujących ten problem. Obecnie częściej zaniepokojeni możliwością odejścia części pracowników są respondenci ze stołecznych powiatów grodzkich (9,2%) oraz pracodawcy działający w przemyśle (10,4%). Najmniej obaw wyrażają pracodawcy z powiatów o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej (6,4%) oraz przedstawiciele handlu i napraw (6,2%).

Ponad dwie trzecie pracodawców (68,6%) przypuszcza, że w ciągu najbliższych sześciu miesięcy pracownicy nie będą z własnej inicjatywy odchodzić z przedsiębiorstwa. W poprzednich edycjach badań odsetek ten kształtował się następująco: 51,7% w październiku 2006 r., 48,6% w maju 2007 r., 51,4% w listopadzie 2007 r., 57,4% w maju 2008 r., 64,3% w listopadzie 2008 r. oraz 67,8% w maju 2009 r. O stabilności załogi przekonanych jest obecnie najwięcej pracodawców z powiatów o niskiej stopie bezrobocia (69,8%), najmniej – ze stołecznych powiatów grodzkich (66,9%). Biorąc z kolei pod uwagę sekcje gospodarki – najwięcej z handlu i napraw (72,2%), najmniej – z przemysłu (59,4%).

Prawie jedna czwarta pracodawców w listopadzie 2009 r. (23,7%) nie była w stanie wyrazić swojej opinii na temat ewentualnej rezygnacji pracowników z zatrudnienia w przedsiębiorstwie w najbliższym okresie (w październiku 2006 r. było to 29,9%, w maju 2007 r. – 33,1%, w listopadzie 2007 r. – 29,6%, w maju 2008 r. – 26,8%, w listopadzie 2008 r. – 25,0%, a w maju 2009 r. – 23,9% ankietowanych).

W dalszym ciągu duży odsetek pracodawców przewiduje wzrost stopy bezrobocia. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 3,6%, w listopadzie 2007 r. – 3,0%, w maju 2008 r. – 4,7%, w listopadzie 2008 r. – 39,2%, w maju 2009 r. – 55,2%, a w listopadzie 2009 r. – 44,7%.

Jedna trzecia respondentów (33,1%) sądzi obecnie, że bezrobocie w najbliższym czasie utrzyma się na dotychczasowym poziomie. W maju i listopadzie 2007 r. przekonanych o tym było (odpowiednio) 24,5% i 31,9% respondentów, w maju i listopadzie 2008 r. – po 34,6% ankietowanych, natomiast w maju 2009 r. – 25,3%.

Na poziomie podobnym do tego z maja 2009 r. ukształtował się odsetek pracodawców, którzy uważają, że stopa bezrobocia spadnie (8,4%). W maju 2007 r. podobnego zdania było 56,1% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 49,6%, w maju 2008 r. – 48,3%, w listopadzie 2008 r. – 12,5%, w maju 2009 r. – 7,9%.

Trudności z odpowiedzią na pytanie dotyczące kształtowania się w najbliższym czasie stopy bezrobocia miało 13,7% pracodawców biorących udział w bieżącej edycji badań (15,2% w maju 2007 r., 14,9% w listopadzie 2007 r., 12,2% w maju 2008 r., 13,6% w listopadzie 2008 r. i 11,6% w maju 2009 r.).

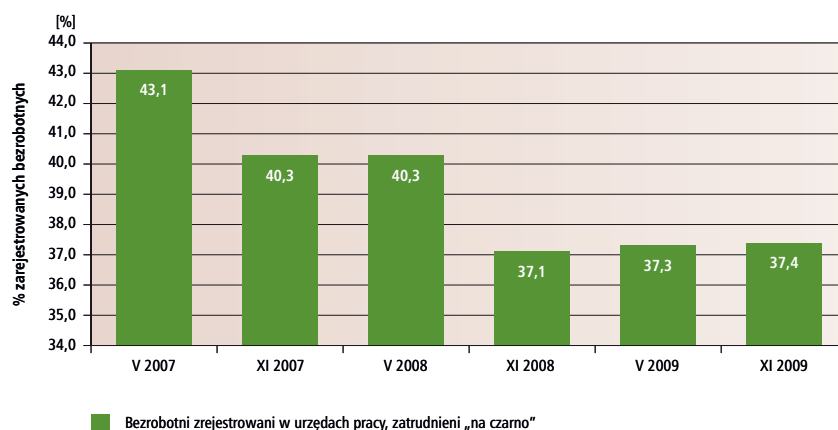
5.2. Aktywność bezrobotnych na krajowym rynku pracy

W listopadzie 2009 r. zbliżony do poprzednich edycji badań odsetek respondentów (46,7%) dostrzega problem nielegalnej pracy zarobkowej części osób zarejestrowanych w urzędach pracy. W maju 2007 r. odsetek ten wynosił 45,8%, w listopadzie 2007 r. – 44,6%, w maju 2008 r. – 47,3%, w listopadzie 2008 r. – 47,2%, a w maju 2009 r. – 47,6%. Tylko nieliczni ankietowani (3,4%) twierdzą wprost, że zjawisko to nie występuje. Dla porównania: w maju 2007 r. stanowili oni 1,9%, w listopadzie 2007 r. – 2,5%, w maju 2008 r. – 2,1%, w listopadzie 2008 r. – 3,4%, a w maju 2009 r. – 3,0% ogółu respondentów. Pozostała, znaczna grupa ankietowanych nie potrafi oszacować skali nielegalnego zatrudniania wśród zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych.

Bezrobotni, którzy dostrzegają problem pracy „na czarno”, uważają, że dotyczy on 37,4% osób zarejestrowanych w urzędach pracy. W maju 2007 r. było to 43,1%, w listopadzie 2007 r. i w maju 2008 r. – 40,3%, w listopadzie 2008 r. – 37,1% i w maju 2009 r. – 37,3% zarejestrowanych bezrobotnych (wykres 29).

Wykres 29

Odsetek osób zarejestrowanych w urzędach pracy, zatrudnionych „na czarno” (w opinii bezrobotnych)



W okresie sześciu miesięcy poprzedzających badania urząd pracy przedstawił ofertę zatrudnienia co trzeciemu ankietowanemu (32,3%). W maju 2007 r. propozycję zatrudnienia z urzędu pracy otrzymało 26,3% respondentów, w listopadzie 2007 r. – 30,0%, w maju 2008 r. – 38,3%, w listopadzie 2008 r. – 36,8%, a w maju 2009 r. – 33,3% respondentów.

Co szósty bezrobotny (16,3%) w ogóle nie zainteresował się złożoną mu przez urząd pracy propozycją zatrudnienia. W październiku 2006 r. nie przyjął ofert pracy 16,8% bezrobotnych, w maju 2007 r. – 20,8%, w listopadzie 2007 r. – 16,5%, w maju 2008 r. – 19,6%, w listopadzie 2008 r. – 16,2%, a w maju 2009 r. – 14,9% bezrobotnych.

Ponad połowa ankietowanych (54,6%) skontaktowała się z pracodawcą, ale nie została zatrudniona. W październiku 2006 r. dotyczyło to prawie dwóch trzecich bezrobotnych (62,7%), w maju 2007 r. – więcej niż połowy ankietowanych (53,1%), w listopadzie 2007 r., maju i listopadzie 2008 r. – niecałej połowy respondentów (odpowiednio: 46,7%, 44,3%, 48,4%) i w maju 2009 r. ponownie ponad połowy bezrobotnych (54,4%).

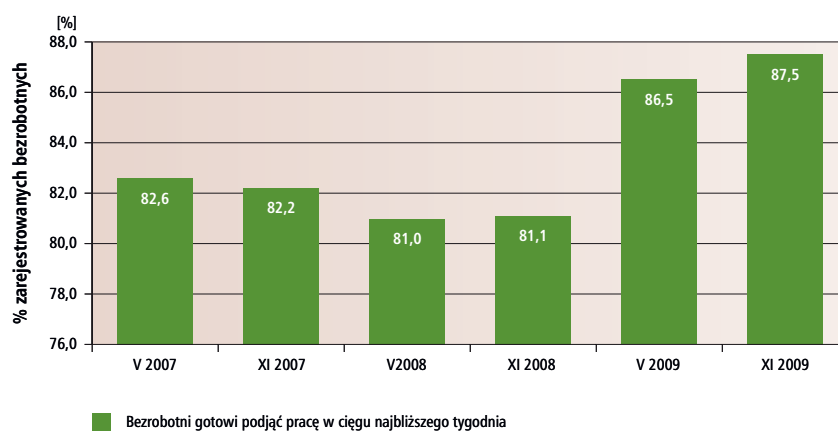
Prawie jedna piąta ankietowanych (19,4%) spotkała się z potencjalnym pracodawcą, ale nie przyjęła oferowanych warunków pracy (w październiku 2006 r. – 17,2%, w maju 2007 r. – 24,7%, w listopadzie 2007 r. – 22,2%, w maju 2008 r. – 23,4%, w listopadzie 2008 r. – 21,5%, w maju 2009 r. – 21,4%). Najczęściej wymienianą przez bezrobotnych przyczyną odrzucenia oferty pracy było zbyt niskie proponowane wynagrodzenie. W bieżącej edycji badań było to 33,8% wskazań, wobec 32,9% w maju 2007 r., 30,2% w listopadzie 2007 r., 40,8% w maju 2008 r., 28,0% w listopadzie 2008 r. i 32,2% w maju 2009 r. Często wskazywanym przez respondentów powodem rezygnacji z przyjęcia oferty pracy były również zbyt dalekie dojazdy (18,7% wskazań w maju 2007 r., 21,0% – w listopadzie 2007 r., 22,4% – w maju 2008 r., 30,1% – w listopadzie 2008 r., 25,9% – w maju 2009 r. i 26,6% – w listopadzie 2009 r.).

Co jedenasty bezrobotny (9,1%) porozumiał się z pracodawcą, otrzymał pracę i pracował przez krótki okres czasu (w listopadzie 2007 r. – 14,2%, w maju 2008 r. – 12,0%, w listopadzie 2008 r. – 13,3%, w maju 2009 r. – 8,6%).

W listopadzie 2009 r. mniej respondentów, niż we wcześniejszych edycjach badań, było przekonanych, że znajdzie pracę w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. W maju 2007 r. podobną opinię wyrażało 34,5% ankietowanych, w listopadzie 2007 r. – 34,6%, w maju 2008 r. – 36,1%, w listopadzie 2008 r. – 37,1%, w maju 2009 r. – 34,8%, w listopadzie 2009 r. – 29,6%. Wzrósł natomiast poziom gotowości bezrobotnych do podjęcia pracy, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia. Obecnie pracę taką podejmie 87,5% ankietowanych. Dla porównania, w poprzednich edycjach badań odsetek ten wynosił 82,6% (maj 2007 r.), 82,2% (listopad 2007 r.), 81,0% (maj 2008 r.), 81,1% (listopad 2008 r.) oraz 86,5% (maj 2009 r.) (wykres 30).

Wykres 30

Gotowość bezrobotnych do podjęcia pracy, gdyby miała się rozpocząć w najbliższym tygodniu



W bieżącej edycji badań zadano respondentom pytanie, czy zamierzają rozpocząć własną działalność gospodarczą w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. Zdecydowana większość bezrobotnych (86,7%) nie ma takich planów. Co dziesiąty ankietowany (9,9%) zdecyduje się na prowadzenie własnej działalności, jeśli otrzyma dofinansowanie z urzędu pracy. Nieliczni tylko (3,4%) podejmą własną działalność gospodarczą także wówczas, jeśli nie otrzymają wspomnianego dofinansowania.

Załącznik 1

Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy w listopadzie 2009 r.

Badania terenowe rynku pracy przeprowadzone zostały w listopadzie 2009 r. we wszystkich województwach. W każdym województwie badaniami ankietowymi objęto stołeczny powiat grodzki oraz 2–4 powiaty, z których 1–2 reprezentują powiaty o stopie bezrobocia rejestrowanego wyższej od średniej stopy dla danego województwa, natomiast 1–2 powiaty o stopie niższej (według stanu na koniec września 2009 r.). Stołeczne powiaty grodzkie sytuują się w grupie powiatów o najniższej stopie bezrobocia. Koordynatorzy badań w poszczególnych oddziałach decydowali, czy badania będą prowadzone w trzech lub pięciu powiatach łącznie. Kierowali się przede wszystkim oceną, w którym przypadku łatwiej będzie utrzymać dyscyplinę metodologiczną, jeżeli idzie o dobór prób badawczych.

W rezultacie badania przeprowadzono w 16 stołecznych powiatach grodzkich, a także w 17 powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej oraz w 31 powiatach o stopie wyższej – według krajowej stopy bezrobocia na 30 września 2009 r. (tabela 1A).

Badaniami zostały objęte: próba bezrobotnych licząca 2 000 osób oraz próba pracodawców licząca 1600 przedsiębiorstw. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 138 515 pracowników. Próby miały charakter warstwowo-celowy.

W przypadku próby bezrobotnych istotnym kryterium doboru próby była długość przebywania na bezrobociu oraz wykształcenie. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw ustalono proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

W przypadku doboru próby bezrobotnych udział respondentów z powiatu stołecznego w całkowitej próbie bezrobotnych w poszczególnych województwach jest równy udziałowi bezrobotnych z powiatu stołecznego w całkowitej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w danym województwie. Liczebność próby badawczej bezrobotnych z powiatów stołecznych w poszczególnych próbach wojewódzkich przedstawia tabela 2A. Przyjęte zostało również założenie, że łączna liczba respondentów z powiatów o stopie bezrobocia niższej niż średnia stopa dla województwa powinna być zbliżona do łącznej liczby respondentów z powiatów o stopie wyższej niż średnia.

Liczebność prób badawczych bezrobotnych według czasu pozostawiania na bezrobociu w poszczególnych województwach została dopasowana do struktury bezrobocia w województwach (tabela 3A). Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawiania na bezrobociu w skali kraju była następująca: do 6 miesięcy – 52,6%; od 6 do 12 miesięcy – 20,3%; powyżej 12 miesięcy – 27,1%. Jest to wysoki stopień dopasowania próby do populacji generalnej, biorąc pod uwagę kryterium czasu pozostawiania na bezrobociu (tabela 4A).

Tabela 1A

Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia koniec września 2009 r.) (w %)

Województwo		Powiaty stołeczne grodzkie (16)		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej (17)		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (31)	
Nazwa województwa	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia
Dolnośląskie	11,60	Wrocław	4,60	lubuski	7,20	wałbrzyski	17,20
Kujawsko-Pomorskie	14,50	Bydgoszcz	6,70	m. Toruń	7,50	m. Grudziądz	21,20
				—	—	żniński	21,80
				—	—	brodnicki	12,80
Lubelskie	11,60	Lublin	8,50	—	—	janowski	13,60
				—	—	radzyński	13,00
				—	—	rycki	11,10
				—	—	zamojski	11,10
Lubuskie	14,70	Zielona Góra	6,80	—	—	żarski	18,40
				—	—	sulęciński	15,10
Łódzkie	10,70	Łódź	8,70	m. Skierniewice	8,0	kutnowski	15,90
				—	—	łaski	14,20
				—	—	zduńskowski	10,90
Małopolskie	8,90	Kraków	3,90	krakowski	8,40	limanowski	17,60
				suski	8,60	olkuski	12,70
Mazowieckie	8,50	Warszawa	2,70	grodziski	6,00	m. Radom	20,50
				piaseczyński	7,20	radomski	27,40
Opolskie	11,30	Opole	5,30	oleski	7,60	nyski	14,60
Podkarpackie	14,50	Rzeszów	7,00	—	—	niżański	22,10
				—	—	rzeszowski	11,80
Podlaskie	11,40	Białystok	10,60	siemiatycki	6,20	kolneński	17,40
Pomorskie	10,50	Gdańsk	4,10	m. Gdynia	3,40	starogardzki	17,80
				kartuski	8,40	tczewski	12,70
Śląskie	8,50	Katowice	2,90	m. Tychy	4,70	myszkowski	17,00
				m. Bielsko-Biała	5,80	m. Bytom	14,60
Świętokrzyskie	14,00	Kielce	10,00	pińczowski	7,80	konecki	19,70
Warmińsko-Mazurskie	18,40	Olsztyn	6,20	—	—	ostródzki	22,60
				—	—	iławski	11,70
Wielkopolskie	8,20	Poznań	2,70	poznański	2,90	kolski	13,90
				nowotomyski	6,80	śłupecki	14,60
Zachodnio-pomorskie	14,50	Szczecin	7,00	m. Świnoujście	7,30	choszczeński	25,10
Średnia stopa bezrobocia w kraju: 10,9%							

* Dane GUS.

Dobierając próbę bezrobotnych według wykształcenia, zalecono koordynatorom badań w poszczególnych oddziałach okręgowych NBP zmieszanie się w ustalonych wcześniej przedziałach udziału procentowego, które nawiązywały do struktury bezrobocia według tej zmiennej. We wszystkich województwach udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym w całkowitej próbie bezrobotnych powinien być wynosić od 5% do 11%, bezrobotnych z wykształceniem średnim od 29% do 39%, a bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym od 51% do 65%. W skali kraju otrzymano próbę badawczą, która również koresponduje ze strukturą bezrobocia według wykształcenia (tabela 5A).

Tabela 2A

Liczebność próby badawczej bezrobotnych w powiatach stołecznych w województwach

Województwo	Zalecany dobór próby	Faktyczny dobór próby
Dolnośląskie	16	16
Kujawsko-Pomorskie	13	13
Lubelskie	16	16
Lubuskie	5	5
Łódzkie	33	33
Małopolskie	16	16
Mazowieckie	31	31
Opolskie	5	5
Podkarpackie	8	8
Podlaskie	14	14
Pomorskie	8	8
Śląskie	6	6
Świętokrzyskie	13	13
Warmińsko-Mazurskie	6	6
Wielkopolskie	9	7
Zachodniopomorskie	14	14

Tabela 3A

Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)

Województwo	do 6 miesięcy		6–12 miesięcy		ponad 12 miesięcy		Ogółem	
	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y
Dolnośląskie	88	88	33	33	37	37	158	158
Kujawsko-Pomorskie	71	71	30	30	43	43	144	144
Lubelskie	55	55	26	27	45	44	126	126
Lubuskie	38	38	14	14	14	14	66	66
Łódzkie	73	73	29	30	35	34	137	137
Małopolskie	72	72	28	28	37	37	137	137
Mazowieckie	117	117	45	46	79	78	241	241
Opolskie	29	29	10	10	10	10	49	49
Podkarpackie	68	70	31	29	53	53	152	152
Podlaskie	31	31	14	14	17	17	62	62
Pomorskie	59	59	20	20	20	20	99	99
Śląskie	107	107	33	33	38	38	178	178
Świętokrzyskie	42	42	18	18	34	34	94	94
Warmińsko-Mazurskie	57	57	25	25	31	31	113	113
Wielkopolskie	83	83	28	28	27	27	138	138
Zachodniopomorskie	58	59	22	21	26	26	106	106
Ogółem	1 048	1 051	406	406	546	543	2 000	2000

Tabela 4A

Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu (w %)

Czas pozostawania na bezrobociu	Dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec czerwca 2009 r.)*
Do 6 miesięcy	52,6	52,3
Ponad 6 do 12 miesięcy	20,3	20,3
Powyżej 12 miesięcy	27,1	27,4
Ogółem	100,0	100,0

*Dane GUS.

Tabela 5A**Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia (w %)**

Wykształcenie	Dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec czerwca 2009 r.)*
Wyższe	8,1	8,5
Średnie	34,4	32,5
Zasadnicze zawodowe i niższe	57,5	59,0
Ogółem	100,0	100,0

*Dane GUS.

Badania przedsiębiorstw przeprowadzono w tych samych powiatach, co badania bezrobotnych. W przypadku próby przedsiębiorstw istotne były dwa kryteria: sekcja gospodarki oraz wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych. Próba ankietowanych przedsiębiorstw, według sekcji PKD 2004, obejmuje podmioty z sekcji przemysł (sekcje C, D i E), budownictwo (F), handel i naprawy (G) i usługi rynkowe (H, I, J, K). Liczebność prób przedsiębiorstw w każdym województwie została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie firm zarejestrowanych w systemie REGON w skali kraju. Próba charakteryzuje się zatem wysokim stopniem odpowiedniości do struktury zarejestrowanych przedsiębiorstw w systemie REGON.

Zgodnie z wyżej wymienionymi kryteriami określono również liczebność przedsiębiorstw z powiatów stołecznych i ogółem dla poszczególnych województw (tabela 6A). Określono również liczebności próby przedsiębiorstw według sekcji oraz liczebności próby przedsiębiorstw według wielkości.

Tabela 6A**Zalecana liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem**

Województwo	Powiat stołeczny		Ogółem w województwie	
	Zalecana liczba	Dobór próby	Zalecana liczba	Dobór próby
Dolnośląskie	41	41	135	135
Kujawsko-Pomorskie	19	20	82	82
Lubelskie	17	17	66	66
Lubuskie	7	7	43	43
Łódzkie	40	40	101	101
Małopolskie	46	46	131	131
Mazowieckie	140	140	277	277
Opolskie	8	8	40	40
Podkarpackie	8	8	61	61
Podlaskie	13	13	39	39
Pomorskie	26	26	104	104
Śląskie	17	17	183	183
Świętokrzyskie	12	12	45	45
Warmińsko-Mazurskie	9	9	49	49
Wielkopolskie	40	40	153	153
Zachodniopomorskie	27	27	91	91
Ogółem	470	471	1600	1600

Uzyskana krajowa próba badawcza przedsiębiorstw według wielkości jest następująca: mikro – 41,6%, małe – 31,8%, średnie – 18,7% i duże – 7,9%. Probę cechują odpowiedniość do zarejestrowanych przedsiębiorstw na skali porządkowej, a nie interwałowej (przedsiębiorstwa średnie i duże są nadreprezentowane). Był to dobór celowy. Analizy statystyczne wymagają pewnej minimalnej liczebności prób. Gdyby przyjąć strukturę REGON, to w próbie – ze względu na ograniczoną liczebność przedsiębiorstw średnich i dużych

– znalazłyby się przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa. Poza tym w podmiotach średnich (50–249 pracowników) i dużych (250 i więcej pracowników) zatrudnionych jest około 60% wszystkich pracowników najemnych. Zatem, podobnie jak w poprzednich edycjach badań, aby poprawnie zanalizować rynek pracy wskazana była nadreprezentacja przedsiębiorstw średnich i dużych (tabela 7A).

Tabela 7A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych (w %)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Faktyczny dobór próby	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec czerwca 2009 r.)*
od 0 do 9 (mikro)	41,6	95,0
od 10 do 49 (małe)	31,8	4,1
od 50 do 249 (średnie)	18,7	0,8
250 i powyżej (duże)	7,9	0,1
Ogółem	100,0	100,0

*Dane GUS.

Struktura próby przedsiębiorstw według sekcji jest następująca: przemysł – 12,0%, budownictwo – 12,7%, handel i naprawy – 33,5 %, pozostałe usługi rynkowe – 41,8%. Próba w wysokim stopniu pokrywa się ze strukturą przedsiębiorstw w wybranych do badania sekcjach, zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 8A).

Tabela 8A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach (w %)

Sekcje według PKD 2004 uwzględnione w badaniach	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (dane GUS na koniec czerwca 2009 r.)*
Przemysł (sekcje C+D+E)	12,0	11,2
Budownictwo (sekcja F)	12,7	12,8
Handel i naprawy (sekcja G)	33,5	33,3
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+I+J+K+O)	41,8	42,7
Ogółem	100,0	100,0

* Jako 100% potraktowano sekcje biorące udział w badaniach.

Szczegółową charakterystykę prób badawczych zawierają załączniki 2 i 3.

Załącznik 2

Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych

Badaniami objęto bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy we wszystkich 16 województwach. W każdym województwie badaniami objęto trzy typy powiatów: powiat grodzki stolicy województwa, powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym od średniej dla danego województwa oraz powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy bezrobocia rejestrowanego w skali danego województwa.

Próba liczyła 2000 bezrobotnych. Jej dobór miał charakter warstwowo-celowy. Podobnie jak w poprzednich edycjach badań, podstawowym kryterium doboru próby badawczej była długość pozostawania na bezrobociu. W badaniu wyodrębniono trzy kategorie bezrobotnych: do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy oraz powyżej 12 miesięcy – długotrwale bezrobotni. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

Największą grupę ankietowanych (52,5%) tworzyły osoby, które pozostawały bez pracy do 6 miesięcy. W drugiej kolejności znajdowała się grupa osób mających status długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy (27,2%). Ostatnią co do wielkości grupę stanowili respondenci będący bez pracy od 6 do 12 miesięcy (20,3%) (tabela 1B).

Tabela 1B

Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów

Okres bez pracy	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Do 6 miesięcy	347	55,1	597	51,5	107	50,7	1051	52,5
Ponad 6 do 12 miesięcy	126	20,0	239	20,6	41	19,4	406	20,3
Powyżej 12 miesięcy	157	24,9	323	27,9	63	29,9	543	27,2
Ogółem	630	100,0	1159	100,0	211	100,0	2000	100,0

Struktura próby badawczej osób bezrobotnych niemal dokładnie odpowiada strukturze bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy w skali kraju (tabela 2B).

Tabela 2B

Struktura próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania na bezrobociu	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec czerwca 2009 r.)*
Do 6 miesięcy	1051	52,5	52,3
Ponad 6 do 12 miesięcy	406	20,3	20,3
Powyżej 12 miesięcy	543	27,1	27,4
Ogółem	2000	100,0	100,0

*Dane GUS.

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku poniżej 35 lat – 52,7%, w tym w wieku poniżej 25 lat było 25,5% ogółu ankietowanych. W grupie bezrobotnych powyżej 55 lat znalazło się 6,7% badanych (tabela 3B), w tym 57,3% respondentów stanowiły kobiety a 42,7% – mężczyźni.

Tabela 3B

Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wieku w poszczególnych typach powiatów

Typy powiatów Wiek	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poniżej 25 lat	166	26,3	311	26,8	32	15,2	509	25,5
25–34 lat	167	26,5	314	27,1	63	29,9	544	27,2
35–44 lat	113	17,9	228	19,7	51	24,2	392	19,6
45–54 lat	143	22,7	234	20,2	40	19,0	417	20,9
55 lat i więcej	40	6,3	71	6,1	23	10,9	134	6,7
Brak odpowiedzi	1	0,2	1	0,1	2	0,9	4	0,2
Ogółem	630	100,0	1 159	100,0	211	100,0	2 000	100,0

Największy odsetek stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym – 57,5%. Następną grupę tworzyły osoby z wykształceniem średnim – 34,4%. Najmniej ankietowanych (8,1%) znalazło się w grupie osób posiadających wykształcenie wyższe (tabela 4B).

Tabela 4B

Bezrobotni objęci badaniami ankietowymi według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów

Typy powiatów Wykształcenie	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wyższe	27	9,1	57	6,6	77	12,8	161	8,1
Średnie	68	33,8	213	35,2	408	32,2	689	34,4
Zasadnicze zawodowe i niższe	116	57,1	360	58,2	674	55,0	1 150	57,5
Ogółem	211	100,0	630	100,0	1 159	100,0	2 000	100,0

W tabeli 5B przedstawiono strukturę próby badawczej bezrobotnych oraz strukturę bezrobocia rejestrowanego ze względu na wykształcenie. W przeprowadzonych badaniach osiągnięto bardzo wysoki stopień dopasowania próby badawczej do populacji generalnej, biorąc pod uwagę wykształcenie respondentów.

Tabela 5B

Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej (%)	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec czerwca 2009 r.)* (%)
Wyższe	161	8,1	8,5
Średnie	689	34,4	32,5
Zasadnicze zawodowe i niższe	1150	57,5	59,0
Ogółem	2 000	100,0	100,0

*Dane GUS.

Zdecydowana większość respondentów (93,3%) to członkowie wieloosobowych gospodarstw domowych (członkowie rodziny mieszkający w tym samym domu). Prawie co piąty (18,5%) pełni funkcję głowy rodziny, w największym stopniu przyczyniając się do utrzymania pozostałych domowników. Największy udział w utrzymaniu gospodarstwa domowego ankietowanych bezrobotnych mają także ich współmałżonkowie (42,5%) i rodzice (32,0%).

Najliczniejszą grupę (24,0%) stanowią respondenci, w przypadku których dochody gospodarstw domowych kształtują się powyżej 2 500 zł netto. W drugiej kolejności (23,1%) znalazła się grupa gospodarstw domowych o łącznych z przedziału od 955 zł do 1500 zł netto. Następną grupę stanowiły gospodarstwa domowe (21,4%), których łączne dochody były wyższe od 1500 zł, ale nie przekraczały 2 000 zł. Dalej znalazły się gospodarstwa domowe (13,6%), w przypadku których łączne dochody nie przekraczały minimalnego wynagrodzenia ustawowego. Najmniej liczna grupa (11,0%) to respondenci, których gospodarstwa domowe posiadają łączne dochody z przedziału od 2000 zł do 2500 zł. Prawie co czternasty respondent (7,0%) nie wypowiadał się na temat wysokości dochodów gospodarstw domowych, których jest członkiem.

Tabela 6B

Łączne dochody gospodarstw domowych

Łączne dochody gospodarstwa domowego w zł (netto)	Liczba odpowiedzi	Odpowiedzi w %
do 955	271	13,6
955–1500	462	23,1
1500–2000	428	21,4
2000–2500	220	11,0
Powyżej 2500	479	24,0
Brak odpowiedzi	140	7,0
Ogółem	2 000	100,0

Jako podstawowe źródło dochodów swoich gospodarstw domowych respondenci najczęściej wskazywali wynagrodzenie za stałą pracę (33,1% respondentów). W dalszej kolejności wymieniali dochody z wynagrodzenia za pracę dorywczą w kraju (12,2%), zasiłek dla bezrobotnych w kraju (11,5%), emeryturę (8,4%), zasiłek z pomocy społecznej w kraju (7,5%) oraz rentę (6,9%).

Załącznik 3

Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców

Badania zostały przeprowadzone w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w 64 powiatach na terenie całego kraju. Do badań wytypowano, w każdym województwie, powiat stołeczny oraz jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy dla danego województwa i jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia wyższej od wskaźnika bezrobocia rejestrowanego w danym województwie. Spośród wytypowanych do badań powiatów (wyłączając powiaty stołeczne, należące do grupy powiatów o najniższym wskaźniku bezrobocia w kraju) 17 reprezentowało powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej, natomiast 31 – powiaty, w których zarejestrowano stopę bezrobocia wyższą niż średnia krajowa.

Dobór próby przedsiębiorstw miał charakter warstwowo-celowy. Istotnymi kryteriami jej doboru były: sekcja gospodarki oraz wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych. Liczebność próby badawczej wyniosła 1600 przedsiębiorstw. Z tego 471 respondentów miało siedzibę w powiatach stołecznych, co stanowiło 29,4% badanej próby, 444 w powiatach, w których zanotowano stopę bezrobocia niższą od średniej krajowej, co stanowiło 27,8% badanej próby, 685 w powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej krajowej stopy bezrobocia, co stanowiło 42,8% badanej próby. Liczebność próby przedsiębiorstw w poszczególnych województwach została ustalona proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w kraju w systemie REGON (tabela 1C).

Tabela 1C

Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw

Województwo	Dolnośląskie	Kujawsko-Pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-Mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	Ogółem
Liczba przedsiębiorstw poddanych badaniu	135	82	66	43	101	131	277	40	61	39	104	183	45	49	153	91	1600
Procent przedsiębiorstw poddanych badaniu	8,5	5,1	4,1	2,7	6,3	8,2	17,3	2,5	3,8	2,4	6,5	11,4	2,8	3,1	9,6	5,7	100,0

W badanej próbie reprezentowane były przedsiębiorstwa mikro (41,6%) zatrudniające na umowę o pracę 1–9 pracowników, małe przedsiębiorstwa (31,8%) zatrudniające na umowę o pracę 10–49 pracowników, średnie przedsiębiorstwa (18,7%) zatrudniające na umowę o pracę 50–249 osób oraz duże przedsiębiorstwa (7,9%) zatrudniające na umowę o pracę 250 pracowników i więcej.

Struktura badanych przedsiębiorstw według ich wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych na umowę o pracę) w stołecznych powiatach grodzkich kształtowała się następująco: przedsiębiorstwa mikro – 36,5%, przedsiębiorstwa małe – 28,9%, przedsiębiorstwa średnie 23,6%, przedsiębiorstwa duże – 11,0%. W powiatach o stopie bezrobocia niż-

szej od średniej krajowej przedsiębiorstwa mikro stanowiły 38,3% badanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa małe – 35,8%, przedsiębiorstwa średnie – 18,0%, a przedsiębiorstwa duże – 7,9% ankietowanych pracodawców. W powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średni wskaźnik bezrobocia dla kraju udział przedsiębiorstw mikro wynosił 47,3%, małych przedsiębiorstw – 31,1%, średnich przedsiębiorstw – 15,8% oraz dużych przedsiębiorstw – 5,8% (tabela 2C).

Tabela 2C

Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw

Przedsiębiorstwo Typy powiatów	Mikro		Małe		Średnie		Duże		Ogółem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Powiaty stołeczne	172	36,5	136	28,9	111	23,6	52	11,0	471	100,0
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	170	38,3	159	35,8	80	18,0	35	7,9	444	100,0
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	324	47,3	213	31,1	108	15,8	40	5,8	685	100,0
Razem	666	41,6	508	31,8	299	18,7	127	7,9	1600	100,0

W strukturze próby badawczej widoczna jest nadreprezentacja przedsiębiorstw małych, średnich i dużych w stosunku do przedsiębiorstw mikro (tabela 3C). W przypadku przyjęcia struktury według rejestru REGON zdecydowaną większość w próbie stanowiłyby przedsiębiorstwa mikro, natomiast liczba przedsiębiorstw małych, średnich i dużych byłaby zbyt mała z punktu widzenia analiz statystycznych.

Tabela 3C

Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie (%)	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec czerwca 2009 r.)* (%)
od 0 do 9 (mikro)	666	41,6	95,0
od 10 do 49 (małe)	508	31,8	4,1
od 50 do 249 (średnie)	299	18,7	0,8
250 i powyżej (duże)	127	7,9	0,1
Razem	1600	100,0	100,0

*Dane GUS.

Ankietowane przedsiębiorstwa zatrudniały na umowę o pracę ogółem 138 515 pracowników, z tego: przedsiębiorstwa ze stołecznych powiatów grodzkich – 70 566 osób, tj. 50,9% ogólnej liczby zatrudnionych przez respondentów na umowę o pracę; przedsiębiorstwa z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej – 31 635 osób, co stanowi 22,8% ogółu zatrudnionych w badanych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą; przedsiębiorstwa z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy krajowej – 36 314 osób, tj. 26,2% ogólnej liczby zatrudnionych w ankietowanych przedsiębiorstwach.

Przeciętne zatrudnienie w badanej próbie przedsiębiorstw wyniosło 86,6 pracownika. Najwięcej pracowników zatrudniali ankietowani pracodawcy z powiatów stołecznych – średnio prawie 150 pracowników. Przeciętne zatrudnienie w badanych przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej wyniosło nieco ponad 71 pracowników, a w przedsiębiorstwach z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa – około 53 pracowników.

Próba ankietowanych przedsiębiorstw, według sekcji PKD 2004, obejmuje podmioty z sekcji: przemysł (sekcje C, D, E), budownictwo (sekcja F), handel i naprawy (sekcja G), pozostałe usługi rynkowe (sekcje H, I, J, K).

Najliczniej w badanej próbie przedsiębiorstw byli reprezentowani respondenci z sekcji pozostałe usługi rynkowe (41,8%) oraz handel i naprawy (33,5%). Udział przedsiębiorstw z sekcji budownictwo kształtował się na poziomie 12,7%, natomiast odsetek podmiotów z sekcji przemysł wynosił 12,0% ogółu badanych (tabela 4C).

Tabela 4C

Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD 2004

Typy powiatów Sektory według PKD	Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Przemysł	192	12,0	48	10,2	59	13,3	85	12,4
Budownictwo	203	12,7	66	14,0	54	12,1	83	12,1
Handel i naprawy	536	33,5	152	32,3	150	33,8	234	34,2
Pozostałe usługi rynkowe	669	41,8	205	43,5	181	40,8	283	41,3
Razem	1600	100,0	471	100,0	444	100,0	685	100,0

Struktura próby badawczej charakteryzuje się wysokim stopniem odpowiedniości do struktury przedsiębiorstw w wybranych do badania sekcjach według PKD 2004, zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 5C).

Tabela 5C

Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD 2004 uwzględnionych w badaniach)

Sektory według PKD 2004 uwzględnione w badaniach	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie (%)	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (dane GUS na koniec czerwca 2009 r.)* (%)
Przemysł (sekcje C+D+E)	192	12,0	11,2
Budownictwo (sekcja F)	203	12,7	12,8
Handel i naprawy (sekcja G)	536	33,5	33,3
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+I+J+K+część sekcji O)	669	41,8	42,7
Razem	1600	100,0	100,0

*Jako 100% potraktowano sekcje biorące udział w badaniach.

Jedna piąta (19,9%) przedsiębiorstw eksportuje towary lub usługi, przy czym eksport ten stanowi średnio 35,2% sprzedaży. Głównymi eksporterami, spośród przedsiębiorstw objętych badaniami, były podmioty prowadzące działalność zaliczaną do przemysłu (58,9% przedsiębiorstw należących do tej sekcji) oraz do handlu i napraw (21,1% ogółu przedsiębiorstw z tej sekcji).

Co czwarte przedsiębiorstwo (25,0%) usytuowane w powiecie o niskiej stopie bezrobocia eksportowało swoje produkty. Nieco mniej przedsiębiorstw eksportujących usytuowanych było w stołecznych powiatach grodzkich (21,2% przedsiębiorstw z tych powiatów), a najmniej w powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa (15,6% badanych przedsiębiorstw z tych obszarów) (tabela 6C).

Tabela 6C

Przedsiębiorstwa eksportujące towary lub usługi w 2008 r.

Typy powiatów Przedsiębiorstwo eksportowało w 2007 r.	Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Tak	318	19,9	100	21,2	111	25,0	107	15,6
Nie	1278	79,9	370	78,6	331	74,6	577	84,2
Brak odpowiedzi	4	0,2	1	0,2	2	0,4	1	0,2
Razem	1600	100,0	471	100,0	444	100,0	685	100,0

Zdecydowana większość ankietowanych przedsiębiorstw (80,1%) wypracowała na koniec 2008 r. zysk. Około 13,6% przedsiębiorstw zanotowało stratę. Wynik finansowy w pobliżu zera odnotowało 6,3% respondentów. We wszystkich trzech grupach powiatów zysk osiągnął zbliżony odsetek przedsiębiorstw: w powiatach stołecznych było to 79,2% badanych podmiotów, w powiatach o bezrobociu niższym od średniej krajowej – 79,7% ankietowanych przedsiębiorstw, a w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej było to 80,9% respondentów (tabela 7C).

Tabela 7C

Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2008 r.

Typy powiatów Wynik finansowy	Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Zysk	1281	80,1	373	79,2	354	79,7	554	80,9
Strata	218	13,6	73	15,5	56	12,6	89	13,0
Wynik w pobliżu zera	101	6,3	25	5,3	34	7,7	42	6,1
Razem	1600	100,0	471	100,0	444	100,0	685	100,0

Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach – za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania wyniosło 2510,07 zł, co stanowi 75,8% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w październiku 2009 r. Najwyższy poziom średniej płacy wystąpił w badanych przedsiębiorstwach z powiatów stołecznych – 3232,61 zł, najniższy poziom odnotowano w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej – 1977,24 zł (tabela 8C).

Tabela 8C

Przeciętne wynagrodzenie brutto w badanych przedsiębiorstwach za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, według typów powiatów

Typy powiatów	Średnia płaca	Liczba odpowiedzi
Powiaty stołeczne	3232,61	466
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	2598,64	438
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	1977,24	663
Ogółem	2510,07	1567

W przypadku 76,4% respondentów przeciętne wynagrodzenie brutto kształtowało się poniżej 3312 zł, tj. poniżej średniego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie 2009 r. Przeciętne wynagrodzenie powyżej kwoty 3312 zł oferowało 18,4% badanych przedsiębiorców. Była to zarazem najliczniejsza grupa przedsiębiorców (tabela 9C).

Tabela 9C

Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto za ostatnie 12 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania w listopadzie 2009 r.

Przeciętne wynagrodzenie	Liczba przedsiębiorstw	Procent wskazań
Do 1276 zł	173	10,8
Od 1276 zł do 1500 zł	287	17,9
Od 1500 zł do 2000 zł	289	18,1
Od 2000 zł do 2500 zł	209	13,1
Od 2500 zł do 3312 zł	264	16,5
Powyżej 3312 zł	295	18,4
Brak odpowiedzi	83	5,2
Ogółem	1 600	100,0

Warto podkreślić, że na podstawie deklarowanych przez pracodawców informacji o przeciętnym wynagrodzeniu brutto nie można precyzyjnie orzekać o dopasowaniu próby badawczej do populacji generalnej przedsiębiorstw z punktu widzenia tego kryterium. Z informacji uzyskanych od ankierów wynika, że pracodawcy podawali zaniżone szacunkowe dane, nieuwzględniające wielu składników wynagrodzeń, które przez GUS liczone są do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Załącznik 4

Dodatkowe zestawienia tabelaryczne wyników siedmiu edycji badań (październik 2006 r., maj 2007 r., listopad 2007 r., maj 2008 r., listopad 2008 r., maj 2009 r., listopad 2009 r.)

Część I. Wyniki ankiety dla pracodawców

a. Przypuszczenia dotyczące podstawowych parametrów rynku pracy i gospodarki

Tabela 1D

Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	b.d.	6,4	7,4	3,5	2,3	0,6	0,9

Tabela 2D

Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	b.d.	4,4	2,9	1,5	0,8	1,0	1,8

Tabela 3D

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ostatnich 6 miesiącach)

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów i usług stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	b.d.	2,7	1,2	1,2	1,2	0,4	0,7

Tabela 4D

Przychody z podstawowej działalności gospodarczej ankietowanych przedsiębiorstw*

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Ilość respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytania	b.d.	1 326	1 233	1 214	1 243	1 230	1 238
Przychody w ostatnich 6 miesiącach (w zł)	b.d.	35 207 488 302	25 662 709 000	22 422 767 321	26 163 956 071	32 368 194 648	19 118 331 263
Przewidywane przychody w okresie najbliższych 6 miesięcy (w zł)	b.d.	37 581 231 016	26 756 104 000	24 803 719 257	27 043 450 866	31 643 955 179	19 695 239 925
Wzrost / spadek przychodów (w zł)	b.d.	2 373 742 714	1 093 395 000	2 380 951 936	879 494 795	-724 239 469	576 908 662
Stopa wzrostu przychodów (w %)	b.d.	6,7	4,3	10,6	3,4	-2,2	3,0

* Uwzględniono tylko te przedsiębiorstwa, które udzieliły odpowiedzi zarówno na pytanie dotyczące przychodów z ostatnich 6 miesięcy, jak i planowanych przychodów w okresie najbliższych 6 miesięcy.

Tabela 5D

Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia – na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)

Wzrost wynagrodzeń	Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Powiaty stołeczne	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy		0,8%	0,9%	0,9%	0,9%

Wzrost wynagrodzeń	Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy		0,7%	0,1%	1,2%	1,1%	0,9%

Wzrost wynagrodzeń	Wielkość przedsiębiorstwa (liczba pracowników)	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny przewidywany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy		1,9%	1,0%	0,6%	0,9%	0,9%

Tabela 6D

Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy – na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Powiaty stołeczne	Ogółem
Wzrost produktywności				
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,8	3,0	1,3	1,8

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Wzrost produktywności					
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,5	0,4	1,1	4,3	1,8

Wielkość przedsiębiorstwa (wg liczby pracowników)	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Wzrost produktywności					
Przeciętny przewidywany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	2,3	2,1	0,7	2,3	1,8

Tabela 7D

Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości przychodów przedsiębiorstw w ciągu ostatnich 6 miesięcy – na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Powiaty stołeczne	Ogółem
Wzrost cen				
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,1	1,2	0,8	0,7

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Wzrost cen					
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,8	1,2	0,3	0,0	0,7

Wielkość przedsiębiorstwa	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Wzrost cen					
Przeciętny przewidywany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,6	1,6	0,2	1,9	0,7

b. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

Tabela 8D

Przedsiębiorstwa skłonne są zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż oferowało 6 miesięcy temu	0,1	0,0	0,2	0,1	0,3	0,7	0,8
Trochę niższe niż oferowało 6 miesięcy temu	2,2	1,3	0,8	0,7	1,3	3,6	3,7
Na zbliżonym poziomie	38,7	28,6	30,1	31,0	36,4	40,7	37,6
Trochę wyższe niż oferowało 6 miesięcy temu	45,8	52,9	32,5	31,0	19,1	6,0	6,4
Zdecydowanie wyższe niż oferowało 6 miesięcy temu	12,0	16,0	7,6	5,4	2,3	0,3	0,4
Nie dotyczy	b.d.	b.d.	24,6	27,6	37,0	46,7	48,7
Brak odpowiedzi	1,2	1,3	4,3	4,3	3,8	2,1	2,4
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż rok temu.

Tabela 9D

Przewidywania pracodawców na temat wynagrodzenia, jakie pracownicy, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego pracodawcy (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)

Kategorie odpowiedzi	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,8	0,8	3,8
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	5,5	7,9	14,1
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	32,6	42,6	39,4
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	27,1	23,9	15,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	13,9	6,0	2,8
Trudno powiedzieć	18,9	17,9	23,4
Brak odpowiedzi	1,2	0,9	1,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Tabela 10D

Wysokiej klasy specjaliści, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować ją u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego za wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,3	1,4	0,6	0,6	0,5	1,1	0,8
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,5	0,6	0,6	0,6	0,9	6,5	5,5
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	7,0	7,4	7,4	8,5	20,1	35,9	32,6
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	28,6	26,3	31,2	29,9	32,6	23,7	27,1
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	46,9	43,5	44,8	44,6	27,0	14,8	13,9
Trudno powiedzieć	15,5	15,0	11,3	12,9	16,7	16,7	18,9
Brak odpowiedzi	0,2	5,9	4,1	2,8	2,2	1,4	1,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż przed rokiem.

Tabela 11D

Robotnicy wykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować ją u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego za wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,5	1,1	0,5	0,6	0,5	1,0	0,8
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,7	0,9	0,8	0,6	1,8	9,5	7,9
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	9,6	10,5	10,1	12,9	26,6	45,2	42,6
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	37,9	35,2	42,3	45,8	40,3	22,0	23,9
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	37,3	33,3	31,7	25,9	13,5	5,5	6,0
Trudno powiedzieć	13,7	14,5	10,8	11,8	15,6	15,0	17,9
Brak odpowiedzi	0,4	4,7	3,8	2,4	1,8	1,8	0,9
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż przed rokiem.

Tabela 12D

Robotnicy niewykwalifikowani, którzy już świadczą pracę, są skłonni kontynuować ją u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć pracę u innego za wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	0,6	0,9	0,7	0,3	1,2	4,7	3,8
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	1,9	1,4	1,3	1,1	3,9	14,8	14,1
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	29,6	19,4	22,1	24,2	33,9	42,0	39,4
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	31,3	30,4	36,3	37,2	29,8	12,3	15,0
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	14,1	20,1	17,5	14,4	7,6	3,3	2,8
Trudno powiedzieć	21,8	20,0	16,4	18,2	20,3	19,9	23,4
Brak odpowiedzi	0,7	8,0	5,8	4,7	3,3	3,0	1,5
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Niż przed rokiem.

Tabela 13D

Zdaniem pracodawców, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (na podstawie badań przeprowadzonych w listopadzie 2009 r.) (w %)

Kategorie odpowiedzi	Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści	Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani	Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	2,8	3,5	8,1
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	12,7	17,8	20,4
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	36,5	39,6	33,5
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	14,2	11,1	6,9
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	6,0	3,1	2,1
Trudno powiedzieć	27,1	24,5	28,2
Brak odpowiedzi	0,7	0,4	0,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0

Tabela 14D

Bezrobotni wysokiej klasy specjaliści są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,0	0,4	0,5	0,6	2,9	2,8
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,2	0,9	1,3	3,0	14,6	12,7
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	b.d.	13,3	16,0	15,4	28,5	36,4	36,5
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	25,7	27,5	28,4	26,1	14,2	14,2
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	29,5	29,3	25,8	13,8	7,5	6,0
Trudno powiedzieć	b.d.	23,4	20,5	25,8	25,7	23,2	27,1
Brak odpowiedzi	b.d.	6,2	5,4	2,9	2,4	1,3	0,7
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 15D

Bezrobotni robotnicy wykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	0,8	0,4	0,3	0,8	3,7	3,5
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,8	1,1	1,7	4,9	19,6	17,8
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	b.d.	18,0	20,4	22,4	33,4	37,4	39,6
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	30,6	32,6	31,9	26,4	13,3	11,1
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	21,8	21,6	18,6	8,2	4,0	3,1
Trudno powiedzieć	b.d.	22,2	19,2	22,6	24,1	20,5	24,5
Brak odpowiedzi	b.d.	5,0	4,6	2,5	2,2	1,6	0,4
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 16D

Bezrobotni robotnicy niewykwalifikowani są skłonni podjąć pracę w powiecie, w którym działa firma, za wynagrodzenie (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	1,1	0,9	0,7	1,4	9,1	8,1
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	2,6	2,7	3,2	7,2	21,5	20,4
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	b.d.	23,4	25,2	27,1	35,2	31,6	33,5
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	24,0	26,2	25,8	19,6	8,2	6,9
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	b.d.	16,0	14,1	12,3	5,4	2,5	2,1
Trudno powiedzieć	b.d.	25,3	24,6	26,8	28,3	24,5	28,2
Brak odpowiedzi	b.d.	7,7	6,4	4,3	2,9	2,6	0,8
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 17D

Przewidywania pracodawców na temat kształtowania się, w ciągu najbliższych 6 miesięcy, przeciętnego wynagrodzenia w kierowanych przez nich przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Przeciętne wynagrodzenie wzrośnie	57,3	49,0	48,4	35,6	27,1	11,1	18,0
Będzie na zbliżonym poziomie	30,6	39,3	39,3	52,8	61,3	74,4	71,3
Przeciętne wynagrodzenie spadnie	0,6	0,3	0,4	0,2	1,8	3,6	2,4
Trudno powiedzieć	10,7	11,1	11,8	11,2	9,7	10,9	8,3
Brak odpowiedzi	0,8	0,4	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* W ciągu najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 18D

Przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach będzie się łączył z:

Kategorie odpowiedzi (w %)	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Spadkiem wydajności pracy pracowników	b.d.	0,7	0,9	0,7	0,9	1,1	1,0
Wydajność pracy pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie	b.d.	53,3	56,1	54,0	54,7	46,6	52,8
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	b.d.	41,7	38,1	36,5	38,8	43,8	38,6
Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń	b.d.	2,2	4,8	7,5	4,8	7,3	6,9
Brak odpowiedzi	b.d.	2,0	0,1	1,2	0,7	1,1	0,7
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

c. Migracje zarobkowe a rynek pracy

Tabela 19D

Wpływ migracji zarobkowych na przewidywany wzrost wynagrodzeń w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Duży	b.d.	28,1	12,7	7,4	1,2	0,6	0,7
Średni	b.d.	23,1	26,0	21,4	10,9	8,4	2,8
Mały	b.d.	25,8	23,6	27,7	23,3	20,2	11,8
Czynnik ten w ogóle nie będzie miał wpływu	b.d.	22,1	36,7	41,9	62,1	68,0	82,3
Brak odpowiedzi	b.d.	0,9	1,0	1,6	2,5	2,8	2,4
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

d. Marże, produktywność pracy i ceny

Tabela 20D

Przewidywania dotyczące kształtowania się marży na sprzedaży towarów i usług w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Spadek marży	b.d.	13,7	12,3	12,8	18,4	28,4	19,3
Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie	b.d.	48,9	55,6	59,6	55,7	50,9	58,4
Wzrost marży	b.d.	20,0	16,4	14,6	10,7	4,8	7,1
Trudno powiedzieć	b.d.	10,8	14,6	12,6	14,4	15,5	14,4
Brak odpowiedzi	b.d.	6,7	1,2	0,5	0,8	0,5	0,8
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 21D

Przewidywania dotyczące kształtowania się produktywności pracy w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Produktywność pracy wzrośnie	b.d.	21,4	20,9	23,4	17,4	16,6	16,8
Utrzyma się na dotychczasowym poziomie	b.d.	59,4	62,9	60,5	63,4	63,2	64,9
Produktywność pracy spadnie	b.d.	1,3	2,5	1,7	3,9	5,2	4,1
Trudno powiedzieć	b.d.	17,6	13,1	13,9	14,8	14,8	14,0
Brak odpowiedzi	b.d.	0,4	0,6	0,5	0,5	0,3	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 22D

Przewidywania respondentów na temat kształtowania się cen produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności ankietowanych przedsiębiorstw w okresie najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Ceny wzrosną	b.d.	39,3	37,8	31,4	28,6	15,3	16,9
Ceny pozostaną bez zmian	b.d.	42,3	37,9	45,7	41,3	51,7	54,1
Ceny spadną	b.d.	3,8	3,5	3,9	8,4	9,8	8,5
Trudno powiedzieć	b.d.	14,1	20,1	18,7	21,6	22,9	20,3
Brak odpowiedzi	b.d.	0,6	0,7	0,3	0,2	0,3	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

e. Ruch kadrowy

Tabela 23D

Opinie respondentów na temat problemów ze znalezieniem odpowiednich pracowników w ciągu ostatnich 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Były problemy	63,2	69,8	53,9	48,2	41,7	25,6	22,9
Nie było problemów	36,5	29,8	45,6	51,8	58,1	74,3	77,1
Brak odpowiedzi	0,3	0,4	0,5	0,1	0,3	0,2	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Pytanie dotyczyło 9 miesięcy poprzedzających badania.

Tabela 24D

Wolne miejsca pracy w ankietowanych przedsiębiorstwach (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Są wolne miejsca pracy	38,0	43,5%	39,3%	39,7%	28,6%	20,9%	18,4%
Nie ma wolnych miejsc pracy	62,0	56,5%	60,6%	60,3%	71,3%	79,1%	81,6%
Brak odpowiedzi	0,0	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	0,0%
Ogółem	100,0	100,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela 25D

Zamiary respondentów co do zatrudnienia (wzrost lub spadek zatrudnienia) w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006*	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Zwiększenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę	49,2	47,5	40,7	40,7	27,8	22,0	21,0
Utrzymanie liczby pracowników na dotychczasowym poziomie	46,5	48,7	56,2	56,4	65,3	70,8	72,3
Zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę	4,2	3,3	2,8	2,8	6,5	7,1	6,7
Brak odpowiedzi	0,1	0,6	0,3	0,1	0,4	0,1	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Dotyczy najbliższych 12 miesięcy.

Tabela 26D

Prognozy respondentów dotyczące stopnia trudności znalezienia pracowników w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w ubiegłym roku	b.d.	1,5	4,4	10,2	27,3	42,4	28,7
Stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian	b.d.	20,0	32,8	40,4	42,9	33,3	42,8
Trudniej będzie znaleźć pracowników niż w ubiegłym roku	b.d.	57,3	35,9	24,3	7,8	3,8	5,2
Liczmy się nawet z taką możliwością, że w ogóle nie znajdziemy dodatkowych pracowników	b.d.	12,2	6,3	4,3	2,6	1,6	1,6
Trudno powiedzieć	b.d.	8,4	19,4	20,1	19,4	18,6	21,5
Brak odpowiedzi	b.d.	0,5	1,2	0,7	0,1	0,4	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Część II. Wyniki ankiety dla bezrobotnych

a. Wynagrodzenia a mobilność bezrobotnych

Tabela 1d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Średnia minimalna miesięczna płaca netto (w PLN)	1226,53	1338,34	1486,27	1536,05	1588,40	1628,51	1628,16
Średni szacowany koszt dojazdów do pół godziny (w PLN)	145,08	153,74	161,19	156,67	161,31	170,72	166,10

Tabela 2d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby respondentów do podjęcia pracy w regionie, w którym mieszkają, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Średnia minimalna miesięczna płaca netto (w PLN)	1558,37	1705,99	1880,20	1929,11	1985,76	2033,24	2030,79
Średni szacowany koszt dojazdów do jednej godziny (w PLN)	249,38	253,91	271,25	261,77	265,16	284,27	276,21

Tabela 3d

Czy respondenci byliby gotowi zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znaleźli atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Tak	47,5	41,7	39,8	31,1	29,1	34,9	34,6
Nie	52,1	57,6	60,0	68,8	70,7	64,9	65,4
Brak odpowiedzi	0,5	0,7	0,3	0,2	0,2	0,2	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 4d

Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby respondentów do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Płaca netto („na rękę”) w zł	2 260,32	2 457,84	2 667,00	2 776,10	2 920,23	2 957,37	2 805,97

b. Migracje zarobkowe

Tabela 5d

Powody podjęcia przez respondentów decyzji o wyjeździe za granicę w celach zarobkowych (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Znacznie wyższe zarobki	b.d.	38,8	38,0	41,3	40,7	42,1	42,1
Znacznie lepsze warunki pracy	b.d.	11,2	12,7	11,9	12,1	11,2	11,3
Większe możliwości rozwoju	b.d.	4,4	3,6	4,2	4,0	3,1	3,9
Nauka języka	b.d.	14,9	12,9	13,0	13,8	12,4	12,6
Chęć poznania innych krajów	b.d.	7,5	7,9	8,4	8,1	7,5	7,0
Podjęta za granicą nauka	b.d.	0,2	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5
Dostałem(am) ciekawą propozycję pracy	b.d.	6,2	6,2	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Nie mogłem(am) znaleźć pracy w kraju	b.d.	13,2	15,7	16,4	17,1	20,1	19,1
Inne przyczyny	b.d.	3,0	2,0	3,0	2,9	2,2	2,8
Brak odpowiedzi	b.d.	0,7	0,6	1,2	0,7	0,8	0,7
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 6d

Status respondentów na rynku pracy przed wyjazdem (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Miałem stałą pracę	b.d.	26,5	26,2	24,1	25,5	26,9	24,8
Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych	b.d.	24,0	30,0	31,5	29,6	27,1	29,0
Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych)	b.d.	36,3	31,2	32,0	33,3	34,6	34,4
Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem	b.d.	11,9	10,4	9,9	10,4	8,1	11,1
Brak odpowiedzi	b.d.	1,5	2,2	2,5	1,2	3,2	0,7
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%

Tabela 7d

Jeżeli respondenci wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, czy wykonywali pracę w swoim zawodzie? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Tak	b.d.	19,4	17,6	20,1	24,8	19,4	22,7
Nie	b.d.	73,8	77,5	78,2	73,9	79,0	76,6
Brak odpowiedzi	b.d.	6,9	5,0	1,7	1,4	1,6	0,7
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 8d

Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Tak	b.d.	17,7	15,0	12,1	10,2	12,6	10,0
Nie	b.d.	81,9	84,8	87,9	89,7	87,3	90,0
Brak odpowiedzi	b.d.	0,4	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 9d

Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to co skłania ich do wyjazdu? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Nie mogę znaleźć pracy w kraju	b.d.	18,4	18,4	19,4	19,8	27,7	29,0
Znacznie wyższe zarobki	b.d.	39,0	36,0	39,5	36,4	38,2	39,5
Znacznie lepsze warunki pracy	b.d.	10,7	12,3	12,1	13,6	8,1	9,8
Większe możliwości rozwoju	b.d.	6,6	4,5	4,8	4,2	3,7	4,9
Nauka języka	b.d.	9,9	11,3	10,4	11,6	10,3	8,2
Cheć poznania innych krajów	b.d.	3,3	3,5	3,5	3,1	4,4	2,6
Zamierzam podjąć za granicą naukę	b.d.	0,5	0,7	0,6	0,9	0,6	0,0
Otrzymałem(am) ciekawą propozycję pracy	b.d.	2,5	2,5	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Za granicą pracują już krewni (znajomi)	b.d.	8,2	7,5	9,2	9,3	6,6	4,7
Inne przyczyny	b.d.	0,7	0,7	0,6	0,9	0,6	1,1
Brak odpowiedzi	b.d.	0,2	2,8	0,0	0,2	0,0	0,2
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tabela 10d

Jeżeli w okresie najbliższych 6 miesięcy respondenci zamierzają podjąć pracę za granicą, to jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”) w Polsce skłoniłoby ich do pozostania?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2008	XI 2009
Średnie wynagrodzenie (w PLN)	b.d.	2462,70	2578,20	2524,15	2632,37	2364,10	2502,88

c. Inne aspekty rynku pracy

Tabela 11d

Jaka, zdaniem respondentów, część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo?

	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Około (średnia w %)	38,93	43,05	40,29	40,31	37,1	37,3	37,4

Tabela 12d

Czy respondenci byliby w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia? (w %)

Kategorie odpowiedzi	X 2006	V 2007	XI 2007	V 2008	XI 2008	V 2009	XI 2009
Tak	b.d.	82,6	82,2	81,0	81,1	86,4	87,5
Nie	b.d.	17,2	17,7	18,8	18,4	13,3	12,4
Brak odpowiedzi	b.d.	0,2	0,2	0,3	0,6	0,3	0,1
Ogółem	b.d.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Załącznik 5

Ankieta dla pracodawców

Badania rynku pracy prowadzone przez Narodowy Bank Polski

Nr ankiety

--	--	--	--	--	--

Data badania

--	--	--	--	--	--	--	--

d d m m r r r r

METRYCZKA PRZEDSIĘBIORSTWA

1. Nazwa przedsiębiorstwa

2. Siedziba przedsiębiorstwa

Powiat

3. Czterocyfrowy symbol rodzaju podstawowej działalności gospodarczej PKD

PKD nadawane firmom
do dn. 31.12.2007 r.

lub

PKD nadawane firmom
od dn. 01.01.2008 r.

--	--	--	--

--	--	--	--

4. Na koniec 2008 r. przedsiębiorstwo zanotowało:

--

a. Zysk

--

b. Stratę

--

c. Osiągnęła wynik w pobliżu zera

5. Jaki procent sprzedaży w 2008 r. był kierowany na eksport?

--

a. Nie dotyczy – firma nie eksportowała.

--

b. Wielkość sprzedaży na eksport (w %)

6. Liczba pracujących w Państwa przedsiębiorstwie według stanu na koniec III kwartału 2009 r.:

(zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Liczba zatrudnionych na umowę o pracę |
| ☐ | b. Liczba pracujących na umowę cywilno-prawną |
| ☐ | c. Liczba pracujących na zasadzie samozatrudnienia |
| ☐ | d. Liczba osób pracujących na innych zasadach |

7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Państwa przedsiębiorstwie za ostatnie 6 miesięcy, licząc od miesiąca poprzedzającego badania, wynosi:

(prosimy podać wszystkie składniki – wynagrodzenie brutto plus wszystkie składniki dodatkowe, np. premie, bonusy)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

RUCH KADROWY PRACOWNIKÓW

8. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy miała miejsce sytuacja, w której pracownicy zatrudnieni na umowę o pracę przestali pracować?

- | | |
|--------------------------|--------------------------------|
| ☐ | a. Tak |
| ☐ | b. Nie /przejdź do pytania 12/ |

9. Jeżeli odpowiedź na pytanie 8 „Tak”, to podaj liczbę pracowników, którzy:

(zaznacz dowolną liczbę odpowiedzi)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Zostali zwolnieni |
| ☐ | b. Skończyły się im umowy na czas określony i w związku z tym odeszli |
| ☐ | c. Przeszli na emerytury lub renty |
| ☐ | d. Odeszli z własnej inicjatywy |

10. Powodem zwolnień były:

(zaznacz maksymalnie 3 odpowiedzi)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Nowe inwestycje powodujące ograniczenia miejsc pracy (modernizacja) |
| ☐ | b. Zmniejszenie sprzedaży krajowej |
| ☐ | c. Zmniejszenie sprzedaży eksportowej |
| ☐ | d. Pogorszenie możliwości finansowych firmy |
| ☐ | e. Restrukturyzacja firmy |
| ☐ | f. Inne przyczyny |
| ☐ | g. Nie dotyczy; nie było przypadku, w którym pracownicy zostali zwolnieni |

Podaj jakie inne przyczyny:

11. Zdaniem Państwa pracownicy, którzy z własnej inicjatywy odchodzili z Państwa przedsiębiorstwa, najczęściej:

(zaznacz jedną odpowiedź)

- ☐ a. Przechodzili do pracy w innych przedsiębiorstwach w kraju
- ☐ b. Wyjeżdżali do pracy za granicę
- ☐ c. Odchodzili z pracy z innych przyczyn
- ☐ d. Nie dotyczy. Nie było przypadku odejścia pracownika z własnej inicjatywy

Podaj z jakich:

12. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy Państwa przedsiębiorstwo zatrudniło nowych pracowników?

- ☐ a. Tak
- ☐ b. Nie /przejdź do pytania 15/

13. Jeżeli odpowiedź na pytanie 12 „Tak”, to ilu pracowników zatrudniło przedsiębiorstwo:

- ☐ a. Na zasadzie umowy o pracę
- ☐ b. W ramach promocji zatrudnienia prowadzonej przez powiatowe urzędy pracy (staże absolwenckie lub przygotowanie do zawodu)

w tym:

14. Jeżeli odpowiedź na pytanie 12 „Tak”, to czy wśród zatrudnionych pracowników byli tacy, którzy w ciągu ostatnich 6 miesięcy powrócili z zagranicy

- ☐ a. Tak (Proszę podać ile osób)
- ☐ b. Nie
- ☐ c. Nie posiadam informacji na ten temat

15. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy mieliście Państwo problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników?

- ☐ a. Tak
- ☐ b. Nie /przejdź do pytania 17/

16. Jeżeli odpowiedź na pytanie 15 „Tak”, dlaczego mieliście Państwo trudności ze znalezieniem pracowników?

Zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Brak kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami |
| ☐ | b. Oczekiwania płacowe kandydatów były nie do przyjęcia |
| ☐ | c. Trudne warunki pracy, których nie zaakceptowali kandydaci |
| ☐ | d. Niechęć kandydatów do dalekich dojazdów do pracy |
| ☐ | e. Emigracja zarobkowa pracowników |
| ☐ | f. Brak kandydatów z odpowiednimi cechami osobowości |
| ☐ | g. Mała dyspozycyjność kandydatów |
| ☐ | h. Inne trudności |

Podaj jakie:

17. Czy w przedsiębiorstwie są aktualnie wolne miejsca pracy?

- | | |
|--------------------------|--------------------------------|
| ☐ | a. Tak |
| ☐ | b. Nie /przejdź do pytania 19/ |

18. Jeżeli odpowiedź na pytanie 17 „Tak”, to jaka jest aktualna liczba wolnych stanowisk pracy?

Liczba wakatów

ZAMIARY PRZEDSIĘBIORSTWA (WZROST LUB SPADEK ZATRUDNIENIA)

19. W ciągu najbliższych 6 miesięcy Państwa przedsiębiorstwo zamierza:

- | | | | |
|--------------------------|--|----------------------|------------------------------|
| ☐ | a. Zwiększyć liczbę pracowników zatrudnionych na umowę o pracę o | <input type="text"/> | osób /przejdź do pytania 21/ |
| ☐ | b. Utrzymać liczbę pracowników na tym samym poziomie /przejdź do pytania 21/ | | |
| ☐ | c. Zmniejszyć liczbę pracowników zatrudnionych na umowę o pracę o | <input type="text"/> | osób |

20. Jeżeli odpowiedź na pytanie 19 „c”, to zmniejszenie liczby pracowników zatrudnionych na umowę o pracę będzie wynikało z:

(Zaznacz nie więcej niż 3 odpowiedzi)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Nowe inwestycje powodujące ograniczenia miejsc pracy (modernizacja) |
| ☐ | b. Zmniejszenie sprzedaży krajowej |
| ☐ | c. Zmniejszenie sprzedaży eksportowej |

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | d. Pogorszenie możliwości finansowych firmy |
| ☐ | e. Restrukturyzacja firmy |
| ☐ | f. Inne przyczyny |

Podaj jakie:

--

21. Czy, według Państwa oceny, w ciągu najbliższych 6 miesięcy:
(zaznacz jedną odpowiedź)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Łatwiej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie roku ubiegłego |
| ☐ | b. Stopień trudności znalezienia pracowników pozostanie bez zmian |
| ☐ | c. Trudniej będzie znaleźć pracowników niż w analogicznym okresie roku ubiegłego |
| ☐ | d. Liczymy się nawet z taką możliwością, że w ogóle nie znajdziemy potrzebnych nam pracowników |
| ☐ | e. Trudno powiedzieć |

22. Jeżeli w przedsiębiorstwie są wakaty lub przedsiębiorstwo zamierza zatrudnić pracowników (w ciągu najbliższych 6 miesięcy) – to przedsiębiorstwo jest skłonne zaoferować poszukiwanym pracownikom wynagrodzenie:
(zaznacz jedną odpowiedź)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Zdecydowanie niższe niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego |
| ☐ | b. Trochę niższe niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego |
| ☐ | c. Na zbliżonym poziomie |
| ☐ | d. Trochę wyższe niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego |
| ☐ | e. Zdecydowanie wyższe niż oferowało w analogicznym okresie roku ubiegłego |
| ☐ | f. Nie dotyczy |

PRZEWIDYWANE ODEJŚCIA PRACOWNIKÓW

23. Czy sądzą Państwo, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy z Państwa przedsiębiorstwa odejdzie część pracowników, mimo że przedsiębiorstwu zależy na ich pozostaniu?

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Tak |
| ☐ | b. Nie /przejdź do pytania 26/ |
| ☐ | c. Trudno powiedzieć /przejdź do pytania 26/ |

24. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 „Tak”, czy przewidywane odejścia pracowników wpłyną negatywnie na działalność przedsiębiorstwa w stopniu:

☐	a. Dużym
☐	b. Średnim
☐	c. Małym
☐	d. Nie będą miały wpływu

25. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 „Tak”, to w jakim stopniu przewidywane odejścia pracowników będą spowodowane migracjami zarobkowymi za granicę?

☐	a. Dużym
☐	b. Średnim
☐	c. Małym
☐	d. Czynniki ten w ogóle nie będzie miał wpływu

WYNAGRODZENIA I PRODUKTYWNOŚĆ PRACY

26. Uprzejmie prosimy o wyrażenie swojej opinii odnośnie zachowań kandydatów do pracy na terenie powiatu, w którym działa Państwa przedsiębiorstwo. Osoby, które już świadczą pracę, są skłonne kontynuować pracę u dotychczasowego pracodawcy lub podjąć ją u innego pracodawcy za wynagrodzenie:

	Wysokiej klasy specjaliści	Robotnicy wykwalifikowani	Robotnicy niewykwalifikowani
a. Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu			
b. Trochę niższe niż 6 miesięcy temu			
c. Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy			
d. Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu			
e. Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu			
f. Trudno powiedzieć			

27. Zdaniem Państwa, osoby bezrobotne są skłonne podjąć pracę w powiecie, w którym działa Państwa przedsiębiorstwo, za wynagrodzenie:

	Bezrobotni będący wysokiej klasy specjalistami	Bezrobotni wykwalifikowani	Bezrobotni niewykwalifikowani
a. Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu			
b. Trochę niższe niż 6 miesięcy temu			
c. Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy			
d. Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu			
e. Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu			
f. Trudno powiedzieć			

28. Zdajemy sobie sprawę, że trudno jest formułować jednoznacznie prognozy. Prosimy jednak o podzielenie się z nami Państwa przypuszczeniami w sprawie kształtowania się wynagrodzeń. Czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy przeciętne wynagrodzenie w Państwa przedsiębiorstwie:

☐	a. Wzrośnie o		%
☐	b. Będzie na zbliżonym poziomie /przejdź do pytania 33/		
☐	c. Spadnie o		% /przejdź do pytania 32/
☐	d. Trudno powiedzieć /przejdź do pytania 33/		

29. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „a”, to prognozowany wzrost wynagrodzeń w Państwa przedsiębiorstwie będzie się łączył z:

☐	a. Spadkiem wydajności pracy pracowników
☐	b. Wydajność pracy pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie
☐	c. Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń
☐	d. Wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń

30. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „a”, to przewidywany wzrost wynagrodzeń podyktowany będzie:

Zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi

(ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Żądaniami pracowników |
| ☐ | b. Coroczną waloryzacją (wynikającą np. z układu zbiorowego) |
| ☐ | c. Chęcią zatrzymania najlepszych pracowników |
| ☐ | d. Dobrymi wynikami przedsiębiorstwa |
| ☐ | e. Przedsiębiorstwa w regionie też podwyższają, więc my też musimy |
| ☐ | f. Wzrostem wydajności pracy pracowników |
| ☐ | g. Innymi przyczynami |

Podaj jakimi:

31. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „a” to przewidywany wzrost wynagrodzeń będzie powodowany migracjami zarobkowymi za granicę, w stopniu:

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Dużym |
| ☐ | b. Średnim |
| ☐ | c. Małym |
| ☐ | d. Czynniki ten w ogóle nie będzie miał wpływu |

/Przejdź do pytania 33/

32. Jeżeli odpowiedź na pytanie 28 „c”, to proszę powiedzieć, z czego będą wynikały spadki wynagrodzeń?

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Pogorszenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa |
| ☐ | b. Restrukturyzacja przedsiębiorstwa |
| ☐ | c. Wysokie bezrobocie w regionie powoduje, że możemy obniżyć zarobki pracownikom |
| ☐ | d. Inne przyczyny |

Podaj jakie:

33. Jak, według Państwa przypuszczeń, będzie kształtowała się marża na sprzedaży towarów i usług w Państwa przedsiębiorstwie w najbliższych 6 miesiącach?

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Spadek marży |
| ☐ | b. Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie |
| ☐ | c. Wzrost marży |
| ☐ | d. Trudno powiedzieć |

34. W ciągu najbliższych 6 miesięcy produktywność pracy w Państwa przedsiębiorstwie:

(Produktywności pracy rozumiemy jako liczbę jednostek produktów lub usług przypadających na jednostkę pracy, np. na jednego zatrudnionego. Wzrost produktywności pracy może być efektem wdrożenia nowych technologii, lepszej organizacji pracy, nowych technik, lepszego zarządzania wiedzą lub innych innowacji. Może również wynikać z efektywniejszego wykorzystania pracowników bez wdrażania jakichkolwiek innowacji, związanych z organizacją pracy, technologiami, zarządzaniem wiedzą lub techniką).

- | | | | |
|--------------------------|---|----------------------|---------------------------|
| ☐ | a. Wzrosła o | <input type="text"/> | % |
| ☐ | b. Utrzymała się na dotychczasowym poziomie /przejdź do pytania 36/ | | |
| ☐ | c. Spadła o | <input type="text"/> | % /przejdź do pytania 36/ |
| ☐ | d. Trudno powiedzieć /przejdź do pytania 36/ | | |

35. Jeżeli odpowiedź na pytanie 34 „a”, to proszę oszacować, w jakich proporcjach na wzrost produktywności pracy będą miały wpływ innowacje (technologiczne, techniczne, organizacyjne), a w jakim wzrost wydajności pracy pracowników:

Innowacje	Bardziej efektywne wykorzystanie pracowników	Łącznie
%	%	100%

36. Ile wynosiły przychody z podstawowej działalności gospodarczej w Państwa przedsiębiorstwie w okresie ostatnich 6 miesięcy? (w zł)

37. Jak Państwo przewidujecie, ile wyniosą przychody z podstawowej działalności gospodarczej w Państwa przedsiębiorstwie w okresie najbliższych 6 miesięcy? (w zł)

CENY

38. W okresie najbliższych 6 miesięcy ceny produktów lub usług, które stanowią podstawowy przedmiot działalności Państwa przedsiębiorstwa:

- | | | | | |
|--------------------------|--|----------------------|---|-------------------------|
| ☐ | a. Wzrosną o | <input type="text"/> | % | |
| ☐ | b. Nie zmienia się /przejdź do pytania 41/ | | | |
| ☐ | c. Spadną o | <input type="text"/> | % | /przejdź do pytania 40/ |
| ☐ | d. Trudno powiedzieć /przejdź do pytania 41/ | | | |

39. Jeżeli odpowiedź na pytanie 38 „a”, to planowany wzrost cen podyktowany będzie:

(zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Wzrostem popytu krajowego |
| ☐ | b. Wzrostem popytu zagranicznego |
| ☐ | c. Wzrostem kosztów pracy |
| ☐ | d. Wzrostem pozostałych kosztów produkcji (np. surowców, energii) |
| ☐ | e. Firmy w regionie/branży podwyższają ceny, więc i my również je podnosimy |
| ☐ | f. Innymi przyczynami |

Podaj jakimi:

/Przejdź do pytania 41/

40. Jeżeli odpowiedź na pytanie 38 „c”, to prognozowany spadek cen będzie wynikał:

Zaznacz nie więcej niż trzy odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Ze spadku popytu krajowego |
| ☐ | b. Ze spadku popytu zagranicznego |
| ☐ | c. Ze wzmożonej konkurencji ze strony produktów krajowych |
| ☐ | d. Ze wzmożonej konkurencji ze strony produktów z importu |
| ☐ | e. Z chęci zwiększenia udziału w rynku poprzez redukcję cen sprzedaży |
| ☐ | f. Ze spadku kosztów pracy |
| ☐ | g. Ze spadku pozostałych kosztów produkcji (np. surowców, energii) |
| ☐ | h. Z innych przyczyn |

Podaj jakie:

INNE CECHY RYNKU PRACY

41. Jak, zdaniem Państwa, ukształtuje się stopa bezrobocia w powiecie w najbliższym okresie?

(zaznacz jedną odpowiedź)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Znacznie się zmniejszy |
| ☐ | b. Zmniejszy się umiarkowanie |
| ☐ | c. Utrzyma się na dotychczasowym poziomie |
| ☐ | d. Zwiększy się |
| ☐ | e. Znacznie się zwiększy |
| ☐ | f. Trudno powiedzieć |

KORZYSTANIE Z POMOCY PAŃSTWA

42. Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy firma korzystała z pomocy ze strony państwa lub propozycji pakietu antykryzysowego?

(odpowiedzi b-f nie wykluczają się wzajemnie)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. NIE korzystała |
| ☐ | b. TAK, korzystała z pakietu antykryzysowego poprzez częstsze zawieranie umów na czas określony (więcej niż 2 następujące po sobie umowy na czas określony) |
| ☐ | c. TAK, korzystała z pakietu antykryzysowego poprzez wydłużenie dotychczasowego okresu rozliczeniowego czasu pracy pracowników |
| ☐ | d. TAK, korzystała z pakietu antykryzysowego przez wprowadzenie ruchomego czasu pracy pracowników lub indywidualnego czasu pracy dla osoby wychowującej dziecko w wieku do 14 lat |
| ☐ | e. TAK, korzystała z pakietu antykryzysowego w formie dofinansowania ze środków Funduszu Pracy szkoleń pracowników lub studiów podyplomowych |
| ☐ | f. TAK, korzystała z pakietu antykryzysowego w postaci dopłat dla pracowników do postojowego finansowanych ze środków Funduszu Pracy (zamiast zwolnień w sytuacji przestoju ekonomicznego) |
| ☐ | g. TAK, korzystała z pakietu antykryzysowego w formie subsydiów płacowych dla pracowników pracujących w obniżonym wymiarze czasu i za proporcjonalnie niższą pensję |
| ☐ | h. TAK, korzystała z innej formy pomocy, niezwiązanej z pakietem antykryzysowym |

43. Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy firma zamierza skorzystać z pomocy ze strony państwa?

(odpowiedzi b-f nie wykluczają się wzajemnie)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. NIE zamierza. |
| ☐ | b. TAK, zamierza skorzystać z pakietu antykryzysowego: częstsze zawieranie umów na czas określony |
| ☐ | c. TAK, zamierza skorzystać z pakietu antykryzysowego: wydłużenie okresu rozliczeniowego czasu pracy pracowników |
| ☐ | d. TAK, zamierza wprowadzić ruchomy czas pracy pracowników lub indywidualny czas pracy dla osób wychowujących dzieci |
| ☐ | e. TAK, zamierza skorzystać z pakietu antykryzysowego: dofinansowanie szkoleń pracowników, studiów podyplomowych ze środków Funduszu Pracy |
| ☐ | f. TAK, zamierza skorzystać z pakietu antykryzysowego: dopłaty dla pracowników do postojowego finansowanych ze środków Funduszu Pracy |
| ☐ | g. TAK, zamierza skorzystać z pakietu antykryzysowego: subsydia płacowe dla pracowników pracujących w obniżonym wymiarze czasu i za proporcjonalnie niższą pensję |
| ☐ | h. TAK, zamierza skorzystać z innej formy pomocy niezwiązanej z pakietem antykryzysowym |

44. Jeżeli odpowiedź na pytanie 42 i 43 „Nie”, jeśli firma nie korzystała i nie zamierza skorzystać z pomocy państwa, to jaki jest tego główny powód?

(Zaznacz jedną, najważniejszą odpowiedź)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Sytuacja przedsiębiorstwa jest wystarczająco dobra |
| ☐ | b. Brak znajomości nowych przepisów lub niepewność co do ich interpretacji |
| ☐ | c. Warunki korzystania z pakietu anty kryzysowego są zbyt restrykcyjne |
| ☐ | d. Zbyt wysokie koszty (pieniężne, czasowe, organizacyjne) ubiegania się o pomoc lub wprowadzania w życie rozwiązań pakietu anty kryzysowego |
| ☐ | e. Brak zgody związków zawodowych lub pracowników |
| ☐ | f. Inny powód |

Podaj jaki:

DZIĘKUJĘ BARDZO ZA UDZIELONE ODPOWIEDZI

KONIEC ANKIETY

45. Uwagi i inne opinie respondenta

Notatka ankietera

Załącznik 6

Ankieta dla bezrobotnych

Badania rynku pracy prowadzone przez Narodowy Bank Polski

Numer ankiety

--	--	--	--	--	--

Data badania

--	--	--	--	--	--	--	--

d d m m r r r r

OCENA SYTUACJI ŻYCIOWEJ BEZROBOTNEGO

1. Jak Pan(i) ocenia możliwość znalezienia pracy w powiecie, w którym Pan(i) zamieszkuje?

- | |
|--|
| |
| |
| |
| |
| |
- a. Bardzo łatwo jest znaleźć pracę
 - b. Raczej łatwo jest znaleźć pracę
 - c. Raczej trudno jest znaleźć pracę
 - d. Bardzo trudno jest znaleźć pracę
 - e. Trudno powiedzieć

2. Jak Pan(i) przypuszcza, czy w ciągu najbliższych 6 miesięcy znajdzie Pan(i) pracę na zasadzie umowy o pracę?

- | |
|--|
| |
| |
| |
- a. Tak
 - b. Nie
 - c. Trudno powiedzieć

3. Jak Pan(i) ocenia swoją sytuację życiową?

- | |
|--|
| |
| |
| |
| |
| |
- a. Bardzo zła
 - b. Zła
 - c. Taka sobie
 - d. Dobra
 - e. Bardzo dobra

4. Czy Pana(i) zdaniem, wszystkie osoby bezrobotne, które korzystają z zasiłków z urzędu pracy lub z ośrodków pomocy społecznej, słusznie ją otrzymują?

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Tak /przejdź do pytania 6/ |
| ☐ | b. Nie |
| ☐ | c. Nie mam zdania /przejdź do pytania 6/ |

5. Jeżeli odpowiedź na pytanie 4 jest „b”, to dlaczego Pan(i) tak uważa?
(Proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie).

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Wiele osób pracuje „na czarno” |
| ☐ | b. Pomoc zniechęca do szukania pracy lub jej podjęcia |
| ☐ | c. Otrzymujący pomoc mają dobrą sytuację materialną |
| ☐ | d. Otrzymywana pomoc jest źle wykorzystywana |
| ☐ | e. Inne uzasadnienie |

Podaj jakie:

6. Pana(i) zdaniem, jaka część osób zarejestrowanych w urzędach pracy nielegalnie pracuje zarobkowo? Proszę podać swoje szacunki w procentach.

- | | |
|--------------------------|---------------------------------|
| ☐ | a. Nie ma takich |
| ☐ | b. Około <input type="text"/> % |
| ☐ | c. Trudno powiedzieć |

7. Jak duży jest, Pana(i) zdaniem, udział wśród bezrobotnych takich osób, które rejestrują się jako bezrobotni, chociaż w ogóle nie zamierzają ani szukać, ani podjąć legalnej pracy? Proszę podać swoje szacunki w procentach.

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Nie ma takich /przejdź do pytania 9/ |
| ☐ | b. Około <input type="text"/> % |
| ☐ | c. Trudno powiedzieć /przejdź do pytania 9/ |

8. Jeżeli odpowiedź na pytanie 7 jest „b”, dlaczego niektóre osoby zarejestrowane w urzędach pracy nie podejmują legalnego zatrudnienia, chociaż istnieje możliwość jego znalezienia?

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 kategorie (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Dobrze sobie radzą finansowo bez stałej pracy |
| ☐ | b. Brak im zaradności, nie potrafią znaleźć sobie pracy |
| ☐ | c. Oplaca im się korzystać z zasiłków lub pomocy społecznej |
| ☐ | d. Mogą liczyć na pomoc rodziny pracującej w kraju |
| ☐ | e. Mogą liczyć na pomoc rodziny pracującej za granicą |
| ☐ | f. Pracują na czarno |
| ☐ | g. Nie mają potrzebnych kwalifikacji |
| ☐ | h. Okresowo pracują za granicą |
| ☐ | i. Nie chcą lub nie mogą zmieniać miejsca zamieszkania |
| ☐ | j. Są zarejestrowani wyłącznie w celu nabycia ubezpieczenia zdrowotnego |
| ☐ | k. Nie chce im się pracować |
| ☐ | l. Inne powody |

Podaj jakie:

9. Czy byłby Pan/Pani w stanie podjąć pracę, gdyby miała się ona rozpocząć w ciągu najbliższego tygodnia?

- | | |
|--------------------------|--------|
| ☐ | a. Tak |
| ☐ | b. Nie |

AKTYWNOŚĆ BEZROBOTNYCH

10. W jaki sposób stara się Pan(i) poprawić swoją sytuację?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Poszukuję jakiejkolwiek pracy |
| ☐ | b. Poszukuję pracy w swoim zawodzie |
| ☐ | c. Poszukuję pracy satysfakcjonującej mnie pod względem finansowym |
| ☐ | d. Zamierzam wyjechać do innej miejscowości w Polsce |
| ☐ | e. Zamierzam wyjechać za granicę w celach zarobkowych |
| ☐ | f. Podejmuję prace dorywcze |
| ☐ | g. Organizuję własną firmę |
| ☐ | h. Pracuję sezonowo w kraju |
| ☐ | i. Pracuję sezonowo za granicą |
| ☐ | j. Podnoszę swoje kwalifikacje |
| ☐ | k. Podejmuję inne przedsięwzięcia |

Podaj jakie:

11. Czy korzystała Pan(i) lub jest zainteresowany(a) skorzystaniem z możliwości otrzymania zwrotnej pomocy państwa w spłacie kredytu mieszkaniowego dla osób, które utraciły pracę?

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. NIE, nie korzystałem/am i nie ubiegałem/am się |
| ☐ | b. NIE, nie korzystałem/am choć ubiegałem/am się |
| ☐ | c. NIE, ale zamierzam ubiegać się |
| ☐ | d. TAK korzystałem/am |

12. Czy w okresie ostatnich 6 miesięcy powiatowy urząd pracy przedstawił Panu(i) ofertę/oferty pracy?

- | | |
|--------------------------|--------------------------------|
| ☐ | a. Tak. |
| ☐ | b. Nie /przejdź do pytania 15/ |

13. Jeżeli odpowiedź na pytanie 12 jest „Tak”, czy Pan(i) się nią zainteresował(a)?

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Nie zainteresowałem(am) się /przejdź do pytania 15/ |
| ☐ | b. Tak, skontaktowałem(am) się z pracodawcą, ale nie zostałem(am) zatrudniony(a) /przejdź do pytania 15/ |
| ☐ | c. Tak, skontaktowałem(am) się z pracodawcą, ale nie odpowiadała mi ta praca |
| ☐ | d. Tak, skontaktowałem(am) się z pracodawcą i pracowałem(am) przez krótki okres czasu /przejdź do pytania 15/ |

14. Jeżeli odpowiedź na pytanie 13 jest „c”, to dlaczego nie przyjął Pan(i) propozycji?

(Proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Proponowane wynagrodzenie nie było satysfakcjonujące |
| ☐ | b. Praca kolidowała z innymi obowiązkami (np. ze studiami, obowiązkami rodzinnymi) |
| ☐ | c. Nie odpowiadało mi miejsce pracy (zbyt dalekie dojazdy) |
| ☐ | d. W mojej ocenie praca była zbyt ciężka |
| ☐ | e. Inny powód |

Podaj jaki:

15. Co Panu(i) najbardziej utrudnia znalezienie pracy?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 kategorie (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. W ogóle brak ofert pracy |
| ☐ | b. Brak satysfakcjonujących mnie finansowo ofert pracy |
| ☐ | c. Brak ofert pracy w moim zawodzie |
| ☐ | d. Brak doświadczenia zawodowego (nie mam praktyki w swoim zawodzie) |
| ☐ | e. Nie mam znajomości „układów” |
| ☐ | f. Nie wiem jak poszukiwać pracy |
| ☐ | g. Nie stać mnie na opłacenie kursów i szkoleń |
| ☐ | h. Nie potrafię się zmobilizować do bardziej aktywnego poszukiwania pracy |
| ☐ | i. Wiek |
| ☐ | j. Nie jestem dyspozycyjny (godziny nocne, wyjazdy, obowiązki rodzinne) |
| ☐ | k. Nie mogę zmienić miejsca zamieszkania |
| ☐ | l. Zły stan zdrowia |
| ☐ | m. Pracodawcy są zainteresowani zatrudnianiem „na czarno”, a nie legalnie |
| ☐ | n. Nie posiadam odpowiednich kwalifikacji |
| ☐ | o. Inne powody. |

Podaj jakie:

16. Czy zamierza Pan(i) rozpocząć własną działalność gospodarczą w ciągu najbliższych 6 miesięcy?

- ☐ a. NIE, nie mam żadnych planów związanych z rozpoczęciem własnej działalności
- ☐ b. TAK, ale tylko, jeśli otrzyma dofinansowanie na prowadzenie własnej działalności
- ☐ c. TAK, także w wypadku, kiedy nie otrzyma dofinansowania z Urzędu Pracy

MOBILNOŚĆ RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE I WYNAGRODZENIA

17. Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby Pana(nią) do podjęcia pracy w regionie, w którym Pan(i) mieszka, przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny w jedną stronę?

- ☐ a. Żadna /przejdź do pytania 19/
- ☐ b. W wysokości zł

18. Jak Pan(i) szacuje koszty takich dojazdów do pracy?

Koszty dojazdów do pracy zł

19. Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby Pana(nią) do podjęcia pracy w regionie, w którym Pan(i) mieszka, przy dojazdach około jednej godziny w jedną stronę?

- ☐ a. Żadna /przejdź do pytania 21/
- ☐ b. W wysokości zł

20. Jak Pan(i) szacuje koszty takich dojazdów do pracy?

Koszty dojazdów do pracy zł

21. Czy był(a)by Pani(i) gotów(owa) zmienić miejsce zamieszkania, gdyby znalazł(a) Pan(i) atrakcyjną i dobrze płatną pracę poza obecnym miejscem zamieszkania?

- ☐ a. Tak
- ☐ b. Nie /przejdź do pytania 23/

22. Jaka minimalna miesięczna płaca netto („na rękę”) skłoniłaby Pana(nią) do zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy?

Płaca netto („na rękę”)	zł
-------------------------	----

ZAGRANICZNE MIGRACJE ZAROBKOWE

23. Czy kiedykolwiek wyjeżdżał(a) Pan(i) za granicę w celach zarobkowych?

☐	a. Tak, i znalazłem(am) pracę
☐	b. Tak, ale nie znalazłem(am) pracy i wróciłem do kraju
☐	c. Nie /przejdź do pytania 31/

24. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, to do jakiego kraju(ów) Pan(i) wyjeżdżał(a)?

Podaj nazwę kraju(ów):

25. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, kiedy wyjeżdżał(a) Pan(i) za granicę w celach zarobkowych (jeśli wielokrotnie podać informację o ostatnim wyjeździe w celach zarobkowych)?

☐	a. W ciągu ostatnich 6 miesięcy
☐	b. W ciągu ostatniego roku
☐	c. Ponad rok temu

26. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a”, ile miesięcy pracował(a) Pan(i) za granicą podczas ostatniego wyjazdu w celach zarobkowych?

Łączna liczba miesięcy

27. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, dlaczego zdecydował(a) się Pan(i) na pracę za granicą?

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|---|
| ☐ | a. Znacznie wyższe zarobki |
| ☐ | b. Znacznie lepsze warunki pracy |
| ☐ | c. Większe możliwości rozwoju |
| ☐ | d. Nauka języka |
| ☐ | e. Chęć poznania innych krajów |
| ☐ | f. Podjęta za granicą nauka. |
| ☐ | g. Nie mogłem(am) znaleźć pracy w kraju |
| ☐ | h. Inne przyczyny |

Podaj jakie:

28. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a” lub „b”, jaki był Pana(i) status na rynku pracy przed wyjazdem?

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Miałem stałą pracę |
| ☐ | b. Nie miałem stałej pracy, ale utrzymywałem się z prac dorywczych |
| ☐ | c. Byłem bezrobotny (nie miałem, ale szukałem pracy lub prac dorywczych) |
| ☐ | d. Nie miałem pracy ani prac dorywczych, ale jej nie szukałem |

29. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a”, czy pracując za granicą wykonywał(a) Pan(i) pracę w swoim zawodzie?

- | | |
|--------------------------|--------|
| ☐ | a. Tak |
| ☐ | b. Nie |

30. Jeżeli odpowiedź na pytanie 23 jest „a”, dlaczego wrócił(a) Pan(i) do Polski?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Poprawiła się sytuacja na rynku pracy w Polsce |
| ☐ | b. Zaoszczędziłem(am) planowaną sumę |
| ☐ | c. Straciłem(am) pracę i nie mogłem(am) znaleźć innej |
| ☐ | d. Wykonywałem(am) pracę sezonową/na czas określony i nie przedłużyłem(am) umowy |
| ☐ | e. Ze względów zdrowotnych |
| ☐ | f. Nie planowałem(am) dłuższego pobytu |
| ☐ | g. Inne powody |

Podaj jakie:

31. Czy w okresie najbliższych 6 miesięcy zamierza Pan(i) podjąć pracę za granicą?

- | | |
|--------------------------|--------------------------------|
| ☐ | a. Tak |
| ☐ | b. Nie /przejdź do pytania 36/ |

32. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, to do jakiego kraju zamierza Pan(i) wyjechać w celach zarobkowych?

Podaj nazwę kraju:

33. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, co Pana(Panią) skłania do wyjazdu za granicę do pracy?

Proszę wskazać nie więcej niż 3 odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Nie mogę znaleźć pracy w kraju |
| ☐ | b. Znacznie wyższe zarobki |
| ☐ | c. Znacznie lepsze warunki pracy |
| ☐ | d. Większe możliwości rozwoju |
| ☐ | e. Nauka języka |
| ☐ | f. Chęć poznania innych krajów |
| ☐ | g. Zamierzam podjąć za granicą naukę |
| ☐ | h. Za granicą pracują już krewni (znajomi) |
| ☐ | i. Inne przyczyny |

Podaj jakie:

34. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, to proszę podać na jaki okres zamierza Pan(i) wyjechać do pracy za granicę?

☐	a. Zamierzam wyjechać na stałe	
☐	b. Zamierzam wyjechać na	miesięcy

35. Jeżeli odpowiedź na pytanie 31 jest „a”, to jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”) w Polsce skłoniłoby Pana(Panią) do pozostania w kraju?

☐	a. Żadne	
☐	b. Wynagrodzenie w wysokości	zł

METRYCZKA

36. Nazwa województwa, w którym jest Pan(i) zarejestrowany(a) jako bezrobotny(a)

37. Nazwa powiatu, w którym jest Pan(i) zarejestrowany(a) jako bezrobotny(a)

38. Jak długo jest Pan(i) bezrobotnym (od dnia ostatniej rejestracji) w miesiącach

39. Ilu członków liczy Pana(Pani) gospodarstwo domowe?
(łącznie z Panią\Panem)

Liczba członków gospodarstwa domowego

40. Osobą w największym stopniu utrzymującą Pana(Pani) gospodarstwo domowe:

Proszę wskazać tylko 1 odpowiedź (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|-----------------------|
| ☐ | a. Jestem ja |
| ☐ | b. Współmałżonek |
| ☐ | c. Dzieci |
| ☐ | d. Rodzice |
| ☐ | e. Rodzeństwo |
| ☐ | f. Dziadkowie |
| ☐ | g. Krewni, powinowaci |
| ☐ | h. Inne osoby |

41. Czy osoba wskazana w pytaniu 40 przebywa obecnie:

- | | |
|--------------------------|------------------------------------|
| ☐ | a. W kraju /przejdź do pytania 43/ |
| ☐ | b. Za granicą. |

42. Jeżeli odpowiedź na pytanie 41 jest „b”, to w jakim kraju ta osoba przebywa?

Podaj nazwę kraju:

43. Kto ponadto z członków Pana(i) rodziny przebywa obecnie za granicą w celach zarobkowych

Proszę wskazać dowolną liczbę odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Nikt więcej /przejdź do pytania 45/ |
| ☐ | b. Współmałżonek |
| ☐ | c. Dzieci |
| ☐ | d. Rodzice |
| ☐ | e. Rodzeństwo |
| ☐ | f. Dziadkowie |
| ☐ | g. Krewni, powinowaci |
| ☐ | h. Inne osoby |

44. Proszę podać, w jakim kraju(ach) przebywają obecnie osoby wymienione w pytaniu 43

Podaj nazwę kraju(ów):

45. Źródła dochodów członków Pana(Pani) gospodarstwa domowego stanowią:

Proszę wskazać dowolną liczbę odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

☐	a. Emerytura
☐	b. Renta inwalidzka, renta rodzinna
☐	c. Zasiłek z pomocy społecznej w kraju
☐	d. Zasiłek z pomocy społecznej za granicą
☐	e. Zasiłek dla bezrobotnych w kraju
☐	f. Zasiłek dla bezrobotnych za granicą
☐	g. Alimony
☐	h. Wynagrodzenie za stałą pracę w kraju
☐	i. Wynagrodzenie za stałą pracę za granicą
☐	j. Wynagrodzenie za pracę dorywczą w kraju
☐	k. Wynagrodzenie za pracę dorywczą za granicą
☐	l. Dochody z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej w kraju
☐	m. Dochody z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej za granicą
☐	n. Dochody z gospodarstwa rolnego
☐	o. Stypendium
☐	p. Inne dochody

46. Łączne dochody netto Pana (Pani) gospodarstwa domowego w miesiącu poprzedzającym badania wynosiły:

	zł
--	----

47. Pana(Pani) osobiste dochody od dnia ostatniej rejestracji w urzędzie pracy składały się z następujących składników:

Proszę wskazać dowolną liczbę odpowiedzi (ankieter wręcza respondentowi kartę respondenta)

- | | |
|--------------------------|--|
| ☐ | a. Zasiłek dla bezrobotnych |
| ☐ | b. Zasiłek socjalny |
| ☐ | c. Dofinansowanie czynszu |
| ☐ | d. Wynagrodzenie za pracę stałą |
| ☐ | e. Wynagrodzenie za pracę dorywcze |
| ☐ | f. Wynagrodzenie za pracę niesubsydiowaną (np. sezonową) |
| ☐ | g. Wynagrodzenie za pracę subsydiowaną (np.: staż, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej) |
| ☐ | h. Brak dochodów |
| ☐ | i. Inne |

48. Pana(Pani) osobiste dochody netto w miesiącu poprzedzającym badania wynosiły łącznie:

	zł
--	----

49. Płeć:

- | | |
|--------------------------|--------------|
| ☐ | a. Kobieta |
| ☐ | b. Mężczyzna |

50. Wykształcenie:

- | | |
|--------------------------|---------------------------------|
| ☐ | a. Wyższe |
| ☐ | b. Średnie |
| ☐ | c. Zasadnicze zawodowe i niższe |

51. Wiek

	lat
--	-----

52. Dodatkowe uwagi respondenta

Notatka ankietera